Kulturně společenský **časopis**
2001 • 3–4 na internetu

DOBRÁ ADRESA

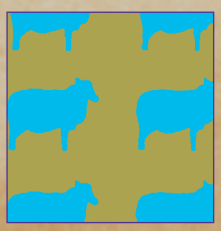

Z obsahu

Rozhovor s Karlem Škrabalem

Vizuální poezie Michala Šandy a Ivana Wernische

Příloha:
Deset let plzeňského Ason-klubu

Obsah:

Příloha

Deset let plzeňského Ason-klubu (připravil Vladimír Novotný)

O čem se (ne)mluví

Petr Vlček: **Bývalo to jako Brno, teď je to jako Světobrno**
Karel Lišaj: **Naštvaný esejek poprvé... O pedofilii**
Jakub Šofar: **Tajný seznam II.**

Rozhovor

Děláme poezii v krychli o čtyřech stěnách, rozhovor s Karlem Škrabalem a ukázky z jeho chystané knížky

Hudba

Petr Novotný: **Jiří Schmitzer: normální Šílenec!**
Jakub Šofar: **A zase bazary, ostrůvky štěstí...**

Internet

Miroslav Cingl: **Proklikat se do nirvány**

Představujeme Vám

I. V.

Výtvarné umění a literatura

Petr Boháč, Honza Petružela: **I. N. R. I. – Prázdný obal**
Martin Belásek: **Rudolfinangelium**
Radim Kopáč: **Hans Arp**
Vizuální poezie Michala Šandy a Ivana Wernische
Martin Groman: **Sebrané dopisy**

Co se chystá

Co chystá k vydání v nakladatelství Větrné mlýny

Podobrazník

Honza Hanzl: **Jízda I.** a **Jízda II.**

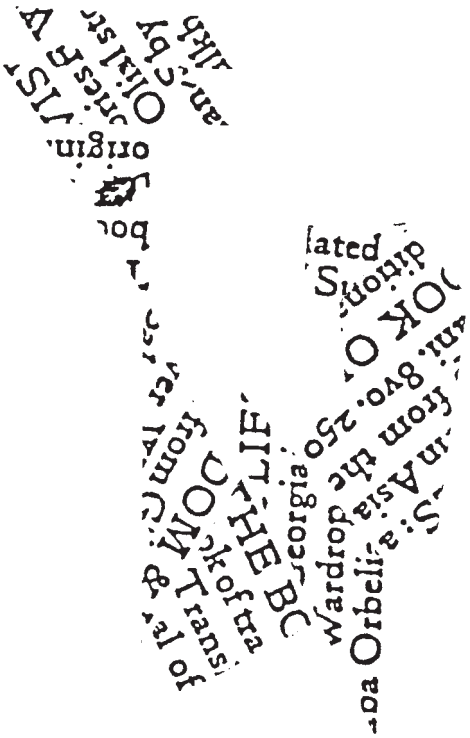

DOBRÁ ADRESA

Na titulní stránce: Karel Škrabal (viz rozhovor na str. 12)

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 1, ročník 2. E-mail: dobraadresa@first-net.cz. Vydávají Přátelé Dobré adresy. Šéfredaktor: Štefan Švec. Redakce: Miroslav Cingl, Martin Groman, Jan Los, Vladimír Novotný, Kateřina Rudčenková, Viki Shock, Jakub Šofar. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayari. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce. Redakcí nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Technická podpora studio Grafin a FirstNet a. s.

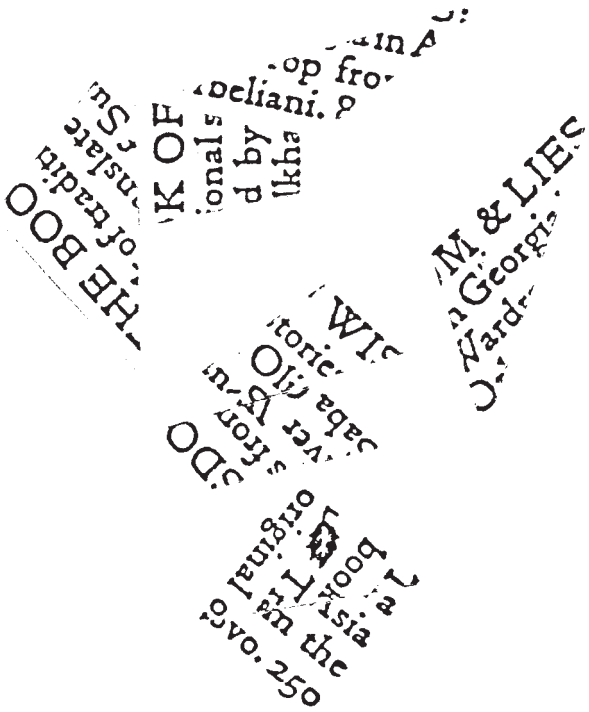

Naši milí,

tentokrát vás utopíme v záplavě materiálu, budete se zalykat a tonout v množství dobroadresních obrazů a textů. Připravili jsme vám dvojčíslo 3–4.

Proč to? Inu z esteticko-optických důvodů – rozhodli jsme se dohonit čas, abychom neměli jako dosud po celý leden vyjeto číslo dvanáct a po celý únor číslo jedna. Budeme tedy nadále vycházet pravidelně poslední den v měsíci, ale napříště už nikoliv k tomuto měsíci „zpětně“, ale jaksi „napřed“ Už teď se tedy můžete těšit, že za čtyři týdny, posledního dubna, vyjde číslo pět. Jé.

Připravit za jediný měsíc dvojčíslo pro nás představovalo dvojnásobnou práci, pro vás pak bude znamenat dvojnásobně obroušené zorničky. Je hezké snít o tom, kterak si do pozdních ranních hodin zálibně pročítáte hafo našich stránek. Právě proto jsme vám připravili třebas hned dva navazující podobrazníky. Uvažovali jsme i o dvou tirážích, ale pak z toho sešlo. Kdo je má pořád vymýšlet, že.

I ostatních materiálů je přehršel. Petr Vlček udolal coby statečná pražská jiřička jednoho nadutého brněnského Jestřába, Brňák Karel Škrabal se zase v rozhovoru rozpovídal o Praze a spoustě dalších věcí. Mirek Cingl vám připravil novou rubriku Internet, Petr Novotný potom podobnou, hudební, nazvanou dobradeska.cz, abychom byli styloví. Celé dva články jsou věnovány mediálně už proslulé výstavě I. N. R. I. – Petr Boháč s Honzou Petruželou ji trhají na cucky, Martin Belásek je poněkud smířlivější. Bonbónkem čísla jsou ukázky z vizuální poezie pánů Michala Šandy a Ivana Wernische. Kateřina Rudčenková zjistila, co chystají v nakladatelství Větrné mlýny a Jakub Šofar se jednak znovu prošel po bazarech, jednak podruhé zavzpomínal na své mediální zkušenosti, tentokrát v novinách. Martin Groman na šroubečky rozebral nedávno vyšlou Přijatou korespondenci Karla Čapka a Karel Lišaj dodal první ze svých Naštvaných esejků, jichž prý bude dohromady šest. Radim Kopáč nám prozradí spoustu věcí o Hansi Arpovi, Vladimír Novotný připravil obsáhlou přílohu o plzeňském Ason-klubu. V Představujeme... se představují tajemné iniciály prozaičky I. V. Kdo objeví mezi svými přáteli a známými I. V. a správně ji určí jako autorku povídek, vyhrává celoroční předplatné Dobré adresy. Vzhledem k tomu, že DA je zadarmo, není to zas až takové terno, ale to nevadí. Jen hrajte. Všechny připomínky, dotazy, nápady a nabídky ke spolupráci adresujte na e-mail: dobraadresa@first-net.cz. Těší se na ně znovu celá redakce, a najmě pak

Štefan Švec

(který vám tímto přeje klid a dobrou míru k počtení)

NOVÁ NAVIGACE: KLEPNĚTE!

První stránka (titulní):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na „Z obsahu:“ se dostanete na str. 2 (obsah). Klepnutí na malé obrázky a jednotlivé body „Z obsahu:“ Vás přenese přímo na příslušné stránky. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ se otevřou naše internetové stránky www.dobraadresa.cz v aktuálním prohlížeči. Klepnutím na střed obrázku se dostanete na popisek a tiráž na str. 2.

Druhá stránka (obsah):

BYLO od č. 1/00: Klepnutí na jednotlivé body obsahu Vás přenese přímo na příslušné stránky. Klepnutím na naši e-mailovou adresu se Vám otevře nám adresovaný dopis v aktuálním e-mailovém programu. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ a na popisek k obrázku na první straně se dostanete na první (titulní) stránku. Klepnutím na slovo „Obsah:“ se Vám zvětší obsah přes celou šířku okna.

Další strany stránky (včetně druhé s úvodníkem):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na jednotlivé internetové resp. e-mailové adresy se Vám otevře příslušná stránka resp. se Vám nadepíše příslušný dopis v aktuálním programu. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ v levém nebo pravém horním rohu stránky se přesunete na str. 2 (obsah). Klepnutí na nadpis článku nebo na nadpis části článku (básně, povídky...) Vám zvětší první sloupec s textem článku přes celou šířku okna. Klepnutí na poslední řádek sloupce Vás přenese na začátek dalšího. Klepnutím na poslední řádky článku (většinou je to podpis) Vám zmenší celou dvoustranu na velikost okna. Klepnutím na komentované obrázky se Vám zvětší příslušný komentář a klepnutí na něj Vám zase zmenší celou dvoustranu na velikost okna.

KLEPNĚTE SEM!

O čem se (ne) mluví

Bývalo to jako Brno, teď

Brněnská básnířka a nakladatelská redaktorka Jana Soukupová uveřejnila v březnovém Salonu (číslo 209) na titulní straně rozhovor s překladatelem a poetou Vojtěchem Jestřábem, někdejším vyhlášeným kumpánem Milana Kundery, tvůrcem, který v posledních letech vydává jeden memoárový román o moravské metropoli za druhým. Ve Slovníku českých spisovatelů od roku 1945 heslo Vojtěch Jestřáb bohužel nenajdeme: jde ovšem o autora, jehož umělecké těžiště je spíše v oblasti překladu literárního díla – a v době sestavování slovníkového hesláře měl na kontě jedinou básnickou sbírku (V této chvíli vyplutí), jakož i tuze konvenční román o konci protektorátu v Brně (A zpívat do konce), dílo, jež nesnese srovnání ani se starší tematicky spřízněnou knihou Bedřicha Golombeka, ani s pozdějšími příběhy Zdeňka Rotrekla nebo Jiřího Kratochvila. Jako brněnský memoárista však asi nyní Jestřáb nemá konkurenci: koneckonců rovněž v Praze má se svou bezednou pamětí monopol už dlouho Adolf Branald.

Jenže i v interview pro Právo je nabíledni, že se Jestřáb prohřešuje tím, co by Branaldovi nikdy nepřišlo na mysl: mytizuje věci, jež nejsou takříkajíc svéprávně kulturotvorné a neobstojí ani z pohledu kulturní historie regionální. Jestliže Branald věru nevyvyšuje Prahu ve srovnání s Berlínem, Vídní či Paříží a vypráví toliko o jejích specifických, vskutku jedinečných charakteristikách, Jestřáb vytváří cosi jako vzdorovitý pseudomýtus hlavního města Moravy: možná natruc nejen Pražanům, ale především Olomoučanům a Ostravanům! Pyšně tvrdí, že *„jiný, zvláštní, svůj je i Brňák“*. A vůbec Morava *„zkrátka byla a dosud je víc svá. A když ovlivněná, pak jinak a méně.“* I ta *„zemitost je v Brně opravdovější“*. Co by na to řekli Ostraváci? A co Hanáci? Takzvaní Čecháčci, po brněnsku Cajzli, ti nesmějí ani pípnout, poněvadž ti *„slynou vyčuraností a obojakostí“* a Jestřáb je bez mrknutí oka všechny, jednoho jako druhého, hází do téhož pytle. A překladatel a memoárista ruče pokračuje ve svém „našem furiantství“: Pražáci jsou prý sice až jakobínští, ale v podstatě dost kompromisní, jsou velmi soběstřední a také velmi přelétaví, zatímco takový Brňák *„je méně elastický“* a když *„se do něčeho zahryzne, zůstává u toho“*. Na příklady takřka nedochází, ani na nějaké upřesnění, o co přesně kráčí, proč je to tak a ne jinak, doslova na na věčné časy. Leč to hlavní teprve přijde:

Brno totiž podle Jestřába ovlivnilo hodně velkých tvůrců. Nic proti tomu. Však také na důkaz tohoto tvrzení náš a překladatel ho-

nem připomíná např. Leoše Janáčka nebo Milana Kunderu. Zrovna Janáček je sice z Hukvald, nicméně lidi takového druhu a ražení Jestřáb nazývá **světobrňáci**. A následuje učiněné staccato samého tvrzení za tvrzením, paušalizace za paušalizací: „*Mají svůj zvláštní brněnský či moravský cejch, který přispěl k jejich originalitě. Odnesli si z Moravy zvláštní důkladnost, ostražitost mysli, neschopnost lehkomyslně se nadchnout a lehkomyslně opustit svůj ideál. Janáček byl Janáček, ať si hromy bily: co objevil, to také do krve hájil proti všem Kovařovicům z Prahy. Tyto rysy nalézám i u Kundery. /.../ Držel se svého. Žádná sorela. Kundera byl vždycky sorela. Věrný sám sobě – to je ta Morava.*“

Žádný kloudně uvažující a smýšlející člověk nepochybuje o tom, že na Moravě byli, jsou a budou geniální tvůrci a dozajista mají svůj svéráz, svou svébytnou mentalitu a temperaturu ducha. Ale vynášet na základě jejich kulturního významu zevšeobecňující adorující výroky o Moravě an sich (Jestřáb ji s důkladností a ostražitostí mysli ztotožňuje i s Hanou, Valašskem, Slovácken a především se Slezskem, o Těšínsku nemluvě!), to znamená ztrácet soudnost. Interviewovaný literát prohlašuje, že Kundera si není možné představit jako nadšeně juchajícího svazáka. Nenasazujme našemu pařížskému romanopisci žádnou psí hlavu, leč klíčovým dílem socialistického realismu v českých zemích byl zrovna Kunderův Poslední máj, dobou nadiktovaná juchající óda na Julia Fučíka – a paradoxní je, že právě v době vzniku Posledního máje se Jestřáb s Kunderou nejčastěji stýkali.

Bohužel právě v úvahách o Kunderovi se dá říci, že Jestřáb zkrátka a dobře práší. A jak práší, nepřemýšlí, a redakce Práva a Salonu mu to všechno – lidově řečeno – spolyká i s chlupama. Třeba i to, když překladatel usuzuje o Kunderovi, „*že není právě sdílný typ, že je extrovert*“, ačkoli je zjevné, že chtěl povědět „introvert“. U autora Žertu navíc vyzvedává jeho přemíru autokritičnosti, byť se Kundera bez zábran ve své publicistice vyslovuje o celých kulturních epochách a Jestřáb musí znát jeho eseje o konci Střední Evropy a jejího světa: shodou okolností v časech, kdy to autokritický Kundera prohlašoval jako sancto sanctum, dál tvořili Bernhardt, Jandl, Szymborska, Tatarka, Spiró, snad i kolem Vltavy by se něco našlo, žel pro Prahu má Jestřáb jen slova naprostého opovržení a přezírání: „*Považte, ta neuvěřitelná národnostní směsice žoldnéřů – třeba jen ve Valdštejnově vojsku: Chorvati, Maďaři, Švýcaři, čertvíkdo... A všichni tu plodili děti.*“ Zato Kundera? Jeho sbírka Monology je prý „*skvělou básnickou knihou s obrovskou předností širokého oslovení*“ a v spisovatelově „*silné autocenzuře máte zase špetku věcného a střízlivého moravanství. Nepouští do světa nic, co nepovažuje za stoprocentně dobré.*“ Ačkoli, když na to přijde, Kundera se zřekne skoro celého svého díla a jeho poslední knihy jsou pouhým stínem jeho vrcholných románových traktátů, než na tom Jestřábovi nezáleží. Jde přece o **Světobrňana**!

Kdyby takhle odiózně psal Branald o Češích a o Pražanech, my nevěcné a nestřízlivé bytosti křtěné Vltavou bychom se hanbou a studem zardívali. Ovšem typický Moravan je podle Jestřába „*rozvážný, hloubavý, velice pracovitý, nepatetický*“. A takový, co rád čte „*kloudné knihy*“, například Jiráska, Raise, Třebízského, učí se nazpaměť Nerudu – tady to Jestřáb dokonale pomotal, vždyť zde jde o nějaké nerozvážné, nehloubavé, líné a patetické české literáty! Naštěstí se vzpamatuje a vyrukuje s argumentem jako hrom: „*Ostatně proč bychom měli zapo-*

je to jako Světobrno

O čem se (ne) mluví

Bývalo to jako Brno, teď

mínat na Petra Bezruče, velkého brněnského poštmistra?“ Kdyby tuhle větu o brněnském poštovním úředníčkovi a autorovi Slezských písní slyšeli jeho spolupracovníci, umřeli by smíchy. Velký brněnský poštmistr... Což takhle napsat o Karáskovi ze Lvovic, že byl cosi jako velký pražský poštmistr? Nicméně je typické, že Jestřáb neví, kam má ve své regionální hierarchii přiřadit brněnské rodáky Hrabala nebo Párala, že přímo zatvrzele mlčí o těch největších osobnostech moderní doby, které z Moravy pocházejí, ačkoli nejde o Moravany: o Světopříbořanu Sigmundu Freudovi nebo o Světoprostějovanu Edmundu Husserlovi.

Ono to bude celé asi dáno tím, že sám Jestřáb to má s rodovým původem národně moravanským hodně vachrlaté, takže musí přidat na kadenci svých prohlášení. Sice prý má Brno v kostní dřeni stejně jako Ivan Blatný, přesto ale sám kajícně přiznává, že ze tří čtvrtin je původem z Čech (zčásti ze Šumavy, zčásti z Příbramska), navíc žil dvacet pět let v Praze), jenže vzápětí spěchá dodat, že „*mnozí lidé mi tam byli velmi často cizí*“. Doufejme, že nemá na mysli nikoho z Moravanů usedlých v Praze! To se však už dostáváme k dalšímu arzenálu Jestřábových názorů, v nichž pranýřuje nynější umění a ztotožňuje jeho neduhy opět s Prahou: „*Morava je totiž značně analytická. Ač daleko víc podléhala katolicismu, není dogmatická – je soudná.*“ To je snad narážka na Ústavní soud!

Důkaz? Inu, zrovinka inkriminovaný Kundera „*žil sám ze sebe, přemýšlel, studoval, tvořil, analyzoval*“. Běda, kdyby se něco podobného přihodilo také spisovatelům Nemoravanům! Je vůbec myslitelné, že by kdokoli z nich jakkoli nabyl výlučně brněnské nebo moravské anebo světobrňácké schopnosti žít sám ze sebe, přemýšlet, studovat, tvořit, analyzovat? Naštěstí následuje vysvětlení, přímo

globalizující: *„Zatímco v Praze lidé často podléhají povrchně módám, v Brně honiče módy spočítáte na prstech.“* Ano, ti povrchní a nehloubaví Pražáci, ta neuvěřitelná národnostní směsice, čertvíkdo… A vůbec tihle Češi. Ten Diviš. Bondy. Holan. Seifert. Juliš. Fuks. Kolář. Hiršal. Šotola. Škvorecký. Pecka. Kliment. Lustig. Vyskočil. Zábrana. Wernisch. Atp. Sami honiči módy…

V závěru svého „salonního“ interview Jestřáb tlumočí své tuze nostalgické krédo: *„Dnešní lapači módy vskutku nevynikají autocenzurou. Dřívější generace se podle mne se světem rvaly poctivěji. Co to bylo za rváče o myšlenku a kus kumštu. I takový Arthur Schopenhauer, snad největší pesimista a skeptik, pokud jde o pohled na tento svět, se nikdy na nic nevykašlal. Do poslední chvíle se s ním poctivě utkával. A takto čestně se světem utkávali všichni – i tehdejší proklatci, nihilisté.“* Zatímco my *jsme „začali zapomínat, že i v lůně industriálních mas pořád existuje třídní faktor“*. Přitom tisíce sociologů, médiologů, imagologů nemyslí na nic jiného! Kdyby tohleto všechno vykládal někdo v Praze či v Čechách, řekli bychom, že jde o senilní žvásty, že je to projev dosebezahleděné totální provinčnosti, myšlenkové krátkozrakosti a kamuflované řevnivosti. (Ostatně: Jestřáb jedním dechem mluví o sedmdesáti pěti letech strávených v Brně a hned nato poznamenává, že z toho žil čtvrt století v Praze.) V tomhle případě však zřejmě jde o nefalšované moravanství. Hloubavé. Nepovrchní. Rozvážné. Nepatetické. Nehoničské. Nelapačské. Atakdál, atakdál.

P. S. V interview padne zmínka také o fotbalovém mistru Josefu Kadrabovi, Kladeňákovi a potom slávistovi a potom exulantu Vídeňákovi, na něhož tu Jestřáb vzpomíná s nadšením. Ten však nikdy v životě nebyl *„fenomenálně rychlý útočník“*. Byl to technický hráč, tvořivý, vynalézavý. Zkrátka byl „víc svůj“.

Petr Vlček

Jestřáb vytváří cosi jako vzdorovitý pseudomýtus hlavního města Moravy: možná natruc nejen Pražanům, ale především Olomoučanům a Ostravanům! Pyšně tvrdí, že „jiný, zvláštní, svůj je i Brňák“. A vůbec Morava „zkrátka byla a dosud je víc svá. A když ovlivněná, pak jinak a méně.“ I ta „zemitost je v Brně opravdovější“. Co by na to řekli Ostraváci? A co Hanáci? Takzvaní Čecháčci, po brněnsku Cajzli, ti nesmějí ani pípnout, poněvadž ti „slynou vyčuraností a obojakostí“ a Jestřáb je bez mrknutí oka všechny, jednoho jako druhého, hází do téhož pytle. A překladatel a memoárista ruče pokračuje ve svém „našem furiantství“: Pražáci jsou prý sice až jakobínští, ale v podstatě dost kompromisní, jsou velmi soběstřední a také velmi přelétaví, zatímco takový Brňák „je méně elastický“ a když „se do něčeho zahryzne, zůstává u toho“.

je to jako Světobrno

O čem se (ne) mluví 1

Esejko... Esejko... z Naštvaných esejů Karla Lišaje o pedofilii

Jsme doba úpadku! Tlama dětská, kulatá a sudá, stává se normou pocitů a věcí. Dítě vyšplhalo na podstavec, člověk sám vyhodil ho na trůn a klaní se nočníku a autu na vysílačku. Viz široké oči mláděte, kterak vládnou!

Televizní soutěž neobejde se bez dětí. Soutěži vyběhni třeba zpívací – a už je tu děcko! Stojí samo na pódiu ohromném, mikrofon skloněný k němu – veliký tak! – třímá a kňučí vysokým sladosopránem. Matky širokoboké v pódiu slintají (slint slint) a slzí. Ó kdopak jiný může soutěž vyhrát, než poločlověk k rozkousání sladký, hlava nepoměrně veliká, střapatá, sympaticky nebojácná, přidrzlá ve velikém tom světě? Děvčátko či chlapeček přebírají zájezd pro dvě osoby, matička brečí štěstím, divák Televizník šťastně si žužlá palec.

Reklama. Mimino podělané řve, později utřené šustivou plenou šťastně se usmívá a vystrkuje z televize zrůžovělou prdel. Jaký sublimát štěstí pro ženu u obrazovky! Příběh pokračuje, dítko vyrostlo, nasvíceno žlutohnědě mele tlamou a přežvykuje sušenku. Kterak je chutnací! Aj jaká pohoda zavládne v domácnosti divákově.

Sportovní přenos. Gymnastická grand prix, děvčátka – s panenkou ještě v šatní skříňce – krkolomně prolamují páteř a míhají se ve veletočích. Kde je čas, kdy ještě v ženách cvičívaly ženy?! Krasobruslí suky, špalky šířek chlapeckých, dlouhé vlasy snad jediné ještě znakem jsou tu pohlaví. I do vody skáčou, přes koně přelétají a na koberci exhibují prostná. Mládí vítězí mládím, zelené dá se ještě ohnout dokola kolem, poničit snáz. Sedmnáctileté štěně je tu veteránkou.

Chce-li sportovec stát se hvězdou, začíná trénovat v kolébce. Zavinovačku napíná, čepec vzpírá a nožičkama kope k vyčerpání

Reklama. Mimino podělané řve, později utřené šustivou plenou šťastně se usmívá a vystrkuje z televize zrůžovělou prdel. Jaký sublimát štěstí pro ženu u obrazovky! Příběh pokračuje, dítko vyrostlo, nasvíceno žlutohnědě mele tlamou a přežvykuje sušenku. Kterak je chutnací! Aj jaká pohoda zavládne v domácnosti divákově.

1 – O pedofilii

Esejko... Esejko... Esejko... z uměstvaných esejů

dle pokynů nejexkluzivnějšího z trenérů. Ve dvou letech nasadí brusličky, ve třech chce být Jágrem. Je jedno, usíná-li s tenisovou raketou či přikryto boxovacím pytlem, rodí se jednostranná zrůda s perfektním forhendem a desetiprocentní šancí na bohatství, zmrzačí-li se až na konci kariéry.

Modelling parádní je disciplínou kultu. Šéfové firem módy mnou si ulepené pracky, přijímajíce v modelové agentury děcka stále útlejší. Na molech kolébají kostnatými bočky mrtvolky dětství, vlasy natupírované, ksichty k nesnesení zkušené a staré. Ve čtrnácti už je pozdě naskakovat do vlaku, klienta vzruší jen tílka prepanenská.

Dosti expresivních popisů! Kult dětství a mládí začíná kulminovat, vymknuta z kloubů doba šílí. Třicetiletí v komplexu odkecanosti předávají žezla „těm mladým“. Zlaté desky si navzájem předávají teenageři. Děti jsou nuceny útočit na všechny posty. Co bude dál? Tříleté gymnastky vítězí nad osmiletými? Patnáctiletý šéf nadnárodního koncernu vyhazuje všechny nad osmnáct? Proč ne? Už dnes vědí děti o technologiích řídících svět víc než jejich správci. Embrya, larvy ovládnou svět a obklíčí ho dvěma proudy, jednak svou neodolatelnou bezbranností, jednak všemocností své kompetence. Od akce Mládí řídí Brno k akci Mládí řídí Vesmír! Příštímu dalajlámovi bude pět, pozdravme ho modlitbou.

O čem se (ne) mluví

Tajný seznam

Každý by měl mít tajný seznam toho, co by chtěl v životě zažít, a neříkejte, že to tak není, protože pak bych musel vyrukovat s příměrem od starého, dobrého Freuda o masturbaci, a neříkejte, že to neznáte...

Tenhle začátek je „fakt dobrej“, proto ho nebudu měnit.

Minule jsem „pro vás poznal“, jak funguje rozhlas, tak ho můžu ze seznamu vyškrtnout a nahradit něčím jiným. Takže seznam teď vypadá:

– Poznat jak funguje televize
– Poznat jak funguje nahrávaní
– Poznat jak fungují noviny

Protože jsem na vysoké škole dostával od rodičů na měsíc jen 500 korun (kolej 50, měsíční MHD 35, jedna cesta do Prahy a zpět 41), musel jsem si zbytek někde vydělat. Většinou jsem dobíral z letních brigád, ale v letním semestru, tak v březnu, už peníze docházely, a s brigádama mimo prázdniny to zas nebylo tak lehké jako dnes. Trpěl jsem utkvělou představou, že to musím zkusit někde v novinách (tak ostatně začínali všichni magnáti světa; předtím byli většinou ještě poslíčky). Naotravoval jsem se pár lidí, že bych to chtěl (potřeboval) zkusit, že chci úplně od píky, a tak podobně. Nakonec se mi podařilo ukecat nějakého bývalého spolužáka mé matky, odborníka na masovou komunikaci, že mi sehnal měsíční záskok za někoho, kdo odjel na stáž...

V raději nejmenovaných novinách (už sice neexistují, ale přece jen) jsem byl jednoho dne představen starému redakčnímu vlku-zpravaři, který mi vysvětlil, že celá moje práce bude spočívat ve

Druhý den, těsně po nástupu do rachoty, zazvonil telefon, ze kterého se ozvalo zhruba toto: „Novák. Bruntál. Text: Dnes v 15.00 byl zahájen pionýrský festival technické tvořivosti. Na 100 exponátů je vystaveno v městském domě pionýrů. Konec zprávy. Vítěze zavolám za týden. Nashle.“

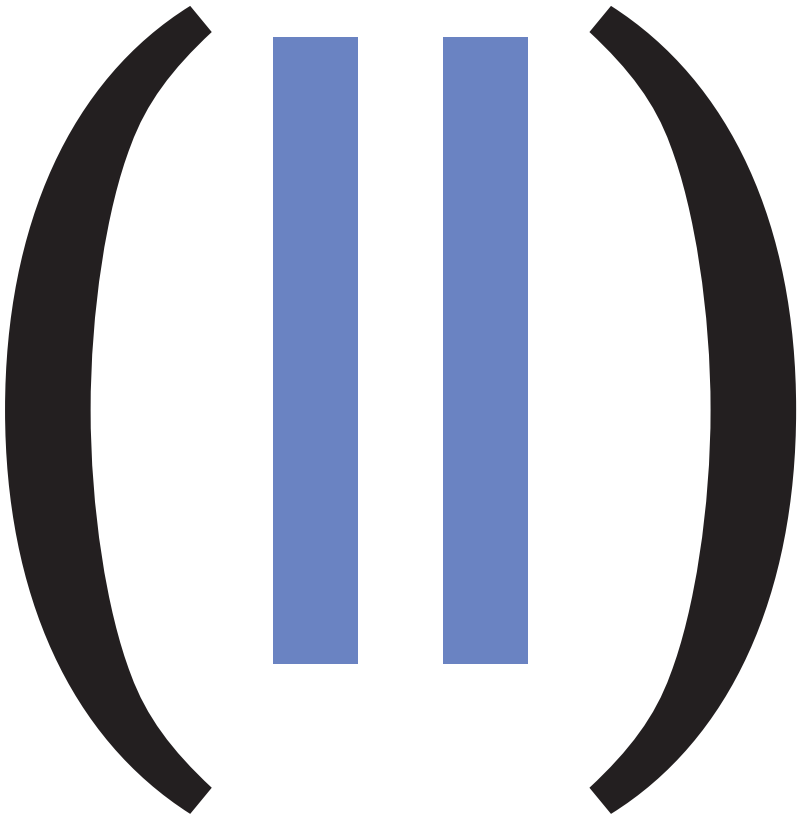

zvedání telefonů a v zapisování zpráv pro další zpracování. Žádná prozódie, jen přesné zachycení informace. „Chlape, ať není průser, už to mám za pár.“

Odpoledně-noční směna začínala v 18 hodin a skončila přesně ve 23, což bylo tak akorát na stihnutí metra. První den jsem seděl u telefonů, přečetl celé týdenní vydání a vyluštil všechny křížovky – nikdo nevolal. To jsem byl z toho nervózní, jestli jsem něco neprošvihl, tak jsem zbláznil asi 3 pobíhající zaměstnance dotazem, zde se něco nestalo s telefonem. Zburcovali starého redakčního vlka-zprávaře z lože, a když jsem mu vyslovil svoji domněnku, zařval na mě: „Neser mě, neser. Jestli někdo bude volat nebo nebude, vo to se ty nestarej. Seď a neser!“

Druhý den, těsně po nástupu do rachoty, zazvonil telefon, ze kterého se ozvalo zhruba toto: „Novák. Bruntál. Text: Dnes v 15.00 byl zahájen pionýrský festival technické tvořivosti. Na 100 exponátů je vystaveno v městském domě pionýrů. Konec zprávy. Vítěze zavolám za týden. Nashle.“ No vida – konečně. Přepsal jsem si zprávu na bílou čtvrtku a začal ji vylepšovat. U každého slova jsem si vypsal synonyma a odstartoval tak svoji redakční dráhu... Usilovně jsem přemýšlel – a já když usilovně přemýšlím, tak se musím něčím vrtat v levém uchu, to už holt jinak nejde. Vrtal jsem se v něm koncem propisovačky, na kterém byla, bohužel, nasazena krytka náplně. A najednou zjišťuji jakýsi tlak v uchu, nějaké změny. No, nezůstala mi krytka ve zvukovodu? To víte, že zůstala. Co teď? Co když někdo zavolá? Co mám dělat?

Nakonec šla kolem jedna redaktorka, která mě měla tak trochu pod kontrolou, a když jsem jí to řekl, zavolala taxík a odvezla mě na pohotovost. Tam jsme předběhli frontu, a když pak doktorka skrz trychtýř vytáhla pinzetou krytku, dlouze se na mě dívala a mlčela. Sestra mně pak v čekárně řekla: „To bylo o fous. Tak za 10 minut by začal zvukovod zatékat a muselo by se to řezat zvenku.“ Že zrovna v té době zvonil na mém stole telefon asi podesáté, to už jste si domysleli asi sami. „Co ty seš za debila, to jsem ještě neviděl, tebe je pro noviny škoda,“ řekl na „rozloučenou“ ten večer starý redakční vlk-zprávař. Pro výplatu za den a kousek jsem si nešel. Prachy nejsou všechno!

A tak jsem aspoň trochu pochopil, jak fungují noviny.

Jakub Šofar

Děláme poezii v krychli o čtyřmetrových stěnách

Rozhovor s Karlem Škrabalem a ukázky z jeho poezie

Karel Škrabal se narodil roku 1969. Pracuje v novinách. Je členem Sdružení Vítrholc. Publikuje v Almanachu Vítrholc, vydal sbírky Zapalte Prahu a Šlehačka. Ukázky za rozhovorem jsou z jeho nové připravované knihy.

Kdybych uměl malovat, tak bych některá témata, jež jsem „zpracoval“ do poezie, nanesl třeba na obrazy. Možná bych pak nějakému výtvarnému kritikovi v rozhovoru vysvětloval, proč jsem nakreslil Hradčany ve tvaru vystrčené prdele.

Ježíšek v kleci

Pan Foglar
byl vopečbuřt

Děláme poezii v krychli o čtyřmetrových stěnách

Rozhovor s Karlem Škrabalem a ukázky z jeho poezie

Karel Hitler Adolf Gott to ví

Když je válka
i když je mír
Když je teplo
či smrdí sýr

Když muž se ženou snídá
tak nemluví o prohrách

Karel Hitler Adolf Gott to ví

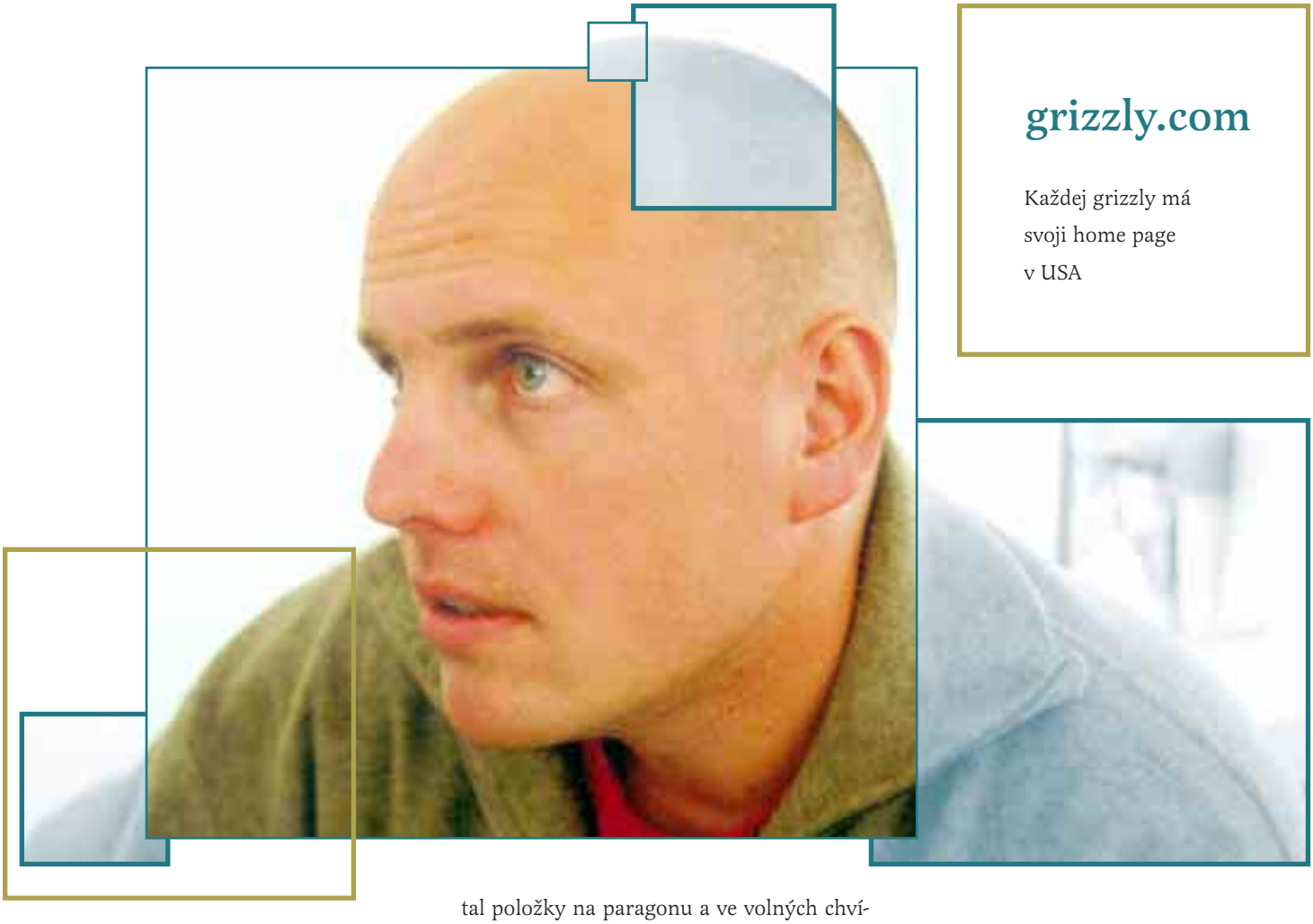

grizzly.com

Každej grizzly má svoji home page v USA

Co vás nutí a donutí psát?

Nápad. Když mě něco napadne, co by se mohlo napsat, a cítím se na to, tak to napíšu. Formu většinou zvolím podle toho, co mě napadlo.

Takže žádné „poslání tvůrce, barda národa“ nebo něco podobného? Žádná poznaná nutnost? Žádná mystika tvorby? Žádné stálé vnitřní puzení? Věříte vůbec v něco takového?

Mám to v mozku zařízené tak, že občas z něj vypadne něco, co pak pokládám za součást či téma básně. Je to automatický proces, který se mi tam vytvořil. Je to stejné, jako když se naučíte řídit auto nebo uvažovat v jiném než rodném jazyce. Podobně to mám se svojí profesí. Když se dovím nějakou informaci, mozek začne automaticky šrotovat, která žurnalistická forma by byla pro její zpracování nejvhodnější. Když jsem pracoval v železářství, tak jsem neustále sčítal položky na paragonu a ve volných chvílích pak třeba i čísla na poznávacích značkách aut. A ještě teď se někdy přistihnu, že něco zbytečně sčítám. S poezií je to podobné. Jednu část mozku něco napadne a druhá si řekne, že by se to dalo použít. Jsem vděčný tomu, kdo mi to v té hlavě tak zařídil.

Pracujete v MF Dnes, což je médium poměrně masové. Není trochu donkichotské oslovovat nepoměrně menší počet lidí ještě poezií? Má to smysl?

Mick Jagger údajně kdysi řekl, a několikrát to po něm ještě zopakoval můj kolega Galík: „Když chci někomu něco sdělit, tak jdu na poštu.“ A dneska je těch možností komunikace ještě víc, že ano. Nikoho se svojí poezií nesnažím oslovovat, ale mám radost, když se někomu líbí. Dokud člověk chce něco dělat, tak to má vždycky smysl, i kdyby tomu nevěnoval pozornost vůbec nikdo. To platí obecně a tím více o umění.

Má-li to smysl, potom jaký? Je to autoterapie? Rozvíjení vlastní osobnosti? Nebo to má smysl obecný?

Každá tvorba má smysl, minimálně pro autora. Víc k tomu opravdu neumím říci.

Jak byste svoje texty sám definoval, případně vřadil do české (či světové) literární tradice?

Nebudu to řešit.

A urazilo vás už někdy to, kam vás někdo zařadil? Obecněji: co vás nejvíc naštve, když lidi řeknou o vaší poezii?

Já jsem natolik neznámý autor, že mohu být vděčný, když se mojí tvorbou vůbec někdo zabývá. Ale opravdu mě sere, když někdo začne řešit používání vulgarismů v mé poezii. Když si třeba říká kritik a pak hodnotí sprostá slova – jestli jich je méně, jestli jsem měkčí či méně extravagantní než dříve – to mi přijde jako totální nedostatek

invence. A asi i neznalosti literatury, protože vulgarismy se používají v tuzemské literatuře minimálně padesát let.

Píšete podle toho, co sám rád čtete?

Určitě, rozhodně bych nechtěl psát něco, co sám rád nečtu. Každý má autory, kteří ho ovlivnili, ale nechci unavovat výčtem všeobecně známých jmen.

Kdo vás tedy ovlivňuje jinak?

Na moji poezii měli největší vliv tři lidé. Bývalý podnájemník a kamarád Vlado Paulíny mi vysvětlil, že jestli chci psát pro více lidí než pro pět svých známých, tak tomu musí být rozumět. V tom mě utvrdil i spoluzakladatel Almanachu Vítrholc Pavel Galík, který mi ještě poradil, že mám psát spíše kratší řádky u volného verše, protože to lépe šlape a slovu se dává větší důraz. Třetím je Dalibor Maňas-Kaňas, další zakladatel Almanachu Vítrholc, který mi poradil, abych se vysral na všechny ty zmrdy, kteří ovládají současný literární provoz, a hlavně se je nesnažil napodobovat v jejich napodobování v čítankách etablovaných vzorů.

Borec

Chodí spát v pyžamu
ale to nikomu neříká

Když nemá love
tak to taky nikomu neříká

Když dlouho nemrdal
tak dělá, že není nemrdáč

Když jde pěšky
tváří se jako v autě

A když má o sobě něco říci
tak si myslí
že je po Bolkovi hned druhej nejlepší kolík v Brně

Byl jsem vopečbuřt

Byl jsem vopečbuřt
každý pátek
s baťohem
na nádraží dával městu sbohem

S jezevčíkem
co už je mrtvej
jsem chodil polese

Byl to ten věk
kdy člověk hledal lásku
Moc se mi nedařilo

Bylo nás víc
takových vopečbuřtů
s životem před sebou

Tady je další otázka nabíledni: kteří současní ovládací zmrdi napodobují čítankové vzory?

Nejsem v tomto tak radikální jako kolega Maňas. Zároveň nemám potřebu se vůči někomu definovat. Nebudu tedy konkrétní. Je svědomím každého tvůrce, jestli to, co

Stanice Vyšehrad

Ani tady jsem neviděl nic z toho
čemu se říká slávistická veřejnost

Jednou vás za ty vaše performance zavřou

(věnováno Radku Mičovi)

Jednou budem dál
až zemře Karel Gott

Jednou budem dál
až tu nebude

Jednou budem dál
kdo ho potká ať ho přejede
Třeba na přechodu

Jednou nás za ty naše performance zavřou

dělá, je upřímné či vykalkulované. Buď básníkovi věřím, nebo ne. Přiznám se, že jsem své názory na některé tvůrce měnil, a to obousměrně. Abych byl trochu konkrétní, uvedu dva příklady. Tvorba J. H. Krchovského u mě udělala obrat z velkého plus do mínus, opačným směrem se ubírá můj vztah k tomu, co píše třeba Martin J. Stöhr.

Takže pro vás je upřímnost v poezii zásadní? Jsou snad neumělé, no velmi upřímné veršíky nešťastně rozkochaných mladíčků (aby nedošlo k mýlce: sám se k nim hrdě počítám!) lepší než totálně vykalkulovaná poezie avantgard či experimentů 60. let? Je upřímnost tak důležitá?

Experiment může a nemusí být míněn upřímně. Myslím si, že poezie, třebas řemeslně dobře udělaná, je k ničemu, když víte, že její autor lže nebo opakuje témata, se kterými nemá doopravdy nic společného. Silná slova bez skutků jsou k ničemu. Někdo může stokrát napsat, že spí oběšen na chladném hrobě. Ale když se o sebevraždu nikdy nepokusil, zní to trapně. Nebo je to rouhání, které bych si nikdy nedovolil. Je to zhruba stejně blbé, jako když rozkochaný mladíček neohrabaně vyzpívává svoji lásku, ale ještě k tomu to není ani autentické. Poezie je pocit, intuice, tajemství nevysloveného. Proč bych měl něco takového hledat či obdivovat ve vylhaném textu? Samozřejmě je potřeba si udržovat smysl pro ironii, nadsázku. Ale to je něco jiného.

Odráží se na vaší poezii nějak žurnalistická zkušenost?

Dalibor Maňas-Kaňas tvrdí, že tu svoji poezii píšu, jako kdybych psal jedňáky do novin. Je pravda, že se snažím být výstižný. Označení „žurnalismus“ by mě rozhodně neurážělo.

Mrzí vás, že noviny už netisknou poezii? Půjde to ještě vůbec někdy?

Všechny tuzemské deníky bulvarizují. Tudíž se budou stále méně zabývat z hlediska trhu a výše nákladu záležitostí tak marginální, jako je poezie. To se ovšem netýká veršujících politiků či sportovců. Každé noviny naopak rády představí další „komnatu“ nějaké celebrity. Vznikají tak pseudotémata, kterým se věnují rozsáhlé prostory. Někde jsem četl takovou esej, že není zajímavý básník, ale básnící celebrita. A to se týká i jiných oborů lidské činnosti. Každá druhá babička umí lepší svíčkovou než Petr Novotný či Zbyněk Merunka, ale nikdo ji nepozve do televizního pořadu o vaření, aby odhalila své geniální umění. Lidé chtějí vidět s vařečkou Bohdalku, ne nějakou anonymní paní. Tento kult celebrit, který – alespoň mám ten pocit – se stále více rozrůstá, mě opravdu rozčiluje. A podléhají mu v mém okolí i lidé, kterých si vážím a mám je rád. Když se dvě hodiny baví dvě ženy o tom, která televizní kunda píchá jinou, a vy přitom z minulosti víte, že to jsou či byly zajímavé a inspirující bytosti, je mi vzteky do breku. A ony z toho ještě mají legraci.

I zajímavé a inspirující bytosti se můžou někdy bavit o kravinách.

Jasně, ale musí vědět, že to jsou kraviny.

Zpět k celebritám. Co když se sám jednou z nich stanete?

Už se těším. A pak si vzpomenu na vás, že jste byl jeden z prvních, kdo mi k tomu pomohl. Odměna bude sladká.

Předem děkuji. Vaše první sbírka se jmenuje Zapalte Prahu. Máte skutečně k Praze a k Pražákům tak plamenný odpor a vyostřený vztah? Proč?

Můj další pražský program

Jdu se dívat na řeku
vidím lodě

Sedím na břehu a sleduji
jak psi hledají
komu by snědli svačinu

Bestie, které spí v postelích
čumí na televizi
a nikdo neví, kdy jim šibne

Sex

Frajeři nepíchaj
ale jsou lidé
kteří když se potkají
tak se musí ochutnat

Zapalte Prahu je slogan z jednoho fotbalového chorálu, paradoxně rozšířenějšího v Čechách než na Moravě. Některé lidi z Prahy mám rád. Na kulisy, kolem kterých každé ráno chodí a z nichž se někteří milovníci hlavního města můžou podělat, seru. Pohled na Hradčany přes Karlův most je nezprofanovanější kýč, který v této zemi existuje. Jako kýč má dokonce i největší tradici. Kdyby to šlo, tak Prahu okamžitě vyměním – třeba s Američany – za kus moře. Myslím, že by to brali.

No, Brno by možná neměnili. Je Hradčanské panorama kýč jenom proto, že je všude? V tom případě je kýč i Einsteinova hlava a chlazená Plzeň. Není v tom spíš regionální závist menšího? Omlouvám se, ale debatujete s člověkem s plamennou láskou ke gotickým věžím?

Proč, když někdo menší a slabší kritizuje někoho silnějšího, tak to musí dělat ze závisti a zakomplexovanosti? Copak na tom větším a silnějším nemohou být nějaké chyby? Co se týče té kýčovistosti, vždyť i vy jako milovník gotických věží musíte mít větší radost, když třeba v Praze objevíte nějakou pro vás neznámou věž a začnete, ať už v představách či zaprášených knihách pátrat po její minulosti, než když se po tisící ve svém životě podíváte na věž, kterou znáte z každé pohlednice.

Nemáte pravdu, když se člověk dovede podívat, tak ho dovede posté znovu okouzlit i nejprofláknutější hradčanské panorama. Ale jinak. Vnímáte polaritu Čechy (Praha) × Morava (Brno)?

Praha je velice silné centrum na tak malou zemi. Přirozeností takového centra je vysávat okolí. Každý, kdo se nad tím někdy zamyslel, si tak musí vůči Praze vytvořit nějaký vztah. A to bez ohledu na znaménko. Ale není to polarita, jsou to svým způsobem jiné světy. Z Brna mohu pouze konstatovat: „Zaplaťpánbůh za to."

Vysávat v jakém smyslu? Vysávat to nejlepší, to nejhorší, nebo obojí zároveň?

Je to bez ohledu na znaménko.

Ale republika přeci neznamená jen „Praha a provincie". Brno má vlastní atmosféru, vlastní chuť a rytmus, ale půl své energie zbytečně vynakládá na porovnávání se s Prahou! Proč?

Nemáte pravdu, že Brno vynakládá půl energie na porovnávání s Prahou. Myslím, že většina lidí v Brně, se kterými jsem se třeba na toto téma bavil – a není to téma pro mě nebo pro většinu Brňáků nijak prioritní – uznává, že se „věci" rozhodují v Praze. A konstatují to buď s obdivem k hlavnímu městu, nebo s několika peprnými výrazy. Záleží na každém. Nechci se vůči Praze nějak vymezovat, natolik pro mě to město partnerem není. Já žiju v Brně, líbí se mi tu, a dvakrát do měsíce jezdím z nějakých praktických důvodů do Prahy. Když do ní vjíž-

Den jako každý druhý (v práci)

Pražáci odvolali ostravského šéfa
Jeden Pražák je z Ostravy
druhý z Brna, třetí z Břeclavi

Den jako každý druhý II.

Šumivým vitamínem nemoc nezaženeš

Den jako každý druhý III.

Na záchodě
bych si rád přečetl
co bych si jinak nepřečetl

Svátek zamilovaných

Jsem heterosexuál
pouze jednou v roce
píchám svatého Valentýna do prdele

dím, necítím žádné emoce. Žádné emoce, které by souvisely s tím městem jako celkem.

Přesto je valná část vaší poezie o Praze či Pražácích? Vážně se Brno nevymezuje? Nenadává se v něm víc na Prahu než na cokoliv jiného? Neporovnává se a nehledá, v čem je lepší?

Už mi s tím opravdu dejte pokoj.

Jste moravský národovec?

Ne.

Píšete ve svých básních i o fotbale. Co uděláte, jestli ligu zase vyhraje Sparta?

Nic.

Naštvala vás ta otázka, nebo je prostě jen blbá? To to nepůjdete ani zapít?

Sparta vyhraje českou ligu ještě stokrát za sebou. Vždycky z ní postoupí do Ligy mistrů a tam si nahrabe další peníze, díky kterým zase vyhraje českou ligu. Už jenom proto, že nakoupí nejlepší tuzemské fotbalisty. Proč bych na to měl reagovat jinak, než konstatováním, že boj o mistrovský titul v české fotbalové lize je jedno z nejnudnějších a nejtrapnější pseudodramat? Myslím, že to už nebaví ani pravověrné Sparťany.

Věříte ještě v psané slovo?

Věřit můžete obsahu, ne formě, ta je jenom jakýsi sluha. Vulgárně řečeno obal, který se prodává. Takže je jedno, jestli informaci zabalíte jako slovo, obraz či hudbu. Jde o tu „informaci".

Opravdu? Mají stejná slova vyřčená naživo, zazpívaná a napsaná stejný účinek? Nepřetváří si každé médium „informaci", kterou nese. Myslíte, že jdou

Ideální nepřítel

Chce dostavět Temelín
volí Klause
fandí Spartě
bydlí v Praze
a bojí se
že do jeho zábavného pořadu
jednou přijde
neznámá osobnost

Ach ty ženy

Na setkání žen
se mluvilo o právech žen

Ženy s ženskou logikou
hovořily o diskriminaci žen

Ženy mají nižší platy
než by měly, kdyby
nebyly ženy

Ženy spolu mluví jinak
než spolu mluví neženy

Ženám nemůže nežena říci
že je to terapie tlachem

Žena si nikdy nepomyslí:
Na co já si tady na tom světě hraju?

Neženy nemají nikoho, kdo by se jich zastal

Ať žijí ženy!

Pankrác

Tohle město je koktejl
z různých strachů

Mobilem velkýho černýho psa nezastřelíš

vaše básně namalovat nebo napsat do not?

Básně jsou to třeba proto, že neumím noty ani kreslit? Kdybych uměl malovat, tak bych některá témata, jež jsem „zpracoval“ do poezie, nanesl třeba na obrazy. Možná bych pak nějakému výtvarnému kritikovi v rozhovoru vysvětloval, proč jsem nakreslil Hradčany ve tvaru vystrčené prdele.

Čímž se pochopitelně zase nevymezujete. Nemělo by větší smysl (než psát do novin a do veršů) dělat poezii či cokoliv jiného v televizi?

My chlapci z Vítrholce nyní „děláme“ poezii v krychli o čtyřmetrových stěnách. Krychle svítí, bliká, mluví, hraje. Je to pěkné a za cesťák sedm korun na kilometr, pivo a párek ani ne drahé představení.

No vidíte! Kdyby nešlo o obal, k čemu krychle! Ale tu mi prosím popište podrobněji?

Já asi opravdu nejsem ani amatérský teoretik umění, takže vám popíši tu krychli. Vytvořili jsme ji s básníkem Daliborem Maňasem-Kaňasem, výtvarníkem a performerem Františkem Kowolwskim a hudebníky Miroslavem Švejdou a Jaroslavem Škvarnou. Texty, které se z ní ozývají, jsou z velké části naše, doplněné o pasáže dokreslující koncept jakéhosi procesu stvoření. Nechtěl bych to více konkretizovat, ale nejde o klasické náboženské téma. Vizuální stránka se snaží do jisté míry být podporou slova. Hudba, jejíž styl interně označuji jako elektrohašiš, je vytvořena v metrickém ladění, které vynalezl a vypočítal právě Jaroslav Škvarna. Chlapci hrají na speciálně laděné nástroje i v metrickém ladění vyrobené zvony. Neskromně si troufám tvrdit, že je to zajímavý projekt. Má v sobě hodně z performance, takže když začínáme, zdaleka nevíme, jak to dopadne. Není to nijak přesně naprogramovaný stroj, který něco předvádí.

Co se stalo na silnici mezi Kolínem a Jičínem?

Všude jinde byl provoz
ale tady nikdy nebyl provoz

Teď všude jinde není provoz
a tady je provoz

Jak vidíte současný stav české literatury? Potýká se s nějakými zásadnějšími problémy?

Nevšiml jsem si, že by se česká literatura potýkala s nějakým tématem. Jinak to, co lze nazvat literárním provozem, se potýká s dogmatismem, úzkoprsostí, kamarádšofty, nenápaditostí, protěžováním „celebrit“, ignorováním literárního podhoubí, intelektuálním mudrlantstvím o pičovinách a obecnou připosraností. Ale to se v této zemi – nebo na tomto světě? – týká valné většiny oborů lidské činnosti.

Dovolím si malý příklad: Myslím, že to bylo k desetiletému výročí od listopadu 1989. Antonín Přidal moderoval Studio Netopýr o tom, co se za těch deset let stalo v tuzemském umění (nebo dokonce literatuře). Místo aby se tam ti lidé bavili o tom, jaké trendy jsou v hudbě, co kdo udělal ve výtvarném umění a jestli někdo napsal nějakou významnou knihu, tak hodinu žvanili o grantové politice státu. A to nebyl nijak výjimečný příklad. Pokud debaty o umění budou vždy degradovány na hovory o penězích, tak tady nikdy nic pořádného nevznikne. Nebo vznikne, ale nikdo si toho nevšimne.

Ale ne. Myslíte si, že to bylo někdy jinak? A nevzniklo tu toho dřív dobrého až dost? Všechno pořádné přeci holt vylézá z toho bahna úzkoprsosti, kamarádšoftů a intelektuálského mudrlantství o pičovinách. Jsme na tom nějak výrazně hůř než (třeba) za první republiky?

Máte asi pravdu, ale nevím, jestli současné době nechybí etablované osobnosti, které mají pochopení pro nově vzniklé umění, kterému by oni svojí autoritou pomohly trochu více mezi lidi. Možná si to idealizuji, ale v určitých obdobích to dělali třeba Jindřich Chalupecký nebo Jiří Kolář. Myslím, že takovou osobností, kdyby mu z vlastní ješitnosti úplně nejeblo, mohl být třeba Milan Knížák. A to právě vzhledem k tomu, jaké projekty dělal dříve. Dneska neplní roli hledače nových progresivních aktivit ani kulturní pub-

licistika. V žádném z „velkých“ českých celostátních periodik jsem se ještě nedověděl něco nového, co by mě nějak zajímalo. Většinou se omezují na pouhý popis obecně známého nebo ještě hůře na jeho public relations. Nikdo nemá odvahu investovat svoji autoritu a říci, to je na první pohled úlet, ale je to budoucnost. Třeba moderní taneční hudba. Taková revoluce v hudbě byla naposledy s nástupem rocku. Tisíce lidí plní garáže a tovární haly, jsme svědky úplně nových hudebních přístupů, techniky zpracování i pojetí. Za poměrně krátkou dobu se objevilo něco neuvěřitelně košatého. Moderní hudba už nebude stejná jako dříve právě díky této revoluci. No a většina zdejších hudebních publicistů se tváří, jako že to je jen nějaká podivná vlna, píšou o tom jako o něčem okrajovém v sloupečku na předposlední straně. A rozplývají se nad kapelami, které jsou odvarem z Ivy Bittové s Pavlem Fajtem z roku 1988, a ještě tomu mají odvahu říkat alternativa.

V lesíku u dálnice

Chčiju na plechovku od Erektusu
kterou vyhodil režisér Otakáro
když se vracel z premiéry
filmu Eliška má ráda divočinu v Jihlavě

Snažíte se s tím aspoň trochu něco dělat ve sdružení Vítrholc? Co je Vítrholc?

V tuto chvíli skupina provozující program Cubebase, tedy výše zmíněné vystoupení v krychli. Až více rozvineme připravované internetové stránky (www.vitrholc.cz), tak se pokusíme vydat v pořadí již osmý Almanach Vítrholc. Když to všechno dobře půjde, povede se to do letošních prázdnin.

Proč se tak jmenujete?

Původně to mělo být trošku jinak, ale chlapík, co nám dělal první obálku na Almanach, to trochu popletl. Jinak jsme rádi, že je to slovo, které neznamená nic jiného než nás. Když ho napíšete v jakémkoli internetovém vyhledávači, vše co se objeví, je jenom o nás. To nemají ani Stouni.

Proč Vítrholc vznikl?

Almanach Vítrholc jsme vymysleli s Pavlem Galíkem a Daliborem Maňasem-Kaňasem, protože jsme chtěli vydat vlastní poezii a nechtěli ji nosit do žádného nakladatelství a tam poslouchat něčí názory na ni.

Jaké má aktivity?

V dalších almanaších se přidávali další lidé, přišla vystoupení, plesy, performance.

Veřejná prezentace pro nás byla vždy stejně důležitá jako publikování. Básník, který si neumí stoupnout před lidi v rockovém klubu na severní Moravě a tam jim chvíli něco říkat, zůstává na půli cesty.

Jaké má další cíle?

I pro nás platí, že cesta je cíl.

Díky za rozhovor

připravil
Štefan Švec

Spojení

Mám pevnou linku domů
pevnou linku do práce
mobil

Mám mailové adresy
domů i do práce a jednu na smazce.cz
Mám k nim přístup i když sedím na hajzlu

Jsou na mě čtyři adresy a tři telefonní čísla

Nic nezvoní

Nemám žádný kamarády?

dobradeska.cz

Jiří Schmitzer: normální Šílenec!

Slavný herec pražské Ypsilonky Jiří Schmitzer vydal před pěti lety nenápadné album nazvané **Recitál**. Seriózност, až decentnost onoho názvu se nijak neshodovala s obsahem: Schmitzer po celých osmdesát minut řezal do své dvanáctistrunky a čile tak nahrazoval početný orchestr, střídal zpěv s řevem a skučením, většinu písní nezahájil ani neukončil hudebně, ale náhle a nečekaně, nejčastěji slovním projevem na téma „No a tak by to šlo dál a dál…“ či „Tohle mě nebaví…“ nebo prostě začal hovořit o něčem tak přirozeně, jako by se o tom povídalo už notnou dobu předtím. To už je forma jeho projevu. Forma a obsah samotných písní skládaly se ze scestných témat, slov a slovních spojení (což není v Ypsilonce prohřeškem, ale ctností), jež Schmitzer zhusta prokládal vokálními improvizacemi beze smyslu, nejčastěji hrdelními výkřiky. Nesmíme zapomenout ani na nejtypičtější vlastnost a nejčetnější okamžik Schmitzerovy tvorby: chyby. Chyby, jež se staly neodlučitelnou charakteristikou tohoto „šílence“ a nabyly jistého nádechu geniality. Recitál byl nahrán živě s publikem v Ypsilonce, které odměňovalo každou ze zmíněných Schmitzerových vlastností dávivým smíchem. Nejvíce pak tu poslední, již bychom mohli šmahem odsoudit jako zlozvyk: Jiří Schmitzer patří k lidem, kteří všechny myšlenky dokončí v duchu a nahlas řeknou jen shrnující „že jo“ či „no…“ a podobně.

Šílenec, dvojalbum vydané letos v únoru, všechny podobné prohřešky eliminuje – respektive, zmíněnou chybovost potlačuje producent a inspirátor celého projektu, perfekcionista Zdeněk Vřešťál. Album je opět nahráno v Ypsilonce, tentokrát ovšem bez publika, a zjevně nastokrát (jak jinak by „génius chyby“ Jiří Schmitzer nahrál a nazpíval vše tak *správně*…). Ztratila se tak jistá autenticita – na druhou stranu Schmitzer vyprecizovanou nahrávkou dokázal, jaký je mistr ve hře na dvanáctistrunnou kytaru. Ta je nejpůsobivější v písních tzv. tíživějších (*Zrcátko* či *Tvář*), které označuje za „vybrnkávačky“ (jde ale spíše o „řezačky“).

Schmitzer samozřejmě nelpí na pouze šíleneckých textech, většinu těch „závažných“ písní však vydal již na Recitálu, kde se rovnoměrně střídaly s „ujetostmi“ jemu nejvlastnějšími. Přestože na albu Šílenec převažují písně komické, vedle dvou již zmíněných

Nesmíme zapomenout ani na nejtypičtější vlastnost a nejčetnější okamžik Schmitzerovy tvorby: chyby.

„skvostů duševních“ je zde celá řada jakoby vtipných textů, z nichž nakonec stejně vyznívá jakási nostalgie, smutek, skepse (*Rodina* nebo *Dámy*). Píseň *Nedivte se* dokonce souzní s Nohavicovou poetikou ovlivněnou ruskými básníky-písničkáři. A na druhé straně je tu kanonáda těch největších šíleností, jaké kdy Schmitzer vytvořil, *Bledý* (s blátivým „ble ble ble“ coby refrenem) a *Ty kolíku* (dle mě nejschmitzerovatější píseň alba, textem, hudbou, dramaturgií dvojhlasu, bezhlavým drásáním strun a dokonale scestným řevem na konci písně) či album uzavírající *Panáček*, jenž by se měl stát hymnou všech trampů nesnášejících uspávanky v podobě „oveček“ či „beden od whiskey“. I ty menší, nenápadnější písně však zaslouží pochválit – kupříkladu pomalinká a něžně dementňoučká písnička *Ubohý*.

Na jednu stranu je album Šílenec zajímavý zážitek – Schmitzer bez chyb, Schmitzer proaranžovaný... Jenže ke jménu Schmitzer se také vždy a všude pojí přídavné jméno extrémní – a tato deska je z tohoto hlediska průměrná, nepůsobivá, skoro jako by ji nenatočil Schmitzer. Jakkoli nezpochybnitelná kvalita totiž nepostačí k oželení zmíněné autenticity živého vystoupení. Já kupříkladu zažil takové večery dva: na trutnovském festivalu, kde Schmitzer dorazil s půlhodinovým zpožděním způsobeným záměnou Trutnova a Turnova a kde odehrál své písně v jediném bloku bez pauz a jediného průvodního slova (vyjma závěrečného „Uf...“) a na křtu alba Šílenec, kde byl zase natolik nemocný, že skoro vůbec nehrál a pořád jen mluvil. Co vystoupení, to perla. Proto nemohu docela pochválit odlidštěné, zato precizní album – podle mě by totiž takto Schmitzer zněl, kdyby *nebyl* šílenec...

Jde ale samozřejmě o tlak producenta – samotná tvorba není „normální“, pouze její forma není „obvykle šílená“, je jaksi uhlazená, velice jí např. škodí konce písní „do vytracena“ místo klasického „dobrnknutí“... Jinak – stále je to „šílený Jirka“: je zde peponosovský ohm, kde na koncertech bývá disharmonie, je tady kvílení a bengál místo spořádaného konce, a nedej bože, abychom se seriózně zamýšleli nad smyslem jednotlivých textů, skončili bychom v blázinci.

Na druhou stranu – falešný zpěv, disharmonie, chyby hudební i nádherné přeřeky, historky, náhlé konce a nevyřčené myšlenky – to vše na albu prostě chybí. A právě proto je tu druhé CD.

Jde o raritní nahrávky z Večerů na přidanou Divadla Ypsilon, kde diváci nadiktovali deset slov a Schmitzer do konce večera složil krátkou píseň. Zde je vše, co tolik postrádá první část alba Šílenec. Je zde mnohem víc, než by si kdy mohl Schmitzer dovolit nabídnout na běžném koncertě, natož na samostatné desce: neuvěřitelné scestnosti, improvizace, abstrakce... Člověk se až sype smíchy nad nejen skutečně neuvěřitelnými písněmi, ale i situací, jíž vytváří společně největší jména Ypsilonky ruku v ruce s chechtajícími se diváky. Schmitzerovy písničky na deset slov pak oplývají slovními spojeními, s nimiž by si nevěděla rady celá literární věda v čele s odborníky z Dobré adresy. Např.: „Nechtěj mít doma jabko / když hruška je ti blíž / Klokan je jinej, babko / nekupuj ho jak krávu...“ Anebo: „S lacinou flirtovat opicí / je mucholapka na zadnici / Opravdu překvapí velice / ta čučorietka stolice...“ A je zde samozřejmě i originál legendárního *Japonce* („Japonec, ty vole, ty vole, Japonec...“).

Chyby, jež se staly neodlučitelnou charakteristikou tohoto „šílence“ a nabyly jistého nádechu geniality.

Pro zachování Schmitzerovy přirozenosti a jeho svébytného stylu mělo být album poskládáno obráceně: začínat písněmi na deset slov a skončit studiovou nahrávkou coby bonusem. Taková deska by ale samozřejmě u širší veřejnosti propadla, kdežto Šílenec ve své reálné podobě se prý prodává výborně. Přesto – posluchačům naladěným podobně jako já radím skutečně poslouchat hlavně onu bonusovou desku. Máte-li alespoň trochu rádi humor Ypsilonky, zaručeně vás nikdy, nikdy neomrzí.

Petr Novotný

dobraadresa.cz

No – tohle je opravdu syrovina, takováhle hudba vraždí pohodu, lásku a pravdu, proti tomu jsou i klasické h-c kapely zapamatovatelný popík.

A zaSe

Amon Düül jsem poprvé slyšel někdy v polovině 70. let na jakési šílené diskotéce, lépe řečeno slyšel jsem skupinu toho jména s římskou číslicí II.

Psychedelie je skoro všechno... Kult je skoro všechno... Ale o Amon Düül tohleto platí. Jsou psychedelie i kult. V roce 1967 vznikla v Mnichově, v komuně hudebníků kapela, které se posléze rozštěpila na dvě části – Amon Düül a Amon Düül II. AD II se stala poměrně známou kapelou, vycházející sice z undergroundu, nicméně vytvářející zvuk, který se v budoucnu bude nazývat kraut-rock s nejproslulejšími představiteli Faust, Can a Tangerime Dream. Nejznámější desky (*Phallus Dei*, *Yeti* a *Wolf City*) se přece jen občas ukazují v bazarech. Původní kapela, daleko více zaměřená politicky, vydala v roce 1969 dvě desky, ty pozdější už jsou jenom klasické paběrkování. Mně se podařilo v příjemném bazaru v pasáži Metro koupit desku úplně první – *Amon Düül. Psychedelic Underground*. Na ní hrálo ještě pár hráčů i z AD II. Jde o šest skladeb bizarních názvů: něco jako *Máma Düül a její Skupina kyselého zelí pokračuje v hraní*. První skladba má přes 17 minut a je to stále opakovaná struktura, zahuhlaná, nevyčištěná, neprůhledná (takovým skladbám jsme v mládí říkali „batuka“) ze které je zřejmé, že se hrálo bez not, bez detailní domluvy. To se všichni shodnou na jakési „betaverzi“ a pak

bazary, ostrůvky štěstí...

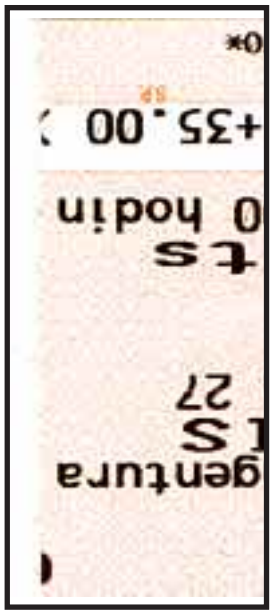

tři, dva, jedna: mta mta..., jeden začne figuru, ostatní se přidají – a dokola, jak při pletení svetru. Vydala firma Repertoire Records, známá svým logem kohouta.

No – tohle je opravdu syrovina, takováhle hudba vraždí pohodu, lásku a pravdu, proti tomu jsou i klasické h-c kapely zapamatovatelný popík.

(Dodatečně jsem si přečetl v nějakém slovníku, že výše zmíněná reedice z Repertoire je, pokud jsem to dobře pochopil, spíše výběr z desek AD z roku 1969 [*Amon Düül* a *Collapsing*]. Ale na „sodózním" [abych používal současný slovník] soundu to nic nemění... Za 260 korun.)

Oranžová, zrzavá, růžová kštice, ročník 1958 – herečka, zpěvačka, punková ikona – **Toyah**. Další jméno, na které jsem byl naveden kamarádem a ten ji objevil možná jen proto, že je manželkou Roberta Frippa. Ann Willcox (-ová) hrála v několika filmech (např. Quadrophenia 1979) a do muziky začala pronikat v časech, kdy se punk přetavoval v novou vlnu. Hrála s kapelou stejného jména a můžete si to poslechnout na cca 8 deskách z té doby (1980–1983), i když nahrává dál a dnes už je jinde. Nečekejte žádnou Helenku Vondráčkovou ani Petru Janů – takhle u nás zpívala maximálně Jana Kratochvílová, než vzala paky, a ze začátku Bára Basiková. Jekot ve zpěvu, zpěv v jekotu, do toho dvě tři klasické písničky. V roce 1983 vyšla deska **Best of Toyah**, která je výběrem ze singlů 1979–1983. Jako jednička je nasazena mystická balada *It's a Mystery*. Za 200 korun.

Opravdu je to mysterium. V jednom týdnu se mi sejdou dvě cédéčka od někoho, koho jsem do té doby neznal. Zatímco první **Toyah** jsem si koupil v Jungmannově ulici, druhou už v ulici Mostecké (a za 180,–). **Sheep Farming In Barnet** je druhá řadová věc (z roku 1979). 11 skladeb s klasickým obsazením, na obalu opět jedna v variant rezavé zpěvaččiny kštice. „Jaký to je?" žadoní fanynky a čekají odpověď, vyžilý „odborník" tedy procedí skrz pysky: „Má to dobrej sound, fakt dobrej sound..."

Jako odpověď na mrtvolný stisk současné techno produkce, stejně jako vytahování veteše 80. let (jakoby se česká hudba už nemohla rozmnožovat), jsou všechny ty keltské ozvuky, folklórní prvky, křížení, mísení... Jednou z kapel, které stojí na hudebním Olympu, jsou **Steeleye Span**, britská folk-rocková skupina, která v 70. a 80. letech natočila několik zásadních desek a kterou prošly špičky britské folk-rockové scény.

Založil ji v roce 1969 Ashley Hutchings, který odešel od Fairport Convention (aby za čas odešel založit Albion Country Band). Stačí napsat pár jmen, abyste byli doma: Rick Kemp, Martin Carthy, Tim Hart, Maddy Priorová, Peter Knight... Skupině se podařilo prodrat se na britském trhu i přes kralující rockery a bigbíťáky. Největší úspěch zaznamenala s deskou **All Around**

A zase bazary, ostrůvky štěstí...

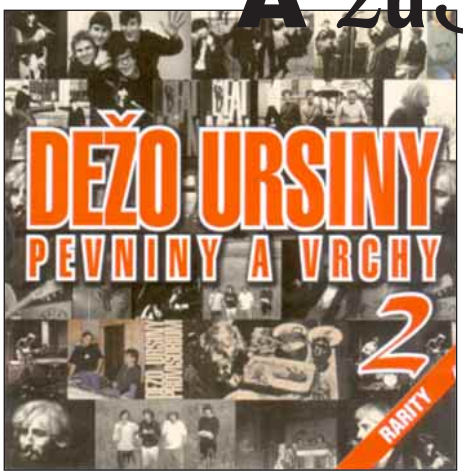

My Hat (1975). Jednu desku produkoval i Ian Anderson (všichni „bydleli“ v jedné stáji – u firmy Chrysalis). Přestože se styl i složení kapely mírně měnilo, vždy byla v návalu okolních hudebních šíleností každá další deska tutovkou. U nás bychom mohli najít podobně znějící místo v průsečíku tvorby rané Musici Bohemici, Spirituál Kvintetu, Hradišťanu a Čechomoru (ale pořád by to nebylo ono).

Ve Velké Británii patří CDčka této kapely k těm nejdražším, když jsem tam naposledy (a současně poprvé) byl v polovině 90. let, jejich novinka se prodávala za 17 liber. U nás nejsou kousky Steeleye Span příliš časté, Bontonland nebo Binderphon nabízí 4–5 nejznámější desky. Spíše bylo možno koupit ve slevách výběry *A Stack Of Steeleye Span* nebo *The Collection*.

Když jsem proto uviděl v bazaru v Krakovské, kde mimochodem mají plno nevídaných věcí, desku *Storm Force Ten* z roku 1977, neváhal jsem ani okamžik, přestože cena byla 320 korun, což normálně neakceptuji. (Zkuste si vypsat, co jiného v tom roce vyšlo, možná stačí jen připomenout Sexuální pistole). Na CD se objevuje i téma brechtovské (skladba *The Black Freighter* z Třígrošové opery). Po této desce se skupina na čas rozešla a členové se zabývali vlastními projekty. Osm skladeb z vinylu se objevilo na CD v roce 1996, s bookletem, který popisuje pětadvacetiletou historii skupiny, jež vyvrcholila londýnskými „oslavami“ v roce 1995.

Poslední únorové cédéčko, lépe řečeno 2CD, jsem zakoupil v bazaru v Rumunské ulici za 330 Kč: **Dežo Ursiny – Pevniny a vrchy (2 – Rarity)**. Přestože jde o novinku (Bonton 2000), do této rubriky jednoznačně patří. Nevím, ke komu přirovnat toho slovenského skladatele, zpěváka a kytaristu, který už není na tomto světě a na kterého se jednoznačně hodí volební motto jakési strany – klidná síla. Ursiny formoval nejen slovenskou hudební scénu, měl vliv i na západ přes říčku Litavku, a nikdy nelezl vpřed pod laťkou...

Panton kdysi vydal skupině **Soulmen**, na základě jejich úspěšného vystupování na pražském beatovém festivalu, SPíčko se čtyřmi skladbami, z nichž jsem si dost často pouštěl *Baby Do Not Cry*, protože to byla úplně jiná muzika, než se pouštěla kolem mě. Na gymnáziu jsem pak zakoupil LP *Provisorium*, ale to jsem v období zmužnění vyměnil za Edgara Broughtona...

Na prvním CD jsou ukázky ještě z doby předsoulmenovské – skupina **The Beatmen** mimo své tvorby hraje Beatles, pak je tu **Burčiak**, skladba pro M. Elefteriadu s M. Kocábem, J. Kocianovou, archivní nahrávky z Opusu, ale i kousky, kde je Ursiny jako zpěvák (na klávesy hraje G. Presser z Lokomotiv GT). Je tu i zpívání s Leonou Machálkovou či projekt muzikálu s J. Štrasserem. Druhé CD je live – obsahuje onen koncert Soulmenů v Praze a jeden z mála (dvou) koncertů skupiny **Provisorium** z roku 1971 (na varhany hraje J. Filip, na bicí V. Malý ze Soulmenů, na baskytaru M. Daniš): technické provedení dostatečné, umělecké provedení výborné. Výsledná známka: dobře investovaný peníz...

P. S. (jako bonus):

Byl jsem vytažen (a šel jsem rád, protože občas si člověk musí nechat pocuchat slechy) do Paláce Akropolis, 14. března v 19.00 na eine dvojkoncert.

Nejdřív vystoupila česká skupina **Gnu** (dvě basy, kytara, bicí). Vůbec se v tom nevyznám, ale instinktivně bych to označil jako noise h/c, jestli něco takového může existovat. Hodně velká brutalita, hodně bustření, hodně hluku, hodně krkolomných kyvů kytaristů, hodně potu. Víc nevím.

Hráli jen asi půl hodiny (víc by asi fyzicky nevydrželi), a pak jsme čekali na americkou legendu **The Melvins**. „Teď bude bigbít,“ řekl mi ten, kdo mě pozval. Dodatečně jsem se dozvěděl, že The Melvins jsou nazýváni pionýry „seattleské“ scény... Nejdřív začal bicmen vyplácet bicí, jinak se to nazvat nedá, pak nastoupil basista v sukni, pak kytarista Buzz Osbourne, který inspiroval Cobaina, muž bolanovského zjevu, s koulí trčících vlasů, a pak ještě jeden kytarista. Chlapi jeli jako drak, za celý koncert udělali asi jen tři mezery, do kterých bicmen (který bubnoval na první desce Nirvany) dál vyplácel bicí. Kapela, považovaná za zakladatele „grunge“, ovlivnila prý i Mudhoney atd.

Asi jsem už starší, ale intenzita hluku byla pro mě na hranici bolesti, takže jsem nemohl příliš vychutnat jejich pozérské dvoření se vlastním zesilovačům při vazbení, jejich čarování se zvukem a jejich práci pánví... Zkuste si vlézt na ranvej na Ruzyň a schytat do obličeje zvuk startujícího letadla.

Pro vrcholky nezávislé scény byl pražský koncert jediným výletem do postkomunistické Evropy... Když jsme šli domů, hluší, ukazovali jsme si rukama, a druhý den, když jsem si ráno čistil zuby a začal otvírat sanice, hluchota se vrátila...

Nicméně to hodnotím kladně. Občas si je třeba, třebas i brutálně, připomenout krásu ticha...

Jakub Šofar

Redakce LITERÁRNÍCH NOVIN

vyhlašuje

Soutěž v milostné poezii

Přihlásit se může každý autor s jednou básní.

Báseň zašlete napsanou na stroji nebo vytištěnou z počítače na adresu redakce do 15. 4. 2001.

Všechny soutěžící, jejich přátele a ctitele

tímto zveme

1. května 2001 v 18.00 hodin do Památníku národního písemnictví,

kde během literární besedy proběhne vyhlášení pěti nejlepších básní, jež budou odměněny.

Adresa redakce:
Literární noviny, Na Poříčí 12
115 00 Praha 1, tel. 02/24 87 24 80
Bližší informace: Renata Bulvová

Adresa PNP:
Strahovské nádvoří 1
sál Boženy Němcové
110 00 Praha 1

Není problém si vybrat, ale ani zabloudit.

Proklikat se do nirvány (svaté texty východních

Každý by chtěl dosáhnout osvícení, ale do Lhasy či Kátmandú už cestují jen konzervativci. My moderní sedíme doma u internetu. V Síti se dá najít všechno, tak proč ne Pravda a Láska (které nepochybně wwwedou nad lží a nenávistí)?

Není problém si vybrat, ale ani zabloudit. Rozcestníky vetšinou nabízejí odkazy roztříděné tematicky (podle náboženských směrů), žádný ale nenapoví, co vás čeká. Přitom východním naukám se v zásadě věnují čtyři typy internetových stránek.

1. „Neautoritativní" – nabídnou překlad (to v lepším případě, někdy ale i originál v sanskrtu) svatého textu, k tomu občas pár základních informací o daném náboženském směru (např. http://www.sweb.cz/wuwej/taoteting/taoteting.html). Stránky provozují fandové, nadšenci, kteří usilují spíš jen o propagaci předmětu svého zájmu. Stojí je to ohromné úsilí, takže po vypracování vlastního překladu Rgvédy (http://web.telecom.cz/rgveda_samhita/rgveda.htm) už ani nemají sílu na nějakou agitační práci. Je jen na vás, zda zevrubným čučením do obrazovky podlehnete kouzlu psaného slova a stanete se věřícím hinduistou nebo taoistou. Pravděpodobnější ale je, že vás dřív začnou bolet oči a záda.

Rozcestníky vetšinou nabízejí odkazy roztříděné tematicky (podle náboženských směrů),

2. „Oficiální" – například takoví buddhisté (www.budhismus.cz). Je jich hodně a jejich jednotlivá hnutí mají dobrou organizaci (což se mj. pozná podle toho, že mají zaregistrované celé vlastní domény). Není se co divit, že většina odkazů směřuje k nim, postupují totiž opačně než výše zmínění solitéři. Dobře pochopili, jak využívat moderní technologie. Internet je pro ně jednak plnohodnotným komunikačním prostředkem, kde si domlouvají meditační seance, jednak způsobem propagace hnutí navenek. Přesvědčují, že dosáhnout osvícení je jednak snadné a jednak tak příjemné, že by to měla být vaše jediná starost. Nabídnou několik základních tezí, adresu meditačního centra a nejspíš i nějakého guru (www.lama-ole-nydahl.cz je z těch známějších). Na každé adrese je guru jiný (to je jako ze života), ale všichni jsou osvícení, moudří a studovali u těch nejslavnějších mistrů.

Ještě aktivnější je hnutí Hare Krišna (http://www.harekrsna.cz). Přes internet navíc prodává své knihy, přičemž z většiny najdete on-

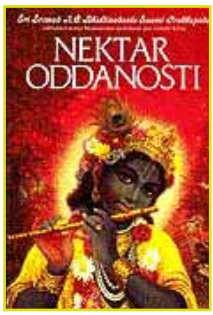

žádný ale nenapoví,

co vás čeká.

náboženství na českém internetu)

line ukázku a takovou Bhagvadgítu (http://www.harekrsna.cz/iskcon/knihy/gita.htm) si můžete přečíst celou (944 stran).

To je ale výjimka. Zavedená náboženství místo samostudia sázejí spíš na osobní kontakt.

3. „Zvláštní" – internet dává prostor pro zviditelnění i velmi menšinovým skupinám. Takové Náboženství Světla a Zvuku Boha (http://www.eckankar.cz) moc věřících nemá, takže web je jedinou možností, jak se s jeho svatými texty (...Duše je na cestě k Uvědomění si Sebe a Boha. Duchovní rozvoj se může urychlit vědomým kontaktem s ECKem, Božským Duchem...) seznámit.

Dokonce existují i nezařaditelní solitéři. Věděli jste třeba, že „zde, ve střední Evropě, v Čechách, tj. na padesáté rovnoběžce, se narodil člověk, který na základě svého pojetí jógy dosáhl realizací a vysokých kosmických zasvěcení"? No vidíte – a přitom je Květoslav Minařík (http://www.kagyupa.com/czech) následovníkem takových borců, jako byli Nebeský Vadžradhára (Vadžrasattva, tibetsky Dordže Čang), Tilopa, Naropa, Marpa nebo Milarpa.

4. „Komerční" – nebyli by to chamtiví Evropané, aby se na západní žízni po východní spiritualitě nechtěli přiživit. Adresa http://mujweb.cz/www/vedomi_v_siti/index.htm nabízí domovskou stránku surferům po vlnách vnitřního oceánu. Když se poctivě proklikáte tunely „hlubších dimenzí, kde vládne klid, kde se vlny netříští jedna o druhou, ale splývají v míru" a v úžasu stanete „v trans-virtuální svatyni Přítomnosti", dozvíte se, že harddisk na internetu o kapacitě až 100 MB můžete mít ZDARMA.

Jak se zdá, world wide web nám moc neposloužil. Stránky jsou buď nudné, nebo agitační, nebo střelené, nebo z vás mají vyrazit peníze (což je možná nejvýstižnější definice internetu vůbec). Www.osvícení.cz se nekonalo. Asi bude stále ještě nejúčinnější sbalit si batoh a vyrazit do Lhasy či Kátmandú. Ale pro jistotu si k meditacím vyberte takový klášter, kde má aspoň opat internetovou přípojku.

Miroslav Cingl

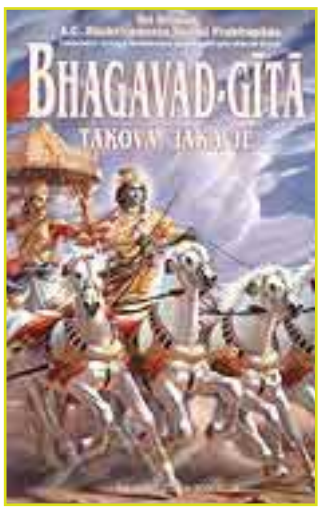

Přitom východním naukám se v zásadě věnují čtyři typy internetových stránek.

V dnešním Představujeme... představujeme prozaičku, která si nepřála publikovat své jméno. Ať tedy její tři povídky mluví jen samy za sebe a za iniciály I. V.

Gaťky

„Jezdit hrát divadlo do Prahy je pitomost. Jezdit hrát divadlo do Prahy o víkendu je óbrpitomost," uzavřela svou odpolední desetivteřinovku moudra. Podívala se na sebe vnitřním zrakem a usmála se tomu co viděla. Čumí jako tele. Ano, přesně jako tele. Konstatování momentálního stavu. Než na sebe, raději bude čumět z okna. Domy, stromy, silnice, auta, domy, stromy...pořád dokola. Kdyby neměla oči, seděla by na sedadle, dívala se do země a klátila tělem. Nic by ji nerozptylovalo. Oči... Všemu na vině jsou oči. Rozhlédla se. Blahoslavení ti, kteří dokáží urvat ty tři hodinky jízdy na trase Brno – Praha pro sebe a usnout. „Kraviny," řekla nahlas. „Melu jenom kraviny." Autobus se kodrcal dál. Kolega, který seděl na sedadle za ní poslouchal walkman. Z rozepnutých kalhot mu trčely trenky. Čučel jako vůl. „Nepustíme si video?", ozvalo se hned vedle ní. Znělo to jako „Oběsíme se hned a tady nebo až na další benzince?" Spásný nápad člověka, který nemůže spát a když v autobuse čte, zvedá se mu žaludek. Video se rozjelo a „Lola začala běžet o život".

„Mohu?" ozvalo se za ní a s otázkou se přiblížily i ruce, které jí jemně posunuly hlavu do leva. Autobus se proměnil v kino. „Může být autobus kino?" zeptala se sama sebe. „Ano ve výjimečných případech může být i autobus kino." Odpověď mimořádně moudrá. Ještě že jí nikdo nečte myšlenky. „V pohodě," řekla kolegovi, který jí otáčel hlavou, „v pohodě, stejně se nedívám".

Domy, stromy, silnice, auta... a Lola, která běží o život.

„Děloha je pytel na děcka. Na nic jiného. A chceš mít ještě děcka? Nechceš! Tak ji dej pryč! Nebudeš menstruovat, ušetříš za vložky a začneš žít, děvenko! Žádná antikoncepce, žádný dávej pozor, žádný nervy!" vřeštěla Sabina a rozhazovala rukama. Ach bože! Ty hérečky! Dívala se jak gestikuluje. Vypadalo to, jakoby rozháněla rukama smrad.

„Máš dělohu?" zavřeštěla Sabina, která zpozorovala její pohled. „Jo," odpověděla po pravdě. „Jo." Sabina popadla druhý dech. „Teda holky," ječela , „vy neznáte nejposlednější světový trend! Vy vůbec nejste moderní! Normálně ti ji spodkem vytáhnou... Šup a je to!" a předvedla vytažení dělohy i se zvukovou kulisou. Všechny majitelky svých zbytečných děloh se po sobě podívaly a Lola znovu běžela jako o život.

Ještě pár kilometrů a budou u cíle. Za půl hodiny se všichni vyvalí na Florenci jako zvratky. Koupí si 20 deka buřtu, šest rohlíků a slezou do díry s honosným názvem Divadlo Archa. Ale prozatím těch dva-

V. Představujeme Vám (nová jména české poezie a prózy)

cet herců ještě stále sedí v autobuse a čučí na to, jak Lola běží o život. Za necelé tři hodiny to ale budou oni, kdo budou hrát jako o život. Trhat kulisy jako o život a namlouvat si, že toto a jedině toto je ten pravý a báječný život. Život herce. Život v divadle, život se šminkou na rypáku, život, život, život... a Lola se podívala na hodiny a přidala do klusu.

Domy, stromy, silnice, auta... Myslela na to, jak je to nespravedlivé. Na to, že jí měl někdo říct, nebo aspoň naznačit, že toto nebude mít nikdy žádný smysl. Že život herečky, který si kdysi vysnila, bude jen úmorná, nikdy neoceněná dřina, která pozvolna přejde ve šmíru a nakonec v nic. Že bude jen donekonečna, beze smyslu jezdit autobusem do Prahy, Litvínova, Chebu, Karlových Varů, a pořád to bude to samé. Zmar, beznaděj a nakonec Lola, která, teď už opravdu běží jako o život.

Jako holčička měla romantickou představu o životě. Jako dívka měla taky romantickou představu o životě. Teď, jako zralá žena, by při troše dobré vůle ještě dokázala mít onu romantickou představu o životě. Ano, dokázala. Ale to by život nesměl být tak strašná kurva, která jen hází klacky pod nohy.

„Nezabývej se tak drasticky sama sebou," zabzučela jí v hlavě matčina památná věta, „teta Majka byla taky sebestředná jako ty a nakonec co? Začala kouřit a uhnala si rakovinu plic."

Ano, je příliš sebestředná. Kdyby takhle sebestředně uvažovala Lola, nikdy by nedokázala tak rychle běžet. Ale ona není Lola.

Autobus je Praze blíž a blíž. Ještě pár kilometrů. Ještě pár benzínek. Ještě... ještě... ještě...

Okno se začalo rosit. Zavřela oči. Uvědomila si jak zestárla. Jak ji unavuje tohle cestování beze smyslu, jak ji neláká ruch velkoměsta, setkání s kamarády „po letech", jak už vlastně nic nečeká. Ani dobrodružství, ani návrhy na příjemně strávený večer, dokonce ani návrhy na příjemně strávenou noc.

Kolik těchhle pražských rafanů vlastně skončilo v její posteli? Hodně nebo málo? A proč pražští rafani, když jsou tu ještě litvínovští, brněnští, chebští, bratislavští...

Dokáže si vybavit jen dva. Jen dva chlapy, o kterých ještě teď, po letech, dokáže říct, že nenudili. První – ohromně zábavný a šikovný impotent. Nemohl vsadit na kopulační výdrž, ale na humor a šikovnost, a stal se, alespoň pro ni, nezapomenutelným. Druhý – starší muž, který dlouho svlékal sebe, potom ji, pak ji nosil po bytě a hrál si s ní jako s hračkou. Nakonec si oblékl její kalhotky a usnul... Bleděmodré kalhotky... to bylo všechno o co ten večer přišla. Vybavilo se jí to ráno, kdy od něho odcházela. Znovu a zcela automaticky se jí vrátil pocit, který zná jen ta žena, která někdy vyšla na ulici bez kalhotek. Svobodná, lehká, drzá neřest a vzrušující chladno mezi nohama. Intuitivně si dala ruku do klína. Je jí třicet šest. Déjá vu. No a co? I zralé ženy prožívají rozkoš. A co když ani Lola nemá gatky?

Konečně Praha. Ruch velkoměsta. Stotisíc šťastných Pražanů na jednom metru. Žádné podělané chodníky od psů, ale údivem doširoka otevřené huby turistů. Žádné „Sedávej panenko v koutě, budeš-li hodná, najdou tě", ale „Dej o sobě vědět, čím dřív tím líp!" HURÁÁÁ!!! PŘIJELI HERCI!!!!

„Představení bylo úchvatné. Úžasný večer," konstatovaly vlezdoprdelky i milovníci umění. Kdo netrhal kulisy, nehrál dobře. Kdo aspoň jednou, k velkému pobavení publika neupadl, neprožil katarzi. Diváci byli spokojení, herci mohou klidně spát. A Lola si může konečně v klidu vydechnout.

A ještě v noci na hotel... a okamžitě večírek... protože „Až ráno, až ráno, až bude bílý den." A smích, a historky a víno a pivo a... travička... že by nebyla?

„Tahle je až z Holandska," zařval kdosi a vůně smavé travičky se rozlila po místnosti.

„To je setkání, že?" řekla žena, která seděla naproti ní. Její přítel si ji přisunul i se židlí blíž k sobě, položil svoji ruku na její stehna a dál se s kýmsi bavil.

Přemýšlela o tom. Co to bylo za větu? Co má znamenat věta „To je setkání, že?" Je to otázka? Konstatování. Ano, je to konstatování. Ale konstatování čeho? Nikdy se přece neviděly. Nikdy. Má odpovědět? A chce se po ní aby odpověděla? Žena naproti ní měla velké, krásné oči. Dlouho se na ni dívala a usmívala se. Taky se začala usmívat.

„Kykyryký," zakokrhal kdosi a vyskočil na židli. „Kykyryký, pojďte se mnou na knedlíky!"

Zleva kokrhání, zprava Hegerka. „Večírek na kterým se ani jednou nezazpívá něco od Hegerky, není večírek," řekla sama pro sebe a nalila si pivo. Velké oči naproti ní se napily vína a pořád se ještě usmívaly. Ruka, která dosud bezvládně ležela na jejích stehnech, se zvedla a plácavými, opilými gesty dávala váhu zbytečným slovům. „Komunikovat, hlavně nepřestat komunikovat! Se světem, s každým kdo je ochoten komunikovat! I kdyby se svět posral, my ho komunikovat přinutíme!" A travička začala zase kolovat a kokrhání zesílilo.

Celou dobu na to myslely. Celou dobu, co na tom večírku obě seděly, myslely na to, že touha komunikovat je opravdu šílená. Myslely na to, i když spolu ležely v pokoji v jedné posteli. Dívaly se do stropu a poslouchaly to vytrvalé a blbé kokrhání. Na dotyk bylo příliš málo času. To věděly obě. A nechtěly se vzájemně trapně přesvědčovat o tom, že je ho dost. Tři vteřiny? Třicet vteřin? Minuta? Nestačí. Tři vteřiny stačí jen na to aby si sundaly kalhotky. Ano. Na kalhotky ano. Ale na nic víc. Lola by patrně věděla co s tím. Rozhodla by se, začala běžet jako o život a všechno vyřešila. Lola určitě. Ale ony nejsou Lola.

Opilka

„Nic ti o ženě neřekne tolik jako její byt," zopakovala si polohlasem a zvedla z podlahy utěrku, která jí vypadla z ruky. „Je-li špinavý byt, jsou špinavé děti, manžel, všechno. Ano. Tak to je. To je odvěká pravda." Pomalu začala leštit sklo na stolku. Dýchla na ně a dívala se, jak se blýská. Dýchla ještě jednou a znovu stolek pečlivě vyleštila utěrkou. Usmála se. Všichni jí říkají, že není nutné tak moc uklízet. Že je to mánie. „Chmmm. Nebýt mě, zemřeli byste ve špíně." Sklo bylo konečně čisté. Sedla si na židli a odpočívala. Zdála se být spokojená. Zadívala se na zem. Pátrala v koberci. „Tady." Natáhla ruku k zemi a zvedla drobek. „Tady je! Špína!" Vstala a šla k oknu. „Chcípli byste zavaleni hnusem!" Pomalu otevřela okno a vysunula dva prsty s drobkem. Počkala až nebude foukat vítr a uvolnila sevření. Dívala se jak padá. Jak letí. Někam daleko od jejího čistého bytu. Pryč. Zavřela okno a oddechla si. Necháš otevřené

V. Představujeme Vám (nová jména české poezie a prózy)

okno a hned jsou v bytě tři miliony mikrobů a několik miliard prachových částic. Sáhla do kapsy. Vytáhla lahvičku, pečlivě odšroubovala uzávěr a zhluboka se napila.

„Neměla bys pít z flašky!“

Otočila se tak prudce, až jí víno vystříklo na okenní parapet. Rozhlédla se. Nikoho neviděla. Podívala se do všech rohů. Nikdo. To se jí jenom zdálo. Dopila zbytek a nalila do lahvičky nové víno. Zamyslela se. Pije z láhve, protože nemá ráda skleničky. Nemá ráda kroužky, které zůstávají na nábytku. Nedají se vyčistit ani vyleštit. Nic. Jsou tam a číhají. Pokývala hlavou. Proto pije z flašky. Postavila se znovu na ono místo, kde na ni promluvil hlas. Otočila se a odpověděla mu: „Nenávidím kroužky.“ Chvíli čekala. Nic se neozvalo. Pocítila úlevu. Odpověď to tedy byla dostatečná. Zadívala se znovu z okna. Dýchla na něj. Vzala utěrku a přeleštila zadýchané místo. „Nebýt mě, žili byste ve tmě.“ Znovu přeleštila okno. Ale to samozřejmě nikdo nevidí. Ani manžel ani dcera. Nikdo nevidí tu špínu. Ty mikroby. Všem je všechno jedno. Nebýt jí byli by všichni její blízcí už dávno na jednotce intenzívní péče a bojovali o život. Napila se. Vzpomněla si. A ON, On jí řekl když mu dala na svačinu opálený rohlík, ON jí řekl: FUJ! ON řekl FUJ! ON který tady s ní žil tolik let. ON řekl fuj! FUJ! Řekl fuj a otevřel okno. Vzal rohlík a vyhodil ho ven. Vyhodil rohlík, který před tím pečlivě opalovala nad plynovým sporákem, aby ho zbavila všech mikrobů. On otevřel okno a nechal ji napospas miliardě mikrobů. Napila se. Dýchla na lahvičku a pečlivě ji vyleštila. Nepochopitelnost celé situace ji donutila kroutit hlavou. Kroutila hlavou a snažila se na všechno si přesně vzpomenout. Snažila se všechno si vybavit. „Ano, řekl jí, aby šla k doktorovi. Aby se šla léčit. Požadoval ultimativně, aby šla přímo do epicentra všech bacilů. Chtěl ji zabít. Vražda. Jasná, úkladná vražda.“ Znovu se napila. Zadívala se z okna. Stromy se ohýbaly. Fouká vítr, pomyslela si....Stromy se narovnaly. „Bezvětří...“ řekla do ticha. „Ano, bezvětří.“ Usmála se. Všechno si přesně pamatuje. Nikdo ji neoblafne. Nikdo. Ona ví své. Napila se a dolila z láhve do lahvičky. Podívala se kolem sebe. „Okno, stůl, židle, koberec, dveře.“ ...Měla pocit, že něco chybí. Spočítala všechno znovu a tentokrát na prstech. „Okno, stůl, židle, koberec, dveře.“ Napila se. A najednou, jakoby ji vedla cizí ruka, napsala na okno prstem pět čárek. „Okno, stůl, židle, koberec, dveře.“ Ano. Teď to ví docela jistě. Něco se ztratilo. Něco jí vzali. Bylo toho tu přece víc než jen okno, stůl, židle, koberec, dveře. Polekala se prstu který maloval čárky na okno. Chtěla je rychle smazat. Dýchla na ně. Stála připravená leštit sklo. „Ne!“ vyhrkla... Polekala se sama sebe. Otočila se a intuitivně se podívala na místo odkud na ni předtím promluvil hlas. „Ne! Jedna židle je málo. Jedna židle je nic.“ Rozhlédla se po místnosti. Ukázala na každou věc prstem. „Okno, stůl, židle, koberec, dveře.“ Napila se. Dopila celou lahvičku. Nalila si znovu. „To asi ten vítr,“ řekla... „Jak otevřel to okno, ON, On ho otevřel, tak ten vítr... všechno sebral. Sebral... Bože můj... Vždyť tady nejde o jeden pitomý rohlík. Tady jde o všechno. Tady jde o...“

...napila se... „všechno.“ Uvolnila se. Už se cítila klidněji. Poplakala si. Utřela si nos a sedla si na židli. Položila utěrku na sklo na stolku a potom na ni opatrně postavila lahvičku.

„Tak, žádné kroužky. Nic.“ Šťastně si promnula ruce. Dívala se na maličké kapičky potu na svých dlaních. „Chvilku něco držíš a hned se ruka opotí... Ano. Mikroby jsou neviditelné. A jsou všude. Na rukou, ve vzduchu, všude, ale hlavně tam.“ Podíval se směrem k oknu a otřela si ruce do šatů. „Jak zabít mikroba? Jak ho mám zabít, když ho nevidím? Když nevím, kde je? Když ho jen tuším?“ Usnula. Probudila se. Otevřela oči a znovu je zavřela. Podíva-

la se na okno. Uviděla čárky na skle. Okno, stůl, koberec, dveře... To je málo. Roztřásla se. „Chybí židle," koktala bezmocně a ukazovala prstem k oknu. Napila se. Dolila si znovu. Poplakala si z bezmoci. Všechno jí berou. Podíval se znovu na okno. Roztřásla se. Bylo šero. Ano. Šero. Šero znamená, že už brzy přijdou. Přijde ON a jejich dcera. Přijdou... Otevřou dveře, budou v nich stát jako bohové, podívají se po pokoji a řeknou: „Tady je ale krásně uklizeno... To je náš domov... Děkujeme ti... Jsme rádi, že jsme doma..." Usmála se. Prožívala štěstí. Měla pocit absolutního štěstí. Vysmrkala se. Probrala se ze snění. Sáhla rychle po utěrce na stole a zvrhla lahvičku s vínem. Dýchla na stolek a vyleštila ho. Zvedla lahvičku a dopila zbytek. Rychle dolila. Chtěla vstát. Nemohla. Pokusila se znovu. Nic. Napila se. „Asi jsem nemocná." Poplakal si. Usnula. Probudila se. Otevřela oči. Tma. Zavřela a znovu otevřela. Tma. „Všechno je pryč. Okno, stůl, židle, koberec, dveře... Všechno," řekla potichu. Přemýšlela. „Není kudy vejít a není kudy odejít. Není stůl za kterým všichni seděli a byli spolu. Není okno... Všechno je pryč." A tu ji poprvé posedla bojovnost. Ne, tohle nikdy... Ona vstane a půjde. Jestli je tu zeď, prorazí ji. Svět není jedna krychle a pokoj není ze čtyř uzavřených stěn a... jestli ano... Ona prorazí dveře a vnikne sem světlo a světlo přece hubí všechny bacily. A ona sama, jediná, to slunce teď najde. Pro všechny. Obětuje se pro všechny. Už jí nebude nikdo nadávat za její chorobnou pořádkumilovnost. Už jí nebudou nadávat do opilců. Ne. Teď jí všichni budou děkovat. Děkovat za to, že byla celý život trpělivá, dělala jen malou práci. Uklízela a vařila... prala a čistila boty... zavařovala kompoty a čekala. Dělala jen tu malou práci. Tu práci k ničemu. Zatímco oni budovali vesmír, spřádali sny, smáli se a žili. Ale teď ona sama to okno pro ně otevře. Prorazí zeď a řekne... Co? Co řekne? Nevěděla. Poplakala si, ale bojovnost jí zůstala. Z posledních sil vstala a nadechla se. Rozběhla se a narazila kolena do okenního parapetu. Pocítila bolest. Rukama opsala ve vzduchu několik kroužků. Jako pták. Jako by byla pták a ruce křídla. Sklo povolilo a s řinčením padalo k zemi. Ruce pořád ještě hledaly ve vzduchu svá křídla. Prudkost nárazu ji posouvala stále víc a víc ven. Tam...

Saša

Saša byl Rus jak poleno. I když měl vlasy střižené moderně – byl Rus. Oči měl jasnozřivé, ale s ruskou jiskrou. Obličej měl kulatý a připomínal obrázky z ruských pohádek. A když na jeho rodné Sibiři uhodila pravá, ruská, věčná zima, zčervenal mu nos a uši, jako všem Rusům. Sašenka byl maladěc. Sibiř byla jeho domovem. Každý večer česal své sestře vlasy, bral prameny do svých ruských prstíků a přemýšlel o tom, co je tam – za obzorem. Do života dostal základní genetickou informaci, že ruská země je balšaja, že sahá od obzoru k obzoru, a to jej naplňovalo klidem. Ale jako každý správný hospodář, který chce spravovat svůj majetek k užitku sebe samého a všech ostatních, chtěl si svůj zděděný majetek jak se říká osahat. Chtěl přeci jenom vědět, jaká ta ruská země vlastně je.

„Balšaja," řekli mu doma otec, i matka, i sestra.

A Sašenka zažil poprvé na vlastní kůži, co to je být vlastenecky nepochopen. Stál na mrazivé pláni, díval se za obzor a zmrzlé ruské slzy klepaly jako rolničky do věčně zmrzlé sibiřské země. Marně se uklidňoval tím, že svým postojem vlastně vynalezl vlastenectví, marně se uklidňoval tím, že co se má stát, stane se. Touha poznat nepoznané v něm převládla. A tak milý Sašenka odešel ze Sibiře. A jako každý správný Rus a vlastenec se slovy klasika na rtech. „V Maskvu", řekl na prahu svých rodičů a odjel v Maskvu.

V.

Představujeme Vám (nová jména české poezie a prózy)

„Kakaja krasata," řekl Sašenka v Moskvě a byla to pravda. A žil tedy v Moskvě. Občas zavolal jako správný syn domů, aby potěšil svoji matku, sestru a otce.

„A čto Maskovskaja zima?" ptali se rodiče a sestra.

„Kakaja krasata," spustil lavinu Sašenka. „Břízky jsou obaleny ledovou krupičkou a jejich větvičky sahají až k zemi. Krasnaja ploščaď je jedna velká skluzavka, a když se dobře rozběhneš, sklouzneš se po ní až ke Kremlu a potom z kopečku dolů, přes zamrzlou řeku Moskvu až do prčic."

A protože rodiče ani sestra nevěděli, co jsou to prčice – mlčeli. Ale ani Sašenka nevěděl, kde se mu ten slovní výraz – prčice – vlastně v hlavě vzal. „Nu vot," řekl Sašenka a přestal na to myslet. Zima v Moskvě byla pro Sašenku létem. Mráz minus 20 oproti sibiřskému minus 45–50 ho donutil prodat kožíšek z ledního medvěda a válenky. Koupil si pletenou šálu a pletenou čepci ale potil se i tak. Sibiřská zima mu chyběla. Čas od času si stoupl ke Kremlu a stál tam bez hnutí hodinku i dvě, aby pořádně vymrzl. „Nu vot," řekl nakonec zmrzlý Saša a jeho ruská duše se pousmála.

Ale co se nestalo. Sašenkův život se otočil o 90 stupňů a srdce se mu rozehřálo taky na devadesát. Tělo se dostalo do bodu varu.

Sašenka se zamiloval. Ano. Sašenka se naprosto nepochopitelně v docela obyčejný moskevský podzimní den – zamiloval. A byl to krásný den. Nic na něm nezměnilo, že dostal od několika milicionářů do držky, nic na něm nezměnilo, že se zase potil. Nic.

„A kdě ty živjoš?" zeptal se upřímně své lásky. A děvče ukázalo daleko, daleko za obzor. A Sašenka se usmál, protože ruskaja zemlja – balšaja zemlja. A odjel se svojí láskou – do Brna. „Kakaja krasata," řekl hned při prvním kroku Brnem a tiskl ručku své milované. Zavolal mamince, tatínkovi a sestře a pověděl jim o své lásce, která ho zavedla až do Brna.

„Brnó, eto naša zemlja?" zeptali se rodiče.

„Byla, uže nět," řekl popravdě Sašenka, a taky mu to bylo líto.

„Kak Aljaška," zaznělo z telefonu a ruská duše uronila slzu. „A zima tam jesť?" „Nět," odpověděl popravdě. „Nu vot," řekl rodiče a sestra a zavěsili.

„Nu vot," řekl Sašenka a utřel si pot z čela. Podíval se nahoru a viděl nebe. Podíval se dolů a viděl zem. Podíval se kolem sebe a viděl lidi. Všechno bylo jak má být. Všechno až na to, že mu bylo vedro. Sašenkovi bylo nesnesitelné vedro. Sašenkovi byl hic. Sašenka se přehříval. Sašenka se stále potil. Dával si ledové obklady, ledové sprchy, lehal si nahý na dlaždice, ale nic nepomáhalo. Dokonce se pokusil v jednom supermarketu zahrabat do mražených výrobků, ostraha objektu mu to znemožnila. A byl by se snad dostal až na psychiatrii, kdyby znovu nezasáhl osud.

U řezníka, kde často nakupoval, chtěl maso na boršč. Ale přišel na poslední chvíli, a tak měl řezník už všechno maso v lednici. A to byla Sašova záchrana. Lednice. Pěkná, velká lednice. Zatímco řezník hledal pěkný špalíček masa, Sašenka se otíral o zmrzlé kýty, boky a žebra mrtvých prasat a vzdychal blahem. Řezník neměl pochopení pro jeho chování a rozbil mu hubu. Ale nakonec mu Saša všechno vysvětlil a druhý den se už v klidu, jen s nateklým okem, šel do řeznictví ochladit. Každý máme svoje. Někdo bere drogy, někdo, někdo potřebuje zimu. A Saša byl právě tento případ. A když volal rodičům a sestře, řičel do telefonu štěstím: „Zima zděs jesť."

„Nu vot," ozvalo se z druhé strany, „nu vot, naša zemlja."

I. N. R. I.

– prázdný

Pokus o navázání na tradici vypodobení mýtu v novém časovém kontextu je degradován přílišnou, necitlivou stylizací. Symboly moderní doby, kterými tato stylizace vzniká, jako dredy, současná ulice, pistole v Jidášově ruce, apoštolové v džínách by byly dobrým nápadem, kdyby byly zachyceny v aktuálním, skutečném světě, avšak přílišná stylizovanost tyto

Reklama upozorňuje na předmět, který se má dostat k příjemci. Činí tak pomocí znaků, které předmět zastupují. V reklamě není předmět zobrazen ve své celistvosti, jsou v ní pouze jeho kvality. Toto je zároveň účelem a cílem, upozornit a prodat. Reklama na výstavu s názvem I. N. R. I., která se koná v Rudolfinu od 16. 2. do 6. 5. 2001, dokáže nalákat, a tak událost prodat, tím však „reklamnost" události ještě nekončí.

Autoři výstavy Bettina Rheims a Serge Bramly v krátkém úvodním slově představují své fotografie jako následování umělců minulosti, kteří „neváhali přenést události svátostných dějin do své doby a spontánně je umístit třeba na předměstí Florencie." Jejich 85 velkoformátových barevných fotografií se snaží o aktualizaci biblických témat. Tato fakta jsou částečně zřejmá již z reklamy, která tuto výstavu doprovází. Po shlédnutí výstavy se nabízí otázka, k čemu odkazují „reklamní" snímky v sálech Rudolfina.

Samotné fotografie se svou kompozicí, křiklavou barevností, lacinou podbízivostí jeví jako další reklama, další označující, které však již nemá, k čemu by odkazovalo – je zde jen prázdno. Aktualizace křesťanského mýtu skrze stylizaci fotografií do podoby titulních stránek magazínů by mohla fungovat, pokud by to bylo záměrem autorů, což se však zde nepochybně neděje.

Pokus o navázání na tradici vypodobení mýtu v novém časovém kontextu je degradován přílišnou, necitlivou stylizací. Symboly moderní doby, kterými tato stylizace vzniká, jako dredy, současná ulice, pistole v Jidášově ruce, apoštolové v džínách by byly dobrým nápadem, kdyby byly zachyceny v aktuálním, skutečném světě, avšak přílišná stylizovanost tyto symboly z přítomnosti naopak vytrhuje a tím je vyprazdňuje. Empirie, skutečná událost by vyfotografovanému dala hodnotu prožitého, procítěného, jež však krásným modelům a modelkám na snímcích zcela chybí. Tak by se nemohlo stát, že se na fotografii „Večeře páně", kde jsou apoštolové stylizováni jako hudebníci, v jejichž středu sedí „Ježíš" v režné košili a teniskách, utvoří spojení, které k ničemu neodkazuje, jelikož je zde zobrazena pouze efektní skupinka s nástroji, ke které byl naaranžován, přistylizován „Ježíš". Problém není v tom, že „Ježíš" má obuty tenisky, ale v tom, že tenisky byly modelu obuty těsně před tím, než se začalo fotit. Přílišné aranžmá překrývá jak mýtotvorné tak i moderní; nezůstává nic kromě přepjaté, křečovité aktualizace minulého. Divákovi je tak nabídnut obraz, který na něj útočí jako reklama, ale nemá, co by mu

symboly z přítomnosti naopak vytrhuje a tím je vyprazdňuje.

nabídl. Převažujícím dojmem z většiny těchto fotografií je prázdno označovaného skrývající se za efektností formy. Zůstává jen forma, která rozmělňuje předmět.

V tomto rozmělnění je vidět, že dobré technické zpracování fotografií a jejich umístění do reprezentativních prostor Rudolfina ještě nemusí zaručovat kvalitní zážitek. Je zarážející, že byla tato výstava zařazena právě do těchto prostor, kde byly předtím vystaveny kvalitní práce moderních autorů jako jsou Nan Goldingová či Petr Nikl.

Petr Boháč, Honza Petružela

Bettina Rheims, Serge Bramly: I. N. R. I., Galerie Rudolfinum 16. 2.–6. 5. 2001

obal

Vážení básníci a básnířky,
čtenáři a čtenářky,
vlastně všichni!

Agentura Echo připravuje tak jako vloni na 1. máje celodenní poetické akce na Petříně. Od 14.00 do 18.00 hodin je Petřín zadán básníkům:

PETŘÍN V ZAJETÍ POEZIE

Na různých stanovištích bude probíhat autorské čtení. 1. stanoviště (prostor bašty v Hladové zdi), na kterém nepřetržitě probíhá autorské čtení básníků a básnířek. Mezi jednotlivými účinkujícími vystupuje moderátor (Renata Bulvová) nebo hraje hudba. Mezi dalšími stanovišti básníci procházejí a rozdávají návštěvníkům Petřína vlastní básně na kartičce (cca 17 autorů po cca 10 minutách = 4 hodiny čtení s hudbou). **Možní autoři:** Nána Nedbalová-Břéňová, Zbyněk Ludvík Gordon z Brandýsa n/Labem, Emil Hakl, Pavel Herot z Martínova, Sabrina Karasová, Radim Kopáč, Ondřej Mrázek, Petr Pazdera Payne, Pavel Rajchman,Věra Rosí z Brna, Kateřina Rudčenková, Tomáš Řezníček z Děčína,Viki Shock, Irena Svobodová, Jiří Štolba, Jan Katolista Turkyně a Bohuslav Vaněk Úvalský. **Muzikanti:** Ridina Ahmedová (zpěv s doprovodem basy) a Lumír von Bejda (bubínky)

Další stanoviště budou zvýrazněna „poetickou“ značkou vyznačenou též na tzv. mapě, kterou dostane návštěvník při vstupu na Petřín. Jednotlivá vystoupení autorů cca 20 minut proběhnou v následném časovém rozmezí:

- 14.00 Katarína Janigová (slovenská básnířka z vl.poetickým představením)
- 14.30 Ondřej Linhart (poetické extempore)
- 15.00 Igor Malijevský a Karel Kuna (poetická snídaně v trávě)
- 15.30 Petr Motýl (poezie s doprovodem el.kytar)
- 16.00 Jiří Holý a Lubomír Gut (autorské čtení s obrazovými ukázkami)
- 16.30 Eva Červenková a Markéta Dolistová (čínská poezie v přírodě)

Rudolfinangelium
(I. N. R. I. a Záře)

Je veliká, modrá a po nocích svítí. Záře od Jiřího Davida. Monstrózní trnová koruna na střeše Rudolfina.

Položit trnovou korunu na Rudolfinum je totéž jako věnovat dvacetikorunu do kasičky na chudé Rockefellery. Obojí je roztomilá provokace. Blankytně zářící symbol utrpení na budově nabubřelé stodoly, pojmenované na počest rakouského korunního prince a později na dlouhá léta proměněné v buržoazní parlament či „Dům umělců“, potěší dušičku cynikovu. Jen tak dál děti.

Davidova Záře časově víceméně doprovází výstavu I. N. R. I., umístěnou v korunovaném stánku umění uvnitř. Výstava je mediálně propraná už tolik, že není třeba na ní hledat chyby další. K smysluplnějšímu výsledku možná dojdeme, pokusíme-li se ji obhájit.

Autoři I. N. R. I., Francouzi Bettina Rheimsová a Serge Bramly, o sobě prohlásili, že jsou neznabozi. Budiž. Přesto je jejich výklad evangelia legitimní. Není důvod, proč by Ježíšův příběh jako jedno z velkých lidských vyprávění měli právo vyprávět a vlastním způsobem interpretovat jen křesťané. Ostatně – většinou bývají jaksi zaujatí.

Popišme si výstavu: Sestává z mnoha barevných (a několika černobílých) velkoplošných fotografií. Ilustruje profláknuté výjevy z evangelií, a to kupodivu nijak zvlášť objevným či provokujícím způsobem. Největší předností většiny fotografií je to, že jsou velké a barevné.

Na fotografiích spatříme modely a modelky s extatickými výrazy až goticky strnulými, naaranžované do výrazně křiklavých kulis s atributy současnosti. Příkladem můžou být jesle přenesené do stylizované staré garáže.

Vzhledem k tomu, že hlavní autorkou výstavy je žena, nepřekvapí ani zdůrazněné množství ženských postav v Ježíšově příběhu. Vždyť i symbolem výstavy na všech plakátech je útlá Ukřižovaná nahoře bez. Nápad už tisíckrát zobrazený, přesto však s jakýmsi puncem zakázaného ovoce.

Nevěřím že by mohlo ještě někoho pohoršit, že většina z žen je zobrazena v minimálním oblečení. Kdyby se však ještě někdo takový našel, připomeňme mu, že ani to není záležitost nijak provokující. V Ježíšově době už byly nahé ženy pravděpodobně vynalezeny.

Tváře modelů na fotografiích jsou tváře skutečně výrazně modeloidní. Znamená to klasicky krásné a výrazně tupé. Sympatické je, že většina důležitých postav je na různých fotografiích zobrazena modely různými. Ježíš, Marie i ostatní mají několik tváří, v čemž by se dal najít příjemný filozofický přesah. A dal-li by se najít, pak tam tedy je.

Jediný Jidáš se (tuším) objevuje vždy tentýž. Je to v podstatě sympaťák, který kvůli své zradě brečí. Po desítkách apokryfů s podobným námětem by nás už asi pře-

kvapilo víc, kdyby si konečně jednou s úlisným úsměvem přepočítával stříbrňáky.

Bylo už řečeno, že děj evangelia je přenesen do stylizovaně současných kulis. Kulisy jsou velmi barevné a velmi mimoreálné. Pilát, byznysmen středního věku s kravatou, cigaretou a černými brýlemi nad čelem, sedí v křesle v podivné kůlně a na podlaze kolem sebe má rozcupované mrtvé ptáky. Efektní. Emauzským poutníkům se Ježíš zjevuje v bistru, v bílých jégrovkách a s bílou šálou. Chce kupodivu vypadat důstojně, znovu je tu tedy zmíněná gotická strnulost.

Snaží-li se nás autoři výstavy něčím překvapit, činí tak věcmi povrchními a vnějškovými. Jidáš se místo starého dobrého pohoupání zastřelí, Ježíš oživuje coby Lazara textilní figurínu, tři králové s výzorem motorkářů drží mimino z PVC. Na fotografii „Ježíš vyhání kupce z chrámu“ sice nejsou žádní kupci, zato je tam rozbitý televizor a hořící věšák. Nemocní, které Ježíš uzdravuje, mají kolem sebe křížky, ačkoliv Syn člověka ještě rozhodně ukřižován není...

V reakcích na výstavu se často projevila klasická averze recenzentů ke všemu, co je velké a barevné. Expozice skutečně není nijak intelektuálně náročná, projdete ji bez větší duševní újmy za 30–40 minut. I přesto ale opravdu znamená legitimní výklad evangelia. Nemusí sice představovat zrovna váš šálek slizu, ale řekne vám mnoho o současnosti, o jejích způsobech komunikace a prezentace světa.

Evangelium Bettiny Rheimsové a Serge Bramlyho je totiž evangeliem televizním, nebo ještě lépe evangeliem reklamním, vždy spíše a raději efektním než provokujícím. Ve skutečnost v něm nejde o příběh Ježíše z Nazaretu, židovského krále, ať se po něm jmenuje třeba tisíckrát. Obsah není důležitý, důležité je najít libovolný příběh, na nějž lze navěsit velké a barevné obrazy. Je třeba vyvolat v divákovi, promiňte, v návštěvníkovi výstavy cosi prastarého, tradičního – a příběh o Ježíšovi se k tomu skvěle hodí – a překopat to ve veliké a barevné obrazy. Veliké a Barevné Obrazy.

Mimo jiné i tímto způsobem (a zřejmě mnohem víc než způsoby jinými) se dnes vykládá a v budoucnu bude vykládat svět. I tento výklad je svou zvláštní cestou hluboký a občas se v něm dokonce mimoděk objeví i záběry pod etiketou efektu hluboké jaksi klasicky (lebka s trnovou korunou, jíž vylézají očima a nosem velké červené květy, kříž bez Krista, pomatlaný na koncích břeven kečupem...). Možná nám nezbude, než si na Velké a Barevné Obrazy zvyknout. Jejich je budoucnost, budoucnost symbolů, ikon a modelů. Jděte se podívat na I. N. R. I., výstava potrvá do 6. května.

Martin Belásek

Nevěřím že by mohlo ještě někoho pohoršit, že většina z žen je zobrazena v minimálním oblečení. Kdyby se však ještě někdo takový našel, připomeňme mu, že ani to není záležitost nijak provokující. V Ježíšově době už byly nahé ženy pravděpodobně vynalezeny.

Radim Kopáč

Popis jednoho života

(Hans Arp 1887–1966)

Německo, 1576

Devatenáctého ledna umírá Hans Sachs. Definitivně se tak rozplývá naděje, že se s Arpem setkají. To je škoda.

léto 1885

Během koupání ve Wansee se seznamují budoucí rodiče Hanse Arpa. Pan Arp šlápne na pláži na prasklou škebli, budoucí paní Arpová ho konejšivě hladí po vlasech. Pan Arp ji z vděčnosti kupuje horký karamel. Z pláže odcházejí společně.

Štrasburk, 16. září 1887

Paní Arpová: „Ten je ošklivý. Není to ten vedle?“ „Lituji madam, ale nikoliv.“

Štrasburk, 17. září 1887

Paní Arpová: „Opravdu jste se nemohla mýlit? Já myslím, že to byl ten vedle.“

sedm kilometrů za Štrasburkem, 1893

Hans Arp řeší provždy svůj vztah k Bohu. Do deníku si k tomu o devatenáct let později (nedlouho před návštěvou Kandinského v Mnichově) napíše: „Říkali, že Bůh je nahoře a ukazovali tam prstem. Byl jsem ještě dítě. Vyrobil jsem si dalekohled a podíval se nahoru. Nic tam nebylo. Tím byl pro mě Bůh vyřešen.“

Uměleckoprůmyslová škola, Štrasburk, leden 1904

Na plácku za školní budovou si parta studentů kope s míčem. Hrají Svlečení proti Oblečeným. V brance Svlečených se chvěje zimou Hans Arp. V tu chvíli vážně pomýšlí na svůj budoucí pseudonym Jean.

Velkovévodská umělecká škola, Výmar, květen 1907

Z přízemní, polozastřešené pracovny, kterou navštěvuje každý čtvrtek i Hans Arp, zmizely všechny bílé a modré pastely.

Académie Julian, Paříž, 1908

Arp stojí před oválným zrcadlem v ředitelově pracovně: „Ne ne, malíř a knír – to nejde dohromady!“

u Hufa v ateliéru, Weggis, Švýcarsko, 1909

„Fritzi, ten nos... Ten nos je... Ehm. Nepůjdeme raději na panáka?“

nad koncepcí almanachu Der Blaue Reiter, 1912

„S Kubinem? Proboha s Kubinem ne. Jen ne s Kubinem!“

prvně u Kandinského, Mnichov, 1912

Arp klepe na dveře Kandinského bytu. „Vasiliji, tolik s tebou potřebuji mluvit,“ vrhne se Arp na rozespalého Kandinského jen se otevřou dveře. „Chci abys dnes večer v kabaretu četl můj nový text.“ Kandinskij se samosebou snažil dveře přibouchnout, ale Arp se vecpal dovnitř. „Čti,“ strká Kandinskému pod nos štos papírů. Kandinskij vzdychl a sedl si na postel. Mžourá na první list. „Vždyť tam není vůbec nic o lanýžích,“ zívne po chvíli. Hodí papíry na zem a přetáhne si peřinu přes hlavu.

Kolín nad Rýnem, 1914

Arp leží na dámském WC restaurantu Sachs. Občas škytne. Je opilý. Věžní hodiny odbíjejí třetí. Na hlavní náměstí přijíždí ka-

Loutky

(1952)

Hans Arp

Má hlava je sněhová koule.
Mé ruce jsou vlhké černé větve.
Mé srdce je sousto pro polibky.
Jsem ubohý a z půli už jsem prošlý
a přesto budu tolik oblíben.

Mnohokrát věříme lidem že jsou a
ne loutky
tak bídnou odvahu máme.
V podivné době visí zplihle naše sny.
Viditelná hudba dnů se před námi rozpadá v prach.
Ach celá stáda hvězd nám svítí zmarněně.

Jsem smrtka.
Tvrdá jak kost.
Dřív než člověk zemře
musím tlouct a tlouct.

Sáli ze mě
údy mi kloubíc
a líbali mě a sáli ze mě
provozujíce se mnou
tu jejich hru opic.
Mé polibky popraskaly.
Mé květinové stavby zanikly.
Mé prameny unikaly jeden za druhým.
Nyní jsem unavený, zvadlý a prázdný
prázdný jak vypitý Becher.
Také země je vypitý Becher.

Nejsem velký ani malý.
Přicházím z rozplynula.
Tam rty nevoněly.
Tam živé hvězdy neplanuly.
V líbezném vidění.
Hraju si pod slepým nebem
s ovocem ze skla
a opatrně je nechávám padat do hlubin.

Když si s námi hrají
nedáváme rozmrzení na sobě znát.
Nenávidíme jejich milostné důvěrnosti a polibky.
Nenávidíme jejich dotyky a funění.
Kdo nás zbaví příšer
jež nerozumějí hře.

Nejsem žádný blesk.
Jsem loutka.
Nejsem žádný plamen.
Jsem loutka.
Chci ale bez ustání plápolat a blýskat.
Taky duše by mi přišla vhod.
Proč nejsem píseň?
Proč nemám křídla?
Nikdo mi nechce alespoň
darovat stříbrný háv?
Stříbrný háv
stříbrný tok
jenž za mnou hřmí.
Porcelánový klobouk na svou hlavu
žádat by nebylo přehnané.
Ano byl by potřebný tak
jako kříž na kostelní věži.
Jsem chudý.
Jsem nahý.
Co všechno se mi už nenaslibovalo.

talánský kočovný cirkus. Arpovi je velmi zle. Ozývají se hlasy. Arp se převalí a vidí přicházet muže v tmavě modrém tvídovém obleku. Muž se sklání k Arpovi a podává mu vizitku. Je to Max Ernst. Potřásají si rukama.

Cabaret Voltaire, Curych, 5. únor 1916

Sedí u barového pultu: na levo Tzara, na pravo Ball. Čekají na Arpa. „Kserrzvat if ssiajapr huat ne rgeek," vyhrkne najednou Ball. Tzara se na něj podívá, moc tomu nerozumí. „Heekrnem sod lucipen stompa," dloubne Tzaru číšník. „He! To si mne asi s někým pletete, já jsem Tzara," povídá Tzara. Číšník se směje, Ball se směje: „Da, da," hýkají, „Tzara!" Tzara se vůbec nesměje. Arp nepřišel.

1917

19. července si Arp zapisuje do deníku: „Ode dneška kreslím modrobílé květiny, čtu verše nahlas a přestávám jíst hlemýždě." Večer se jde projít a zhluboka dýchá.

s Kurtem v Berlíně, 1920

Arp se Schwittersem sedí v krčmě. „Podívej, Schwittersi, vracím se z Kolína nad Rýnem a říkám si: ‚Jeane, stavíš se za Kurtem v Mnichově!' Tak jsem se zastavil." Schwitters zívne. „Dáme si pernod?" pokračuje Arp. „Víš, Schwittersi, Mnichov je krásné město: aleje, fontány, ty nádherné visuté zahrady!" Schwitters kouká z okna. Arp na to: „Rád maluji, víš Schwittersi? A Mnichov jsem ještě nemaloval. Chtěl bych, abys mě provedl po Mnichově!" Schwitters dopije pernod a utrousí: „Jsme v Berlíně."

v Tyrolích, léto 1921

Dvojice Tzara, Éluard odpočívá na lavičce. Arp s Ernstem si kreslí v písku odpodál.

Tzara: „Povídej, Paule, jak bylo v Benátkách."

Éluard: „Jím teď jen vejce na tvrdo."

Tzara: „A Benátky?"

Éluard: „Gala se tahá s kdekým, Tristane."

Tzara: „Hans si teď říká Jean."

Éluard: „Chutnají ti vejce na tvrdo?"

Tzara: „Max prý příliš solí. Jeho žena mi psala."

Arp se zvedá z podřepu. Kráčí k lavičce, kde sedí Tzara s Éluardem. Hvízdá si do kroku.

Sofie Taeuberová, 1922

„Proboha, proč ti za svědka musí jít zrovna Tzara? Podívej se na ty jeho kostnaté prsty a špínu za nehty. Až bude podepisovat oddací list, určitě si toho každý všimne!"

s Kurtem v Hannoveru, 1923

„Víš, Schwittersi, mám teď tolik práce. Spolupracuji s četnými časopisy, maluji, píši básně. Ale poslyš: Měl bych pro tebe sedm arpádů. Co ty na to, Schwittersi?"

Paříž, 1924

Arp se setkává s Mondrianem. Vrčejí na sebe. Arp nemá rád Mondriana, Mondrian nemá rád Arpa. Prostě se nemilují. Co k tomu říct?

Stoly

(1954)

O stolech jež se ženou do párů
jako staropanenské potoky
a nakonec se nechávají vysoušet
se může bez přehánění říct
že určitě ztratily
když ne hlavu
tak jistě klobouk na hlavě.

Stoly které nesou hory růží
takže hrozíce podlomením
čekají na růžížrouta.
Růžížroutství v poslední době
zvítězilo nad lidožroutstvím.

Stůl kterému uboze visí
z jeho ohnivého horizontu roštů suchý jazyk.

Vážený domácí stůl ze skla
na kterém neleží drobeček chleba
s ohromnou zásuvkou
plnou pominutých lidí
sžírajících se strachem ze psů.
Ze zásuvky nevychází jediný zvuk.

Čtyřnohý stůl
se dvěma lidmi namísto svých nohou
kteří se byli hluboce uklonili
a znenadání hluboce ukloněni zkameněli.

Jednonohý stůl se zobákem
jako středně starý flustanec
vyhupkává na své jedné jediné noze
výš a výš do vzduchu
a chytá z legrace
svým obrovitým zobanem mraky.
Toto je veselejší sport než fotbal našich čtyřnohých oslů.

Hans Arp

Hans Arp

Paříž, 1925

Arp rve stránky z deníku, plive z okna. „Čekat ještě osm let! Ještě osm let, než se narodí básník," kleje Arp. „Kdo to bude? Snad ne Vozněsenskij?" ptá se Miró. Bydlejí s Ernstem za rohem.

Paříž–Štrasburk, 1926

V kavárně na Champs-Elysées:

Hans: „Vracíme se s Theem do Štrasburku."

Sofie: „Vezměte s sebou dost soli. V Štrasburku je drahá."

Hans: „Chtějí abychom vyzdobili restaurant Aubette."

Sofie: „Nezapomeň omáčníky!"

Hans: „Sofie, přestaň s tím."

Zvedají se. Když Arp odemyká dveře pařížského bytu, je skoro tma. Ráno odjíždí. Přesto, že je mlha, zahlédne z okna rozjíždějícího se vlaku Sofii – v ruce drží omáčníky. Přijíždí příštím vlakem. Restaurant zdobí ve třech.

1927

V šestém čísle časopisu La Révolution Surréaliste vychází soubor fotografií pouličních grafitti. Jeden nápis zní: Arpe Diem. Po Paříži se šuška, že za tím stojí Breton. Taky kdo jiný, že?

Meudon u Paříže, 1928

„Cože? Trakl? Teď? V mém novém domě? Pijí expresionisté vůbec čaj?"

1930

„Vážený Seuphore, co nejlaskavěji Vás žádám, abyste mne pro příště oslovoval výhradně Jeane, nikoliv Hansi! V úctě Arp. P. S.: To členství v Cercle et Carré beru."

1933

12. května přichází na svět Andrej Andrejevič Vozněsenskij, budoucí ruský básník.

první retrospektivní výstava moderního umění v New Yorku, 1936

„Zatímco já rozpustile vyplazoval jazyk a Richter se smál, Tzara visel ve vzduchu," zapisuje si Arp do svého deníku vzpomínku na fotografii s přáteli během společného pobytu v Curychu. Ještě připíše datum: 1917.

druhá retrospektivní výstava moderního umění v New Yorku, 1936

„Tady jsem já se Sofií. To mi bylo třicet," ukazuje Arp během společné vernisáže zažloutlou fotografii. „Teď je mi padesát."

1937

V srpnu si Arp zapisuje do deníku: „Narodil jsem se ve Štrasburku. Vydal jsem pět básnických sbírek. Nikdo mi nikdy nemůže dokázat, že bych byl kdy vymodeloval nymfu, generála nebo orla." Torzo vlastního životopisu Arp v následujících letech ještě znamenitě rozvine.

1938

Koncem května si Arp zapisuje do deníku: „William Turner byl v zimě parníkem v sněhové bouři, v létě deštěm, párou, rychlostí. Jenže: K čemu mu to bylo?" Toho dne jde Arp brzy spát, píská mu v uších.

1939

Prvního září si Arp zapisuje do deníku: „Rozverná situace! V parku si přisednu k postaršímu brigadýrovi. Nakloní se ke mně, táhla z něj laciná kořalka, a prskne mi do ucha: ‚Rozverná situace!' Mimochodem: publikuji francouzsky i německy."

Paříž, 1940

André Breton publikuje v Anthologie de l'humour noir obsáhlý příspěvek o Arpovi. Mimo jiné zde píše: „Neměl rád maliny. Nikdy se jich ani nedotkl. Vzpomínám na naši procházku sauvignonským lesem v únoru 1931. Je poledne a Jean zcela vážně říká: ‚S malinami to je jako s Kubinem.' – Minulý týden přinese pošťák proutěný košík. Je plný malin. S Arpem je zle, říkám si."

Curych, 1942

13. ledna praskla Arpovi obroučka u brýlí. Den předtím píše Schwittersovi. Dopis nikdy nedojde.

mezi Basilejí a Curychem, 1943 až 1945

Arpovi píská v uších. Přesto si vzpomene na náramně žertovnou příhodu, kterou mu před lety vypravoval Kandinskij: „David Burljuk k smrti nesnášel hluk. Jednoho dne

Projížďka v gondole

Jelen se projíždí v gondole.
Pohádkově kolébá svou korunu paroží
jež se oproti červeným tvářím
skloněným žezlům
zrýmovaným předmětům
rozbujela jak vánoční stromek.
Před ním leží v gondole
ve velkém koši
dlouhý černý vous
plný bludiček
příručních třpytů
čtyřlistých větrných růžic
malých lžic jež vyplazují jazyky.
Bohužel jelen nemůže
všechny své krásné věci
uplatnit ve své koruně paroží.
ta však stále ještě může růsti
a tyto věci by v ní posléze
mohly přec jen najít místo.
Nic jiného jelen nechce
než jet nerušeně v gondole dál
a moci svou ševelící korunu paroží
pohádkově kolébat.

se rozhodl, že s hlukem zatočí. A taky, že jo: okna v pracovně nechal zazdít, rádio střelil sousedce za láhev absinthu, do skuliny pod dveřmi nacpal Oblak v kalhotách Vladimíra Majakovského. Když s prací skončil, kecnul si do křesla a že si dáchne. Jenže v tu chvíli se rozdrnčí zvonek u dveří! Tak na zvonek u dveří Burljuk dočista zapomněl. ‚Koho to sem čerti nesou?' bručí si Burljuk pod fousy a šourá se ke dveřím. Zvonek se znovu rozdrnčí. ‚Krucipísek, já toho listonoše přetrhnu!' sýpe Burljuk: ‚Copak hoří?' Došel ke dveřím a otevřel. A skutečně! Za dveřmi stál listonoš a hořel."

Meudon u Paříže, 1946

„Toho prachu! Bože, nikdy jsem netušil, kolik může být v jedné válce prachu."

Paříž, 1946

Arp si píše do deníku: „Oslovil mě napřed špatnou franštinou, poté lepší němčinou. Snažil jsem se být vlídný a věcný, otevřený a nechytrácký a hlavně: bez sebemenšího náznaku exhibicionismu některých velikánů. Ihned jsem si vzpomněl na malíře Františka Foltýna (ze skupiny Abstraction-Création) a zaradoval se, když jsem slyšel, že je živ a zdráv a že bydlí u nich v Brně. Docela mě ta jejich země a její nové umění začaly zajímat."

tři kilometry východně od Meudonu, 16. září 1947

Arp sedí na břehu jezírka. Na hladinu padají první žluté listy.

1948

„Kdo volá? New York? Ale ano, mám radost. Jen vám to nechci říkat. Ne, to bych nemohl. Jedeme s Kubinem na Šumavu."

Na Šumavě s Kubinem (1949)

Arp s Kubinem vystupují z vlaku. Chvíli listují baedekerem, který dostal Kubin před lety darem; vydávají se po zelené.

Arp: „Alfrede, život je ovál, nemyslíš?"

Kubin mlčí.

Arp: „Poslal jsem kufry napřed. Ale pak jsem si to rozmyslel."

Kubin si sedá na pařez.

Arp: „Ten Amedeo maloval úplně jako ty, Alfrede!"

Kubin se zvedá z pařezu a odchází.

Po roubeních

Tu a tam
přicházejí dětští starci
a zrcadlí se
v našich tekoucích chrámech.
Tu a tam
přicházejí bílí ptáci
a zpívají bílé písně
v bílém stromě který
roste v bílém oblaku.
Tu a tam
vyhání poupě velký planoucí květ
nad perlící se vlny k nám
a kvete a odkvétá mocně
jako u vás slunce.
Tu a tam
přichází snící
spouští se po roubeních
kolébá se na zelených houpačkách
a zaniká ve větrných gestech.
Tu a tam
uzrávají velké slzy
v modrém lupení písní.

1950

Z Arpova deníku: „Můj výtvarný život v posledních letech: 1948 – New York, 1949 – New York, 1950 – New York."

Řecko, 1952

Arp píše Raoulovi: „Huelsenbecku, mám pět smyslů, mám dvě věci, znám čtverou přírodu. Víš kdo jsem? Zdraví Arp."

Benátky, 1954

Arp znovu píše Raoulovi: „Huelsenbecku, dávají mi cenu. Ale já bych raději polykal lojové svíčky. Proč mi na pomoc nepřispěchá nějaký odpadlý anděl? Zdraví Arp."

znovu Řecko, 1955

Arp naposledy píše Raoulovi: „Huelsenbecku, mám bílé vlasy kamenů, černé vlasy vod, zelené vlasy dětí. Víš kdo jsem? Zdraví Arp."

v Curychu s Raoulem, 1957

„Tady by to mělo být," povídá Arp na rohu ulice. „To je ono. Postavíme se sem, mezi ty obrázky. Tak. Huelsenbecku, usmívej se!"

Hans Arp

Biografie:

Hans (Jean) Arp, narozen 16. 9. 1886 ve Štrasburku byl znám jako básník, abstraktní sochař, malíř a grafik. Roku 1904 navštěvoval uměleckoprůmyslovou školu ve Štrasburku, v letech 1905–1907 weimarskou školu umění a roku 1908 Académie Julien v Paříži. Roku 1911 se stal spoluzakladatelem malířské sdružení „Moderní svaz" v Lucernu, ro-

Marguerite Hagenbachová, 1959

„Básník a knír, nezní to směšně, Marguerite? Je mi dvaasedmdesát.“

Solduno u Locarna, 1960

Z Arpova deníku: „Zdálo se mi, že sedím před otevřenými kamny na okraji země a kreslím krystaly a peříčka. Najednou jsem si všimnul, že můj stín se pomalu a opatrně ode mne odpoutává. Když se odpoutal, zmizel mezi stromy. Pokrčil jsem rameny a šel se povozit na kolotoči.“

1965

Z Arpova deníku: „Můj výtvarný a básnický život v posledních letech: 1960 – výstavy, ceny, vyznamenání, 1961 – výstavy, ceny, vyznamenání, 1962 – výstavy, ceny, vyznamenání, 1963 – výstavy, ceny, vyznamenání, 1964 – výstavy, ceny, vyznamenání, 1965 – výstavy, ceny, vyznamenání.“

Basilej, 1966

Sedmého června Arpovi praskla druhá a poslední obroučka u brýlí. Bylo mu osmasedmdesát.

Bravo

Potom přicházely spokojeně hlaholící obryně
které nesly na svých hřbetech
otroky z laciného masa.
Potom přicházeli jednoprstí hrdinové
kteří si vyměňovali těla
za kuřecí.
Potom přicházely archy aplausů
které spárovány s ohnivými rybami
volaly bravo až po es.
Malé porodní báby se batolily jak kachny
sem a tam
bravo!
a pečlivě navíjely
pupeční šňůry
do čistých klubek
bravo!
Cesty do dálek vedoucí
přibližují holky-šídla
ve věku rozumu a pokroku
na popelavě šedé zemi.
Koňské balety
železné postele
planktonová slunce
bravo!

Hans Arp

básně Hanse Arpa přeložil
Zbyněk Vybíral
(přihlédnuto k překladu M. S. a A. B.)

ku 1912 vešel v Mnichově ve styk s „Modrými jezdci“ a roku 1913 se stal spolupracovníkem časopisu „Der Sturm“. V lednu 1916 Arp spoluzakládal dadaismus v curyšském „Cabaret Voltaire“. Roku 1922 se oženil s malířkou Sophií Taeubnerovou, která o jedenadvacet let později zemřela. Roku 1925 se připojil k surrealistům a spolupracoval s Kurtem Schwittersem. Roku 1926 se usadil v Meudonu u Paříže. Účastnil se četných mezinárodních výstav. Po obsazení Francie Němci prchá na jih Francie, roku 1942 potom do Švýcarska, kde žije až do roku 1946. Pak se vrací do Meudonu, střídavě žije i v Solduno-Locarno a v Basileji. Hans Arp umírá v Basileji 7. 6. l966.

O moudivláčcích, sečtlém ornitologovi a salutujícím šraňkáři

Ke dni 30. června 1992 poznamenal si do diáře RNDr. Bedřich Deyl poznámku: Při odchytu jiřiček v ornitologických sítích uvízlo i 12 do vlaštovek poskládaných textů mně neznámého autora. Netoliko znaky druhovými, tzn. kostřcem, zobákem atp., leč křehkou jejich povahou literární, přirovnal bych je k moudivláčkovi (Remizus pendulinus L.), resp. k subtilní architektuře hnízd jím vystavěných. Hnízda moudivláček staví si vakovitá na vyšších stromech ve vrboví na kraji vody ve výši 2–9 m od země. Většina hnízd bývá visutých a snadno je lze nalézti, leč nesnadno se jich zmocniti. Vznášívají se na tenké větývce, tam, kde se na konci rozvětvuje v teničké haluzky. Vše je stavivem ovinuto a se svrchem hnízda setkáno, že nelze hnízda ani bez rozrušení odtud vyprostiti; i s větévkami se musí odříznouti.

RNDr. Bedřichu Deylovi neznámý autor nevěda, že moudivláček je sýkora, při psaní oněch textů jako ajznbón salutující u šraněk kouřícímu moudivláčku s 14 vagóny uhánějícímu žírnou krajinou si připadal.

Michal Šanda

Ukázky jsou z knihy pracovně nazvané „Krabice“, kterou Michal Šanda (ročník 1965) chystá společně s Ivanem Wernischem k vydání v druhé polovině t. r.

minimal minimal minimal minimal minimal
minimal minimal minimal minimal minimal
minimal minimal minimal minimal minimal
minimal minimal minimal minimal minimal
minimal minimal minimal minimal minimal
minimal minimal minimal minimal minimal
minimal minimal minimal minimal minimal
minimal minimal minimal minimal minimal
minimal minimal minimal minimal minimal
minimal minimal minimal minimal minimal
minimal minimal minimal minimal minimal
minimal minimal minimal minimal minimal
minimal minimal minimal minimal minimal
minimal minimal minimal minimal minimal
minimal minimal minimal minimal minimal
minimal minimal minimal minimal minimal
minimal minimal minimal minimal minimal
minimal minimal minimal minimal minimal
minimal minimal minimal minimal minimal
minimal minimal minimal minimal minimal
minimal minimal minimal minimal minimal
minimal minimal minimal minimal minimal
minimal minimal minimal minimal minimal
minimal minimal minimal minimal minimal
minimal minimal minimal minimal minimal
minimal minimal minimal minimal minimal
minimal minimal minimal minimal minimal
minimal minimal minimal minimal minimal

Vizuální poezie Michala Šandy a Ivana Wernische

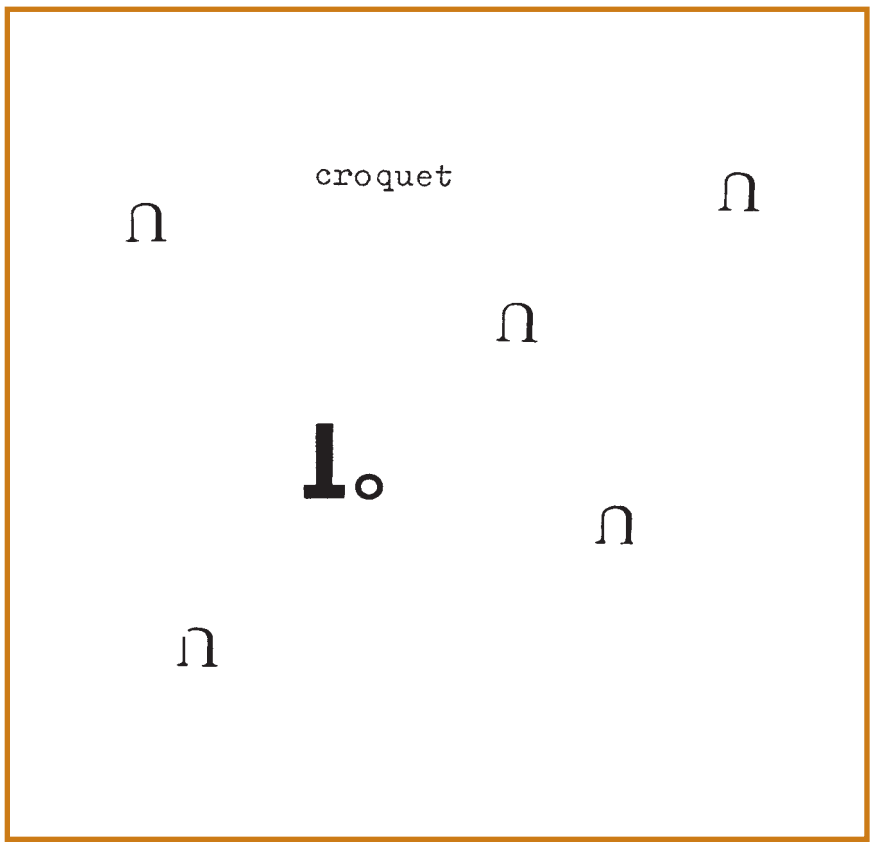

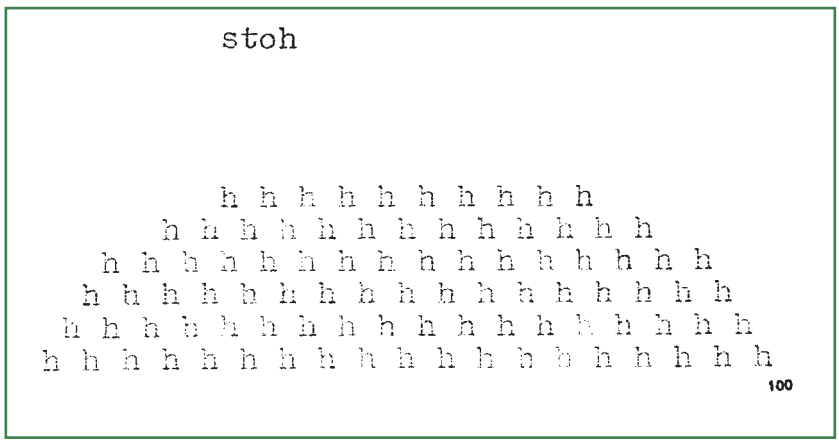

O moudivláčcích, sečtlém ornitologovi a salutujícím šraňkáři

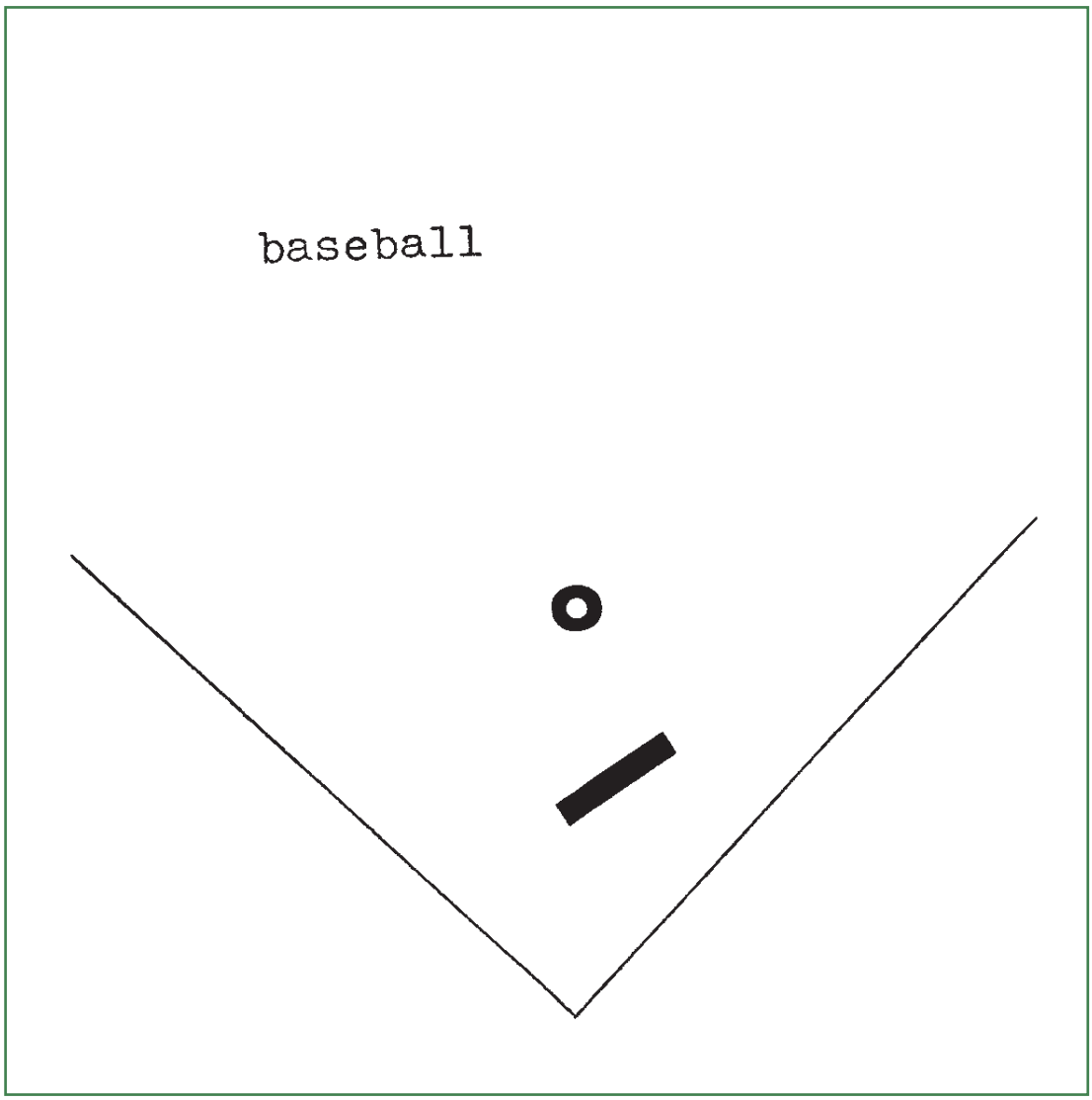

Vizuální poezie Michala Šandy a Ivana Wernische

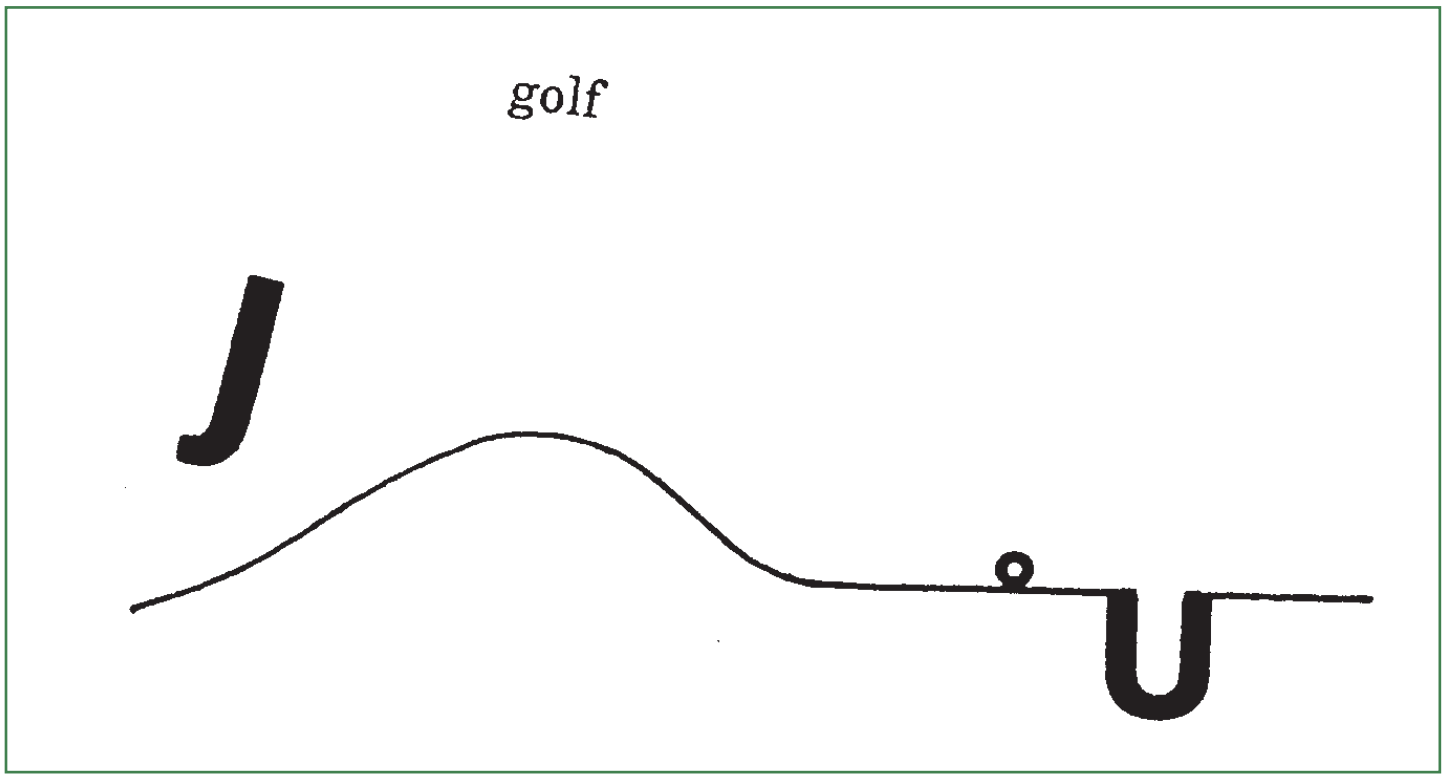

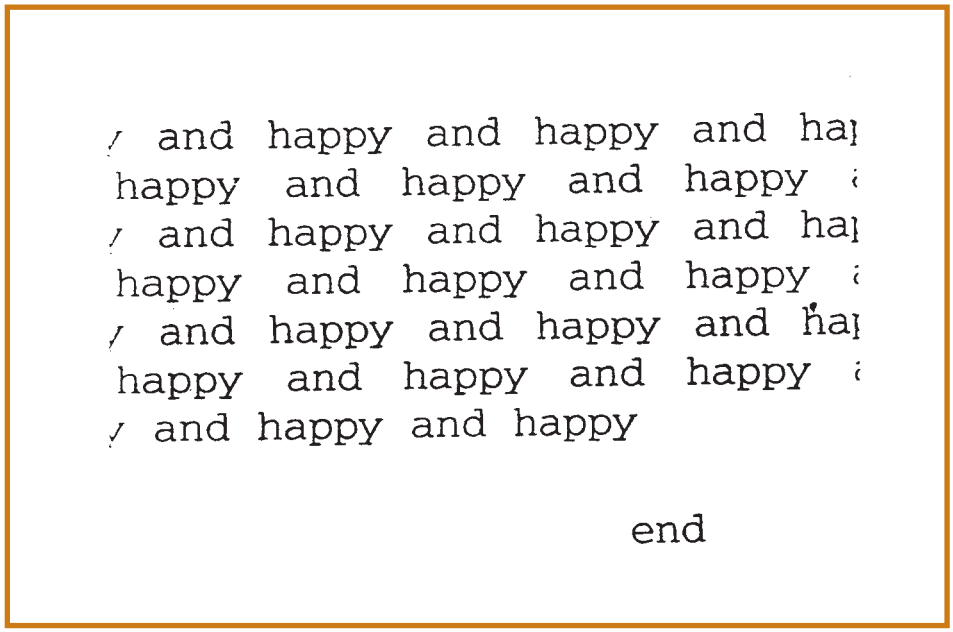

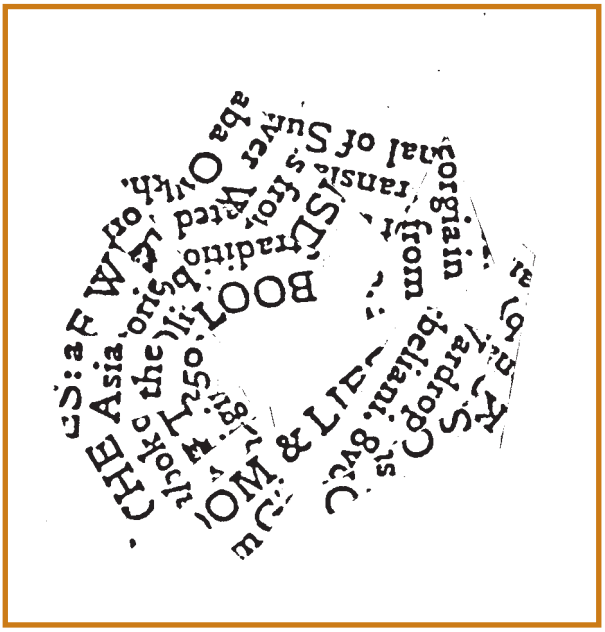

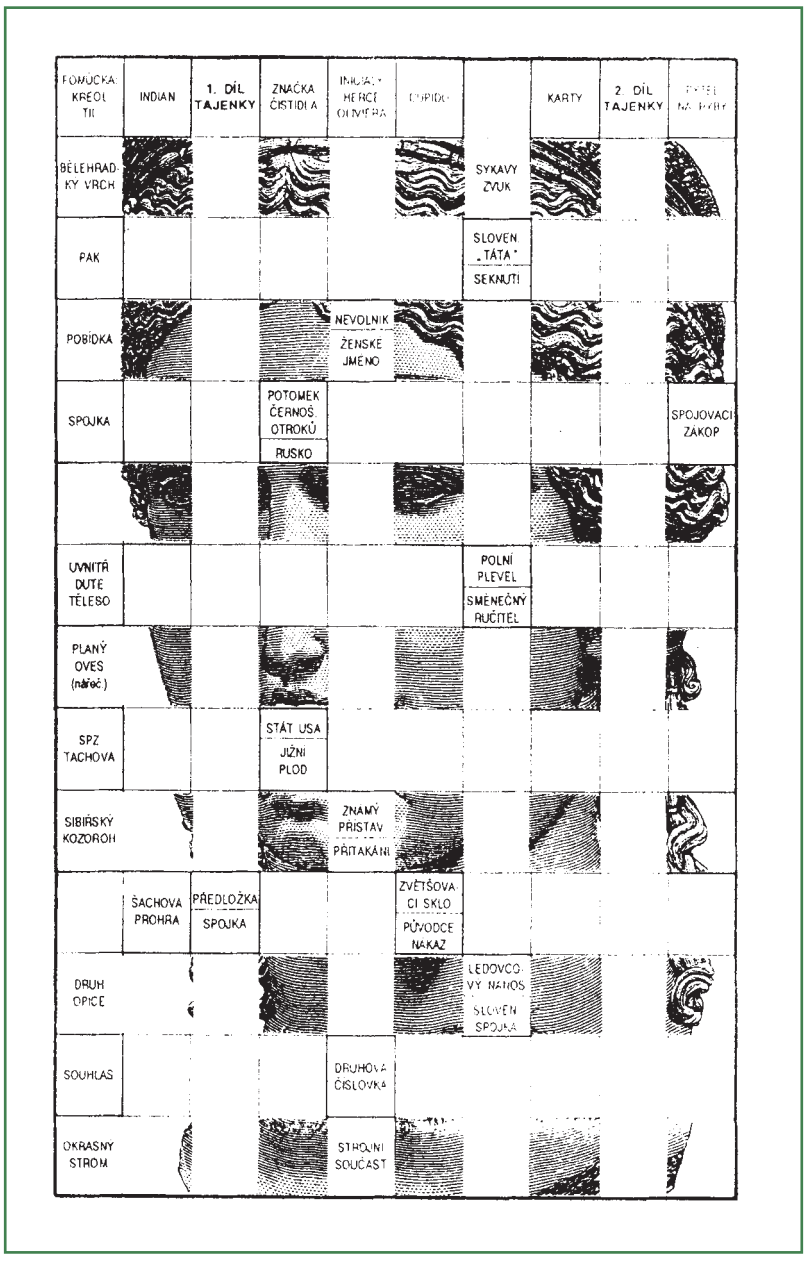

O moudivláčcích, sečtlém ornitologovi a salutujícím šraňkáři

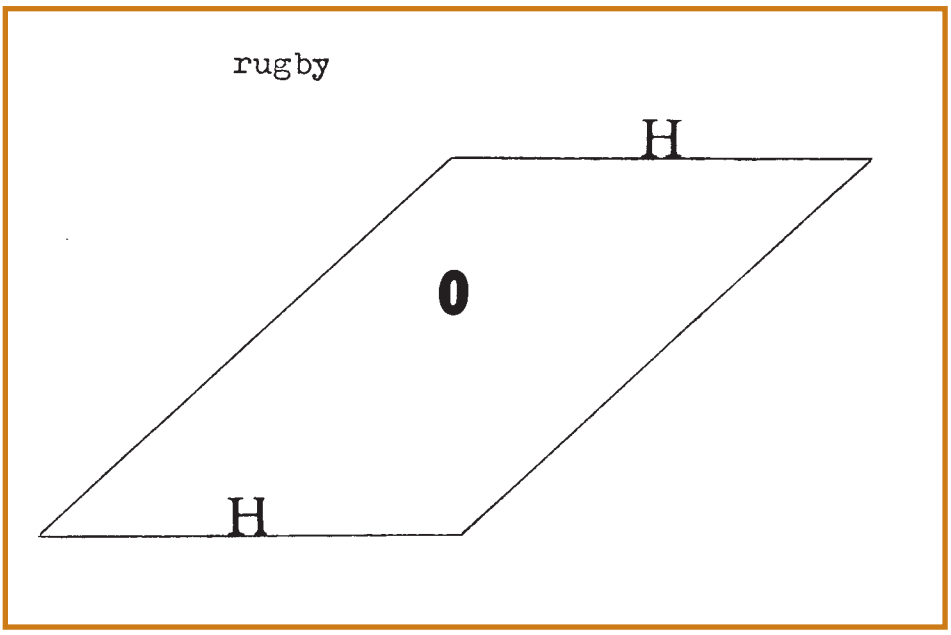

Vizuální poezie Michala Šandy a Ivana Wernische

O moudivláčcích, sečtlém ornitologovi a salutujícím šraňkáři

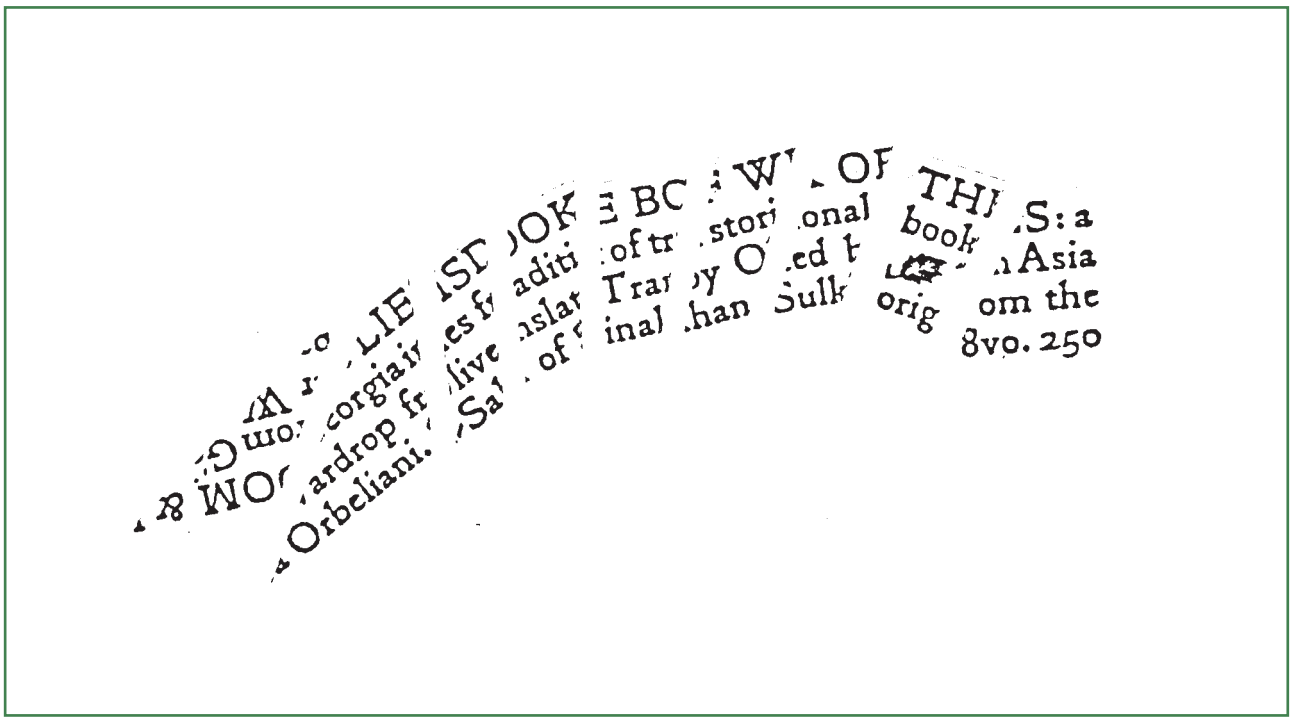

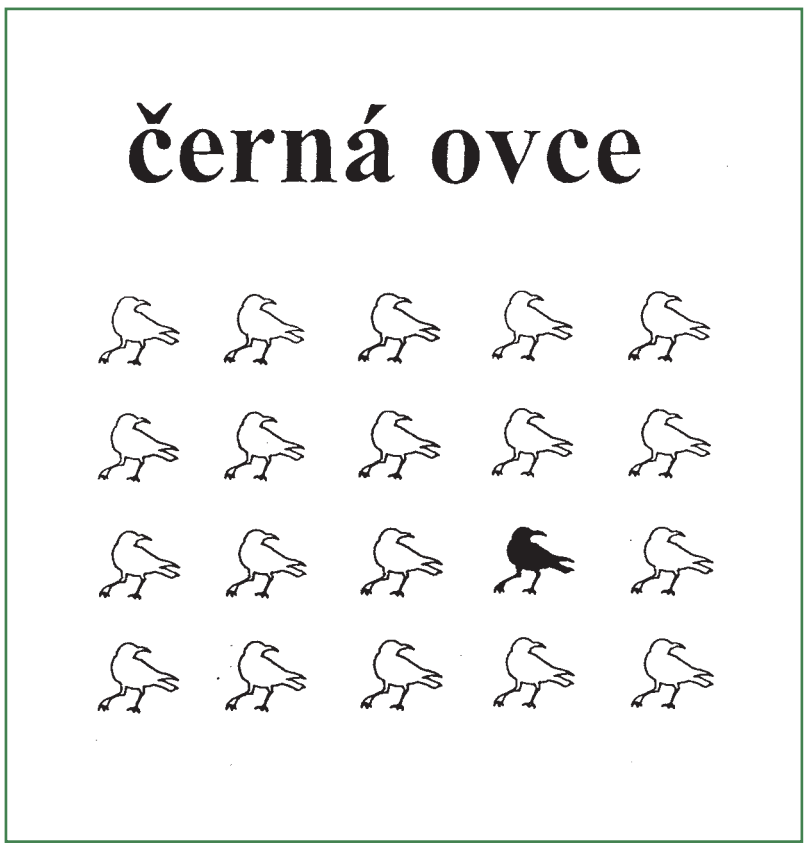

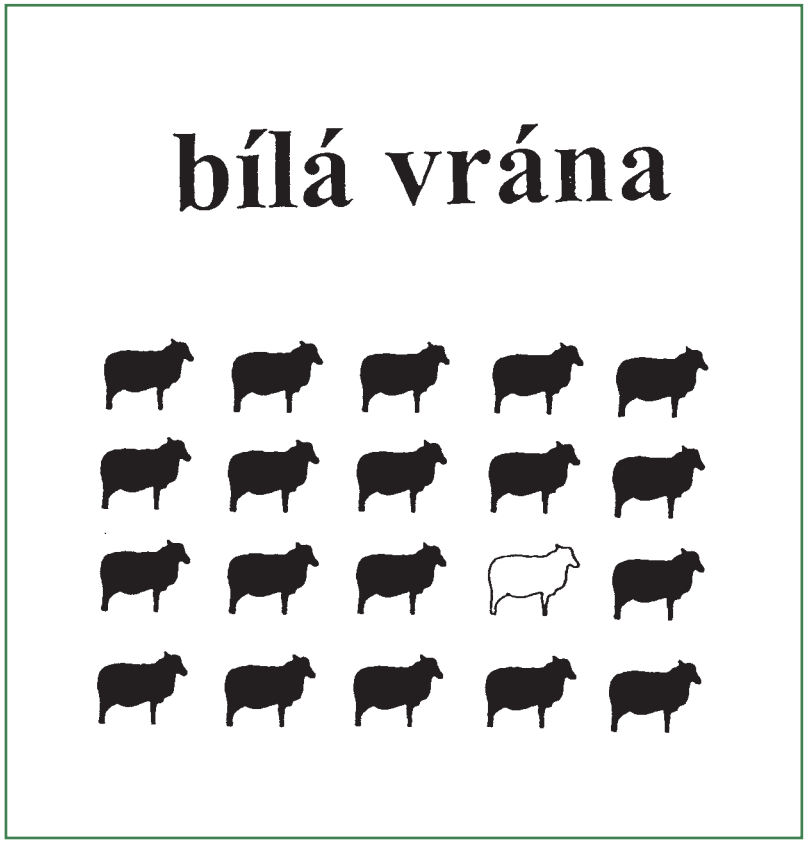

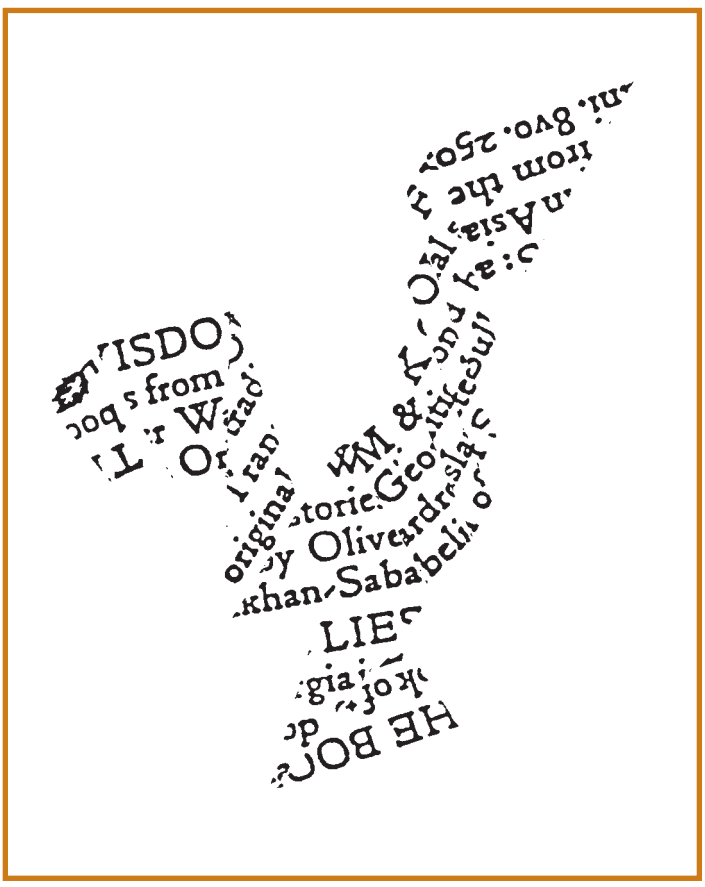

Vizuální poezie Michala Šandy a Ivana Wernische

Sebrané dopisy

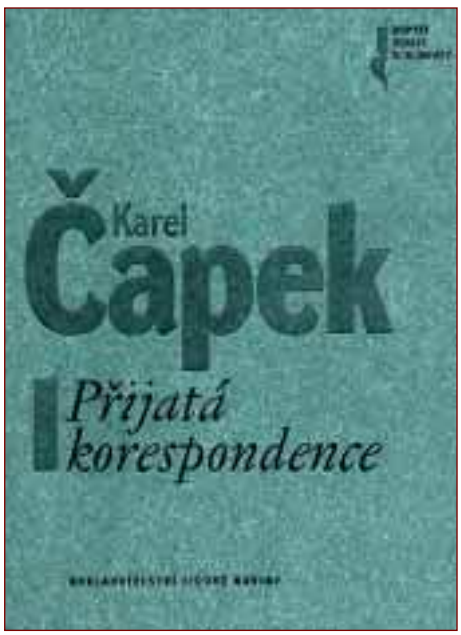

Je málo autorů, kteří dosáhnou svým dílem takového uznání, aby jim společnost prokázala tu úctu, že jim nejen vydá sebrané spisy, ale že si je dokonce bez větších zádrhelů koupí. Karel Čapek mezi ně patří.

Takzvaná bílá řada sebraných Čapkových spisů vyšla v osmdesátých letech v nakladatelství Český spisovatel. Jako poslední se v čapkovských knihovničkách objevila dvojice obsáhlých svazů – Čapkem napsaná, do obálky vložená, ofrankovaná (doufejme) a odeslaná Korespondence I. a Korespondence II. (Sestavila, edičně připravila, vysvětlivky a jmenný rejstřík zpracovala Marta Dandová).

Tím skončila bílá řada a brzy končilo také vybílené nakladatelství Český spisovatel. Nyní Nakladatelství Lidové noviny přichází s ediční řadou „Dopisy, deníky, dokumenty“, kterou otevírá – jak jinak – korespondence Čapkova. NLN však vydalo dopisy, jejichž známku neolizoval otec Matky (aneb první fráze, která z Čapka udělala dědečka), ale olizovaly ji slavné i prosté jazyky, jejichž (dopisů ne jazyků) společným adresátem byl Karel Čapek.

Lze souhlasit s pochvalnými kritikami; nakladatelství si za soubor **Karel Čapek**

Zvlášť odesilatelská rubrika Nezjištěný(á) je pramenem úsměvných dopisů – od nabídky jisté slečny, která chtěla, aby si ji Čapek na dobu dvou let vzal za ženu, přes cifršpióna, jenž mistrovi počítal v každém sloupku množství středníků, až po srdceryvný apel, aby autor svou tvorbu zaměřil výhradně k oslavě Boha. Inu daň za popularitu. O samotném Čapkovi to ale moc neříká.

– Přijatá korespondence zaslouží plný obdiv. O technickém provedení, tedy o všem, nač nakladatelství musí a vlastně může dohlížet, lze říct jen jediné: ta kniha je vskutku reprezentativní. Bílá řada sebraných spisů má v této Přijaté korespondenci důstojný zelený puntík.

Také obsah je důstojný a místy dokonce zajímavý. Kromě oficiálních a přátelských listů od světových i našich veličin (Březina, Shaw, TGM, Chesterton, Baťa), zde čtenář objeví mnohdy dosud neznámá psaníčka obyčejných čtenářů, při kterých si nelze nepovšimnout, že fanoušci hvězd mediálního nebe jsou stále titíž (už dnes se děsme, ehm, těšme na „Daniel Hůlka – Přijatá korespondence“). Některé případy stojí za podrobnější zmínku. Najdou se psaní opovážlivá, kdy Karel Čapek, jmenovec spisovatelův, zapřísahává již slavného autora, aby mu více netajil návod, jak se stát slavným romanopiscem; jako důvod nejpádnější a nejupřímnější uvádí: „chci se stát za každou cenu Vašim přítelem.“ Zvlášť odesilatelská rubrika Nezjištěný(á) je pramenem úsměvných dopisů – od nabídky jisté slečny, která chtěla, aby si ji Čapek na dobu dvou let vzal za ženu, přes cifršpióna, jenž mistrovi počítal v každém sloupku množství středníků, až po srdceryvný apel, aby autor svou tvorbu zaměřil výhradně k oslavě Boha. Inu daň za popularitu. O samotném Čapkovi to ale moc neříká.

Více už napoví dopis z roku 1925 z Čapkova rodiště v Malých Svatoňovicích; tamní divadelní ochotníci se rozhodli, že po Čapkovi pojmenují svůj spolek, a tak se také stalo – se souhlasem Čapka, klasika tehdy pětatřicetiletého. Obdobně tomu bylo také s Dramatickým krúžkom divadelných ochotníkov Čapek v Nitre.

Většina dopisů se týká oficiálních záležitostí a povrchností. Na Čapka se pisatelé obracejí často jako na funkcionáře nebo na zahradníka a chovatele psů. (Ten nejnápaditější dopis není určen Čapkovi, ale rovnou jeho fence Iris a pisatelem je foxík, který by k Čapkům rád na námluvy.)

Soubor Karel Čapek – Přijatá korespondence obsahuje 559 dopisů od více než tří set odesilatelů. To jsou však ani ne dva dopisy na jednoho odesilatele. Jak je možné, že lidé psali Čapkovi vlastně tak málo? Že by nikomu nestál za souvislejší dopisování? Jakto že ti, kterým psal určitou dobu třeba denně či aspoň velmi často, neodepisovali? Proč mu nepsala adresátka jeho prvních milostných psaníček Anielka? Nelíbil se jí. Co S. K. Neumann, s nímž bratři Čapkové před první světovou válkou udržovali čilou korespondenci kvůli významnému Almanachu na rok 1914, jímž se uvedli do literatury? Posílal jim ze svého letního bytu v Bílovicích SMSky? Dost ironie.

Čapkovi rodiče žili jednu dobu na Slovensku, Karel jim hojně psal. Neodepisovali? Copak si pro pár řádek pro mladého doktora a nadějného spisovatele nenašla čas ani studentka Věra Hrůzová, tajná Čapkova láska z let dvacátých? Soupeřila s Olgou Scheipflugovou, byla spíše praktický typ, ty moc nepíšou. Ale co láska největší, Olga, jeho budoucí žena, které adresoval na tři sta šedesát dopisů, psaní, pohlednic, lístků, vzkazů a navštívenek. To se adresátka Listů Olze zmohla jen na jeden dopis? Nebo je všechno jinak ?

Autorky výběru z Čapkovy korespondence, Marta Dandová a Milada Chlíbcová, v závěru prohlašují, že „usilovaly o prezentaci všeho objeveného materiálu“, aby zachytily „pokud možno v úplnosti šíří Čapkova komunikačního okruhu“ a aby upozornily na „jeho některé dosud neznámé osobní kontakty“. Více než fakt, že dotyčné neznámé osobní kontakty Čapka osobně kontaktovaly, však náš soubor dopisů vlast-

Sebrané dopisy

ně nenabízí. Kam se poděly dopisy, kterých muselo být mnohem více?

Po projití leckterého archivu se muselo ukázat, že po Čapkovi té přijaté korespondence mnoho nezbylo. Za leccos může sám Čapek. Podle vzpomínek pamětníků netrpěl touhou schraňovat vše, co mu přišlo; v došlých dopisech zvláštní pořádek neudržoval, většinu neuschoval a ty od zajímavých a významných odesilatelů v hojné míře rozdával.

To také vysvětluje, proč se dnes, jak dokazuje Přijatá korespondence, množství přijatých dopisů nachází v soukromých sbírkách. Největší část je v rodině Čapkova švagra Palivce a hojně dopisů také pochází od rodiny Olgy Scheinpflugové.

Mnohé dopisy však už ze žádného soukromého archivu nevzejdou. Část prošla komínem, když je Olga Scheinpflugová před okupací pálila – šlo např. o dopisy sudetských Němců, kteří s Čapkem a potažmo s celým Československem sympatizovali. Důvodem pálení bylo, aby se odesilatelé nedostali do potíží; přesto je několik odvážných pisatelů v Přijaté korespondenci zachováno. O některých dopisech potom nic známo (patrně dopisy Věry Hrůzové). Určitá část čapkovské korespondence by být na určitém místě mohla, ale není literárním historikům dostupná – Olga Scheinpflugová ve svých vzpomínkách např. píše, jak chodila po Čapkově smrti k jeho hrobu: „morbidita představ tělesných pozůstatků zatížených tlakem země mě pronásledovala, nechtěla jsem přijmout změny rozkladu nejbližšího člověka, ležícího s mými dopisy v rakvi, měla jsem pocit, že je oddálím, když zaběhnu k jeho hrobu.“ Požadovat po Martě Dandové, aby prozkoumala archiv skutečně každý, ať je jím třeba Slavín, je asi nemístně morbidní.

Jenže, jestli autorkám šlo o, jak píší, „prezentaci veškerého dostupného materiálu,“ je jen stěží pochopitelné, proč ani onen dostupný materiál do souboru nedaly.

V úvodu se, ne bez notné dávky svatého zanícení a budovatelského patosu, pracovnice Památníku národního písemnictví zapřísahávají, že soubor Čapkovy přijaté korespondence „zachycuje ještě dnes podivuhodně souvislou odpověď Čapkovy doby na jeho monumentální tvůrčí i lidské gesto.“ Není cílem této recenze zpochybňovat Čapkovo dílo. Dokonce i výše uvedený výrok je možno mít obsahově za pravdivý. Ano, i to, co z Čapkovy přijaté korespondence zůstalo (možná by to byl pro celou knihu vhodnější titul),

částečně vypovídá o tom, jak se na Čapka dívala společnost, v níž pracoval. Celý soubor je velkou (jen miniaturně narušovanou) glorifikací Čapka. O pasáže typu: „jste to vy, pane Čapku, kdo má dostatek talentu“ – „mám vás za některé věty, za některá slova opravdu rád“ – „je mohutné Vaše umění“ – „chtěl bych, abyste mě měl tak rád jako já Vás“ není v Přijaté korespondenci nouze. Ani dva odesilatelé, kteří byli k Čapkovi v jisté opozici, nesplnili svými listy polemická očekávání – Durych i Dyk píší důrazně, ale se vším uznáním.

Něco tedy chybí; něco, co též bylo „odpovědí doby na Čapkovo monumentální tvůrčí i lidské gesto.“ Pravicové, fašizující a nenávistné útoky, kterým byl jako autor Války s Mloky, Bílé nemoci a Matky na konci třicátých let podroben. Je zřejmé, že tyto, často anonymní, výpady se nedochovaly v kompletním výboru; byl by to nudný, únavný, ale ve své mnohosti možná šokující soubor. Některé se ale dochovaly a autorky je do Přijaté korespondence, do „všeho objeveného materiálu“, který „zachycuje podivuhodně souvislou odpověď doby“, přesto nezařadily. Drtivá většina je zničena, ale například v Čapkově památníku na Stráži jsou hned tři podepsané dopisy z konce třicátých let, které Čapka mimo jiné zcela v souladu s dobovými zvyklostmi označují jako „prvorepublikového bařtipána“. Aby toho nebylo málo, hned vedle se nachází fotokopie z poválečného týdeníku Dnešek, kde byly otištěny ukázky z anonymních dopisů, v nichž „hrdinové beze jména“ sprostými slovy nešetřili.

Čapek byl i postava haněná, což mu na velikosti jen přidává. Autor, který je svou prací schopen vyvolat pouze pochvalu, pohlazení či podlézání, nemá mnoho nadějí že bude za šedesát let po smrti vůbec znám; ten, který dovede zvednout ze židle, po kterém steče jedovatá a podlá slina, dorůstá větších výšek a alespoň část jeho díla vydrží déle. Čapek patřil k těm druhým, což Přijatá korespondence nenaznačuje.

Přitom stačilo navštívit Stržský památník a dopisy – alespoň těch pár – z vitríny přepsat. Marta Dandová je navíc autorkou (kromě obou dnes zmiňovaných korespondencí) také této muzeální expozice; o útočných listech a anonymech tedy ví. Možná kdyby se nad prací na obdobných – rozsáhlých a technicky i časově náročných – projektech setkávalo více literárních historiků, nedocházelo by k obdobným rutinérským pokleskům.

A třeba by pak – malé hnidopišství na konec – i poznámkový aparát byl zpracován bez diskvalifikujících chyb. Marta Dandová zpracovala poznámky rozsáhle, mnohdy muselo být pracné zjistit, kdo vlastně je oním pisatelem z Hoštic či Unhoště. Na korekturu už ale asi nezbyl čas. Ukázalo by se totiž, že příkladně vznik Lidových novin je o rok změněn (místo 1893 je 1892). Možná by se také někdo zamyslel, proč je jejich zánik datován rokem 1945, pro který by se v historii Lidovek našlo přesně tolik důvodů jako hned pro několik dalších; včetně toho skandálního objevu, že Lidové noviny už nějaký čas opět vycházejí.

Pokud je však v poznámkovém aparátu chyba neomluvitelná a nevysvětlitelná, pak je u hesla Jaroslav Durych. V Přijaté korespondenci je zařazeno hned několik obsáhlých Durychových dopisů z dvacátých let. To spolu oba spisovatelé ještě udržovali kontakty. Čapek se později postavil ve sporech Španělské občanské války na jinou stranu než katolík Durych a začala polemika v tisku. Durych byl pravicovými radikály postaven do čela těch, kteří na Čapkovi demonstrovali neschopnost první republiky. V Čapkově korespondenci z roku 1993, tedy v té odeslané, Marta Dandová v poznámce Durych toto vše vysvětluje a uvádí odkazy k celé polemice. V Přijaté korespondenci u Durycha o polemice a o pozdějším rozpadu tolerance k Čapkovi není ani zmínka. Je to vlastně stejně mistrovský výkon, jaký se podařil svého času Zdeňku Mahlerovi, když ve velkém televizním triptichu „Ano, Masaryk“ jaksi opomněl kruciální Masarykův spor o české dějiny s profesorem Pekařem.

Čapkova Přijatá korespondence je kniha někdy zajímavá; většinou ale jen monotónně chválící spisovatele a zahrádkáře Čapka. Možná lépe, než dále hledat nesouvislé a málo vypovídající útržky cizích slov, by bylo pátrat po tu a tam se leckdy až nyní vynořujících dopisech, které Čapek odesílal; doplňovat tedy jeho vlastní tvorbu a možná po čase a v novém autorském obsazení vydat Čapkovu korespondenci odeslanou. Třeba i s výkladovějším komentářem, který by vnesl chybějící souvislosti např. do neúplného dopisového trojúhelníku Karel Čapek, Olga Scheinpflugová a Anna Lauermannová, kde posledně jmenovaná spisovatelka a hostitelka literárního salonu napomáhala oběma nadějným umělcům v řešení jejich soukromé krize. Je vůbec více takových „dopisových caus“, které by Čapkovi dodaly úplnější, lidštější podobu, než jaké se mu dostává i knihou Karel Čapek – Přijatá korespondence.

Martin Groman

Karel Čapek – Přijatá korespondence. Marta Dandová a Milada Chlíbcová, NLN, Praha 2000, náklad neuveden, cena 395 Kč.

Co se chystá

Co chystá k vydání

Nakladatelství Větrné mlýny chystá antologii mladých českých dramatiček. Jako ukázku z ní přinášíme úryvek ze hry **Vteřiny soli** od **Jitky Martinkové**.

MEZIHRA, která je spíše mezní hra...

SONIČKA, která si na jeviště přitáhla dvě obrovské punčochy.

SONIČKA vytahuje z každé punčochy malinkého SÁDROVÉHO KONĚ – záleží na individuální fantazii, jestli jsou to skutečně koně, a jestli jsou skutečně sádroví.

SONIČKA: Tak, ty se jmenuješ Gloster, ty jsi Golden.
A já Idared, těší mě.
Jsme každý jiná odrůda, máme každý jiné kořeny, každý jiný kmen, ale rozevlátost a široká náruč stromů se našla v objetí větví.
A tak jsme se našli i my.
Co bude teď pánové?

Provokativně se chová, svlékne sukni, pod ní má síťované punčochy s podvazky, chová se vyzývavě.

GOLDEN: To jsme v pěkné bryndě, co teď s ní. Sotva se utrhnu ze staletého přištípnutí k větvi, už bych se měl činit. Co teď s ní?

GLOSTER: Příteli, zdá se mi, že otázka nestojí tak, že bychom měli dojít k poznání, co s ní, až bude jaksi naše, tedy vaše nebo moje s dovolením, nýbrž mnohem prostěji. Komu vlastně připadne? Čí bude? To je ta správná otázka. Každá správná otázka je otázka po vítězi.

SONIČKA v rozpacích, natáhne znovu sukni a začne se naopak chovat ostýchavě.

GOLDEN: To je velmi seriozně řečeno, nikdo vám nemůže upřít rétorický talent, pane, ale vidím vám až, až k poslednímu chloupku hřívy! Vidím dobře, že vám jde o vlastnictví toho kousku hlíny, té dužiny neduživé, kterou bych což o to, ani já nepohrdl.

GLOSTER: Nabízím Vám čestný souboj.

SONIČKA: *(lehká radost)* Tak přece jenom jsem tenkrát ještě věřila na rytíře... Já, panenská Idared, o Idared bude bojováno...

GOLDEN: Chcete se bít?

GLOSTER: Upřímně řečeno, mám spíše teoretické schopnosti, vymyslel jsem dokonalou strategii, jen bych potřeboval někoho, kdo se stane, no jak to říci nejpřesněji...

GOLDEN: Obětním beránkem...

nakladatelství

Větrné mlýny

Ukázky z připravovaných knih

GLOSTER: Ale příteli, nač ta silná slova, dejme tomu vykonavatelem, prostředníkem boje.

GOLDEN: Taky by se mi líbilo zachovat si svou kůži bez trhlin a šrámů, ale zdá se mi, že tu nikdo není, jen Ona...

GLOSTER: Tak to bychom měli jednoho zástupce.

GOLDEN: To bude bojovat o sebe zastupujíc vás?

GLOSTER: Nebo vás... Ani si toho nevšimne, podívejte, jak rozjímá, naše snivá Idared.

GOLDEN: Slaďoučká Idared, to je ale pořád jenom jedna.

GLOSTER: Nejsem si jist, ale stále cítím přítomnost ještě někoho nebo něčeho dalšího.

GOLDEN: *(zavětří)* Máte pravdu... Něco je ve vzduchu.

GLOSTER: Je tu...

GOLDEN: Kdo?

GLOSTER: On...

GOLDEN: No jo, On. *(po chvíli)* Ale kdo ON?

GLOSTER: Říkají mu Bůh.

Vejde ALOIS v montérkách, jako nějaký komunální opravář, s velkou brašnou.

ALOIS: (*otře si ruku a nastavuje ji*) Dobrý den, říkají mi Bůh.

GLOSTER: *(arogantně)* To my víme.

GOLDEN: *(přidá se stejným tónem)* My vás moc dobře známe, máme vás prokouknutého až až...

GLOSTER: Ale příteli, proč hned ten ostrý tón? *(k ALOISOVI)* Měli bychom na vás takovou drobnou prosbičku.

ALOIS: Kvůli tomu jsem přišel.

GLOSTER: No vida na tu prozíravost.

GOLDEN: Tadyhle kolega...

GLOSTER ho přeruší.

Co se chystá

Co chystá k vydání

GLOSTER: Tak jsme si tady s přítelem říkali, že by vás ve vašem vážném a náročném zaměstnání jistě pobavilo nějaké zpestření, relaxace...hra...

GOLDEN: Prostě si oblečte brnění a vyzvěte támhle toho tvora na souboj.

ALOIS: Ten tvor se jmenuje Soňa Idared a bojujeme spolu v každé vteřině, bez konce.

GLOSTER: A což si dát rozhodující, abych tak řekl, definitivní partičku...

GOLDEN: Copak nechcete vědět, jak to dopadne, kdo z vás zvítězí?

ALOIS: Ale já to vím.

GOLDEN: Kde berete to sebevědomí?!

GLOSTER: Klid, příteli... *(k ALOISOVI)* Vy ano, ale mě a tady pana Goldena by to moc zajímalo...tak trochu se nás to týká...

GOLDEN: To bych řek.

ALOIS: Proč ne, Idared?

SONIČKA: Už?

ALOIS: Jsi připravená.

SONIČKA: Nevím.

GOLDEN: Ale seš.

SONIČKA: Je to tak najednou.

GLOSTER: Tady pan Bůh ale říkal, že už jste si spolu hráli, no tak, žádný strach, budu ti držet pěsti...

GOLDEN: Tak moment, to jste si to pěkně vymyslel, Idared bude bojovat za vás? Myslíte, že sem takový hlupák? Když vyhraje, tak ji dostanete, a s prázdnou odejdu já...

GLOSTER: Nu ano, to je snad spravedlivé.

GOLDEN: A když prohraje, tak o ni přijdete vy

GLOSTER: Co se vám na tom nezdá?

GOLDEN: Že když prohraje, tak o ni přijdeme oba, vy intrikáři!

GLOSTER: Copak musí hned celá, úplně dočista zahynout?!

GOLDEN: A vy si myslíte, že j chci nějak pošramocenou?!

GLOSTER: To jste si měl rozmyslet dřív pane. Teď už se nedá ustoupit!

GOLDEN: Idared bude bojovat za mě!

GLOSTER: A to si ji zmrzačenou mám potom nechat já?

GOLDEN: To jste si měl rozmyslet dřív pane.

GLOSTER: Vy drzoune! Kdybych nevymyslel celý ten složitý systém souboje a zástupců, tak už ležíte dávno někde v krvi!

GOLDEN: Hohohó, tak to pozor, jestli by někdo ležel v krvi, a pěkně zkažené a smrduté, pak byste to byl vy!

GLOSTER: Co jste to řekl?! Já vám dám zkaženou a smrdutou krev! Já jsem ušlechtilá odrůda! Za to vy se hned scvrknete a žloutnete jak, jak dialytik!

GOLDEN: Cože?! Teď toho mám dost!

Sápe se po GLOSTEROVI a uštědří mu ránu.

GLOSTER: Aůů, pane, a teď jste překročil mez, jakou jsem při vší své proslulé toleranci...

Dostane další ránu.

...aůů, při vší své toleranci! Schopen snášet! *(rozhlíží se)* Čím bych vás tak...

ALOIS celou dobu něco opravuje, patrně kamna.
Podá GLOSTEROVI kladívko, které vytáhne z brašny.

Děkuji.
GLOSTER udeří GOLDENA – kus se ho osype.
ALOIS se ohlédne.

ALOIS: Tady máte. Aby se neřeklo, že někomu nadržuju.

Dá jiné kladívko GOLDENOVI.

GOLDEN: To je dost, podívejte, co mi stačil udělat.

Udeří GLOSTERA – i z toho se osype kus sádry.
GOLDEN a GLOSTER do sebe s různými výkřiky buší, dokud z nich nezbudou jen dvě hromádky sádrového prachu.
ALOIS stoicky stojí s brašnou, pak sebere a uklidí obě kladívka.
SONIČKA se vrhne k hromádkám.

SONIČKA: Co jsi to dopustil?! Proč? To byl můj svět rytířů!

ALOIS: Nebyli to rytíři, ale sádroví koně, co tu po nich zbyli...

SONIČKA: Ale já si je vytvořila, ne ty! Byli v mé fantazii!

ALOIS: Tvoje fantazie je moje.

Uklidňuje SONIČKU.

SONIČKA: Měli o mě bojovat!

ALOIS: Ne, ty jsi měla bojovat se mnou.

SONIČKA: Nedal jsi jim šanci!

ALOIS: Jejich šancí je jejich smrt. Tobě jsem dal šanci života.

SONIČKA prohrábne rukama hromádku.
Foukne do prachu.
Pochopí.

SONIČKA: To abych začala znova. Znova tvořit svůj svět. Jinak a s jinými.

ALOIS: O to právě jde.

Odchází.

SONIČKA: Počkej... A to, co si vytvořím, to mi pak zase sebereš?

ALOIS: Jinak to nejde, vytvořit a obětovat. To je jediná možnost boje.

Odejde.
SONIČKA se znovu zanoří do hromádky.

SONIČKA: Jediná možnost...

Přemýšlí.
Rozhoduje se.
Zvenku táhne studený vítr, přesto tam SONIČKA odchází .
Tma.

připravila
Kateřina Rudčenková

nakladatelství Větrné mlýny
Ukázky z připravovaných knih

2 Jízda

Honzy Hanzla

Jednoho pozdně letního večera, jako stvořeného pro milostné dobrodružství, jsem se potřeboval přemístit z místa A do místa B. Z ne příliš pestré nabídky dopravních prostředků, obsahující pouze autobus, jsem nakonec po zralé úvaze zvolil autobus.

Pět minut před stanoveným odjezdem byla k nástupišti přistavena modrobílá harmonika značky Karosa s 55 místy k sezení, 45 místy k stání a jednou pětirychlostní automatickou převodovkou. My, přemístěnichtiví cestující, jsme se okamžitě vrhli na vstupní dveře.

Trochu jsem zneklidněl, protože bachraté individuum za volantem se zbytky večeře ve vousech na mě nepůsobilo příliš důvěryhodně. Přesto jsem se usadil. Vyjeli jsme z místa A...

Z dalších několika minut si bohužel nepamatuji vůbec nic. Přičítám to pohybu autobusu, který se už od začátku nesnažil tvářit ani rovnoměrně, natož přímočaře.

Probral jsem se až na dálnici. Řidič se rozhodl vymačkat ze stroje, co se dá, a tak vytáčel otáčky motoru do takové výšky, že jsem rázem pochopil, co je nadzvuková rychlost. Autobus se chvílemi lehce vznášel.

Po pár minutách letu následoval prudký výkyv kolmo doleva, provázený krátkodobou ztrátou kontaktu mého zadku se sedačkou. Myslel jsem, že jdeme do vývrtky, ale pouze jsme opustili dálnici. Když jsem se uvedl zpět do klidového stavu vzhledem k sedačce, uviděl jsem, jak se po okresní silnici té nejnižší třídy řítíme přímo proti autobusu jedoucímu z místa B do místa A. On se blížil k nám, my jsme se blížili k němu a nejužší místo silnice se přibližovalo k oběma.

Rozloučil jsem se se životem. Zdravil jsem andělíčky, slyšel umíráček a představoval si, jak zbytečky mého tělíčka nakládají do takového černého autíčka.

Nevím, jak se to stalo, ale místo nárazu se ozvalo jenom hlasité fuíííí a obě jedoucí tělesa se těsně minula.

Oddechl jsem si, ale ne nadlouho. Serpentýny se nezadržitelně blížily.

Nejprve jsme zatáčeli ostošest, možná i o víc, přičemž řidičova noha ani na vteřinu neopustila plynový pedál. Cestující se kymáceli ze strany na stranu, nadskakovali ze sedadel a padali do uličky. Ti, kteří dobrovolně stáli, si nedobrovolně sedali, a ti, kteří dobrovolně seděli, si nedobrovolně stoupali. Naše zadní část autobusu za svou přední kolegyní jen tak volně povlávala a vypadalo to, že se každou chvíli utrhne.

Pojednou to šílené kličkování zničehonic přestalo, jako by bylo po všem. Chyba lávky. Silnice se klikatila dál, jenom my jsme jeli pořád rovně. Jet proti nám nějaký další dopravní prostředek z místa B, byli bychom všichni okamžitě v místě P.

Hlasité hvízdání brzd, pištění pneumatik a synchronizovaný kotoul vpřed znamenaly příjezd do místa B, čímž byl proces přemisťování završen. Vysoukali jsme se z autobusu a odpotáceli se do svých domovů. Vida, nakonec nám štěstí přeci jen přálo.

Teď jsou tři hodiny ráno a já sedím a píšu tyhle řádky. Nemůžu usnout. Pořád myslím na to, že se zítra zase musím přemístit z místa B zpátky do místa A.

Jízda II. aneb stání

Jednoho pozdně letního večera, jako stvořeného pro milostné dobrodružství, jsem se opět potřeboval přemístit z místa A do místa B. Pět minut před stanoveným odjezdem zastavila na mírně do kopce se svažující autobusové zastávce v místě A oprýskaná modrobílá harmonika značky Karosa, na níž bylo zřetelně vidět, že se na našich silnicích svíjela už v dobách reálného socializmu.

My, přemístěníchtiví cestující, jsme nicméně jako vždycky nastoupili, jako vždycky jsme se usadili a autobus se jako vždycky rozjel.

Vlastně ne jako vždycky. On se rozjel dozadu.

Když si řidič uvědomil, že se nepohybujeme tím správným směrem, dupl na brzdu a všichni cestující se překutáleli o sedadlo vpřed. Následoval druhý pokus o rozjezd, který skončil stejně úspěšně jako ten první.

Jakýsi chytrolín ke všeobecnému obveselení navrhl, aby řidič zařadil jedničku místo zpátečky. Řidič namítl, že proti gravitaci na nakloněné rovině občas ani jednička nic nezmůže. Poté vypnul motor, vystoupil a dvakrát autobus oběhl. Jeho rty se přitom rychle pohybovaly, nejspíš odříkávaly tajemné zaklínadlo, které mělo stroj rozpohybovat tím žádoucím směrem.

Celý uřícený znovu zasedl do své kukaně a po dalších třech pokusech o start vpřed jsme skončili o další tři metry vzad.

Řidič rozsvítil světlo uvnitř autobusu, nevídanou rychlostí prospurtoval uličkou do zadní části vozu, nadzvedl část podlahy a do vzniklého otvoru vstrčil hlavu. Musel jít zřejmě do hloubky, protože za chvíli zmizel v motoru téměř celý. Chvíli se tam objímal s převodovkou, pak vylezl a přeběhl zpátky dopředu, aby si ověřil, zda jeho lašk ování s tou potvůrkou skončí úspěchem nebo krachem.

Co následovalo jsem už popsal o šest řádků dříve s tím rozdílem, že díky stále otevřenému poklopu do motoru nás tentokrát řidič ještě trochu přiotrávil.

Když v mé krvi znovu převládl kyslík nad olovem, všiml jsem si, že řidič opět opustil vůz a mizí za nedalekými stromky. Všimli si toho i ostatní a rozhostilo se napjaté ticho, které přerušil až vysoký hlásek mladé slečny, jež pomocí mobilního telefonu informovala své rodiče, aby ji už dneska doma raději nečekali. „...opravdu, tu vanu můžeš klidně vypustit," sdělovala komusi na druhém konci drátu svého bezdrátového přístroje.

Osazenstvo autobusu vybuchlo smíchy a od toho okamžiku se rozproudil hovor.

„Ta krajina vůbec neubíhá," postěžoval si mladík přede mnou.

„Máš recht, je to furt stejný," přitakal jeho spolusedící.

„Kde je řidič?" otázal se hlasitě kdosi vzadu.

„Asi šel skočit pod metro," odpověděl hlasitě kdosi vpředu.

„Já chci domu k pejskovi," zakňučela dívka v přední části zadní části vozu.

„Já bych si dal pívo," reagoval na dívčin citový výlev netečně vojín za mnou.

Dva chlapci vedle začali rozvíjet teorie o tom, jaký způsob sebevraždy řidič asi zvolil. Když ho probodli kapesním nožíkem, shodili z mostu a oběsili na tkaničkách od bot, zjevil se náhle řidič uvnitř autobusu a informoval nás, že tento vůz nás do místa B zcela určitě nedoveze a že náhradní stroj je už na cestě.

Pomalu jsme vylezli z autobusu a poskládali se na lavičky kolem. Noc byla vlahá, hvězdy na obloze zářily, budovy ČKD za ohradou rovněž.

Za dobrou hodinu se z dáli ozval zvuk motoru a neustále se přibližoval. V zatáčce se nejdřív objevila dvě světla, pak oblak dýmu a za pár vteřin před námi s úděsným skřípěním brzd stanul autobus, k nerozeznání podobný tomu, jenž o tři metry vedle stávkoval. (Dokonce i oprýskán byl na stejných místech.)

Zmocnily se mě pochyby, a nejen mě. Jeden značně naštvaný cestující při nástupu poznamenal, že je „teda zvědavej, kam nás ta vykopávka zaveze." Náhradní řidič se jen tajemně pousmál a pokrčil rameny, řka, že dotyčný může klidně zůstat v místě A.

Dveře se zavřely, světla uvnitř zhasla. Řidič číslo dvě uvolnil brzdu číslo dvě, přidal plyn číslo dvě a motor číslo dvě zvýšil své otáčky na dvojnásobek. V tom okamžiku ani nám do smíchu dvakrát nebylo, jelikož následoval nám už dobře známý pohyb z kopce směrem vzad.

„To už tady bylo," zaúpěl kdosi.

Když však řidič pustil ještě spojku číslo dvě, autobus číslo dvě se nejdřív strašně rozklepal, a pak se pomalu rozjel, tentokrát dopředu, a s velikým rámusem zdolal kopec číslo jedna.

Po hodině a třičtvrtě jsme tedy konečně vyrazili vstříc místu B. Náhradního řidiče, který pobaveně sledoval naše nejdříve vyděšené a potom už radostné obličeje v zrcátku, jsme za jeho výkon odměnili bouřlivým potleskem.

Ason-klub po deseti letech

Ve středu třináctého února 1991 se v Plzni pod kuratelou básnířky Heleny Šlesingerové, ustavil Ason-klub. Byl prý při tom j. h. mj. P. A. Bílek, literární kritik, tehdy taktéž šéfredaktor Iniciál, periodika určeného pro nezavedené autory. Léta plynula a Ason-klub se čím dál víc měl k světu, dokud nedovršil veskrze neuvěřitelný věk deseti let. Nyní již dlouho dává k dobru pestrý vějíř svých klubových aktivit, například publikuje edici Malých knížek (poetických i prozaických), jichž už vyšlo přes šedesát svazečků, pravidelně připravuje svůj občasník s názvem Listy Ason-klubu a houževnatě se podílí na tvůrčích aktivitách v celých západních Čechách – a v poslední době se stal skutečným pojmem našeho literárního života v devadesátých letech a zároveň příkladem, že dokonce i naprosto neasertivní básnická družina (prozaičky a prozaikové tvoří ctihodnou menšinu) může být bezmála pohádkově životaschopná a pořád, ba stále víc, přinášet hojné umělecké plody.

Tváří v tvář počátku příštího desetiletí existence Ason-klubu, jehož nynější jubileum má uctít i tato literární příloha Dobré adresy, jsme prostřednictvím miniankety vyzvali několik osobností plzeňské kultury, aby tu ve zkratce reagovali na minulost, přítomnost a budoucnost Ason-klubu, tedy na asoní léta učňovská, tovaryšská a možná i blížící se mistrovská. Posléze předkládáme (v abecedním pořadí) básnické a prozaické minivizitky aspoň několika členů plzeňského Ason-klubu, slibných literátů ve věku mezi sedmnácti a šestadvaceti lety. Konkrétní texty většinou vycházejí poprvé v této Dobré adrese, jen menší část nedávno spatřila světlo světa kupříkladu v novějších Listech Ason-klubu anebo v nové interní klubové edici Literární menu, zpravidla připravované Milenou Hasalovou. Pochopitelně jde pouze o namátkové spektrum, ve kterém nechť se rozezvučí rozličné žánrové a stylistické tóniny; mohli tu být jistěže zastoupeni i mnozí další: Tereza Jandová, Lenka N. Novosadová, Tomáš T. Kůs, Vladislav Hřebíček, Ladislav Pop, mladičká Julie Borecká atp. atd., nemluvě o Milanu Šedivém, který v těchto dnech triumfoval ve výroční soutěžní anketě o nejlepšího autora Ason-klubu.

připravil
Vladimír Novotný

Ason-klub po deseti letech

Ason-klub tenkrát, teď a jednou...

Helena Šlesingerová, básnířka, zakladatelka Ason-klubu:

Ason-klub včera, dnes a zítra? Navíc očima nesvaté trojice – pachatele, žalobce i soudce v jediné osobě? Tak tedy:

Ason-klub, literární klub mladých a nezavedených autorů západních Čech založila Knihovna města Plzně 13. března 1991. Datum byl vybrán nespíš docela náhodně, název odvozen od slova „asonance“ – souznění. Od počátku klub zamýšlel být něčím víc než pouhým literárním seskupením. Z pohledu knihovny je ojedinělou speciální službou. Začínajícím autorům poskytuje podrobný informační servis, odbornou radu a pomoc. Je bodem, v němž se sbíhají a křižují mladé literární aktivity tohoto kousku světa. Je jejich zprostředkovatelem, iniciátorem, databankou, archivem i výstřižkovou službou zároveň. Ason-klub, to je otevřený prostor. Ason-klub je řeka. Autoři přicházejí a odcházejí, společně plynou, tvoří si vlastní ramena a také odumírají. V obdobích sucha tu jednou vyhloubené koryto trvá a čeká.

Dnes už málokdo ví, že klub měl původně v podnázvu „pro autory ve věku 15 – 19 let“. Že se narodil v době, kdy se mnohé publikační možnosti naopak rušily. Že na počátku kromě nadšení neměl vlastně nic – peníze, kopírku, počítač, prostor k autorským večerům ba ani fotoaparát. Hostem zakládající schůzky byl tehdy mladý kritik Petr A. Bílek. Hosty následujících např. zástupci Mladé fronty či Iniciál. Ke schůzkám a besedám v knihovně mezi regály postupně přibývaly víkendové semináře v Krušných horách, autorská čtení v Polanově síni i jinde, Literární soutěž studentů západočeských středních škol, ještě později pravidelná společná posezení v plzeňské restauraci U Malina a relativně bohatá publikační činnost – třebaže pouze na kopírce.

Ason-klub v číslech, to je na 240 psaním nakažených mladých lidí, z nichž je v současné době v kontaktu kolem stovky a kolem třiceti opravdu aktivních. Tři společné almanachy, 63 prvních malých knížek, 46 čísel bulletinu Listy Ason-klubu, které se uvnitř číselné řady dál větví na bulletin informační (autorům posílaný), bulletin krásný (rozdávaný při autorských večerech) a tzv. Spanilou jízdu (k dobytí čtenářů v dalekých městech). Dvanáct vydání Literárního menu, speciálního jídelníčku pro tělo i pro duši, ke společným posezením apod.

Ason-klub, to je bytost. Některé její údy se topí v moři mindráků, jiné v rybníčku nadměrné pýchy. Další se smaží na břehu, před světem přivírají oči. Namísto třetí knížky básní jsem za posledních deset let vydala sbírku záchranných kruhů. Mnohokrát posunula hranice mezi malým a velkým. A naučila se chápat nepochopitelné. – Že tentýž autorský večer může jednomu připadat nejlepší ze všech, zatímco druhý nevěří svým uším. Že mezi dvěma lidmi, kteří jsou stejně staří, studují stejný obor a oba píší básně, může být vzdálenost stovek světelných mil.

Pokud jsme zatím nestihli výrazně obohatit českou literaturu, jistě jsme obohatili vlastní život i kulturní život regionu. A také (místní) český slovník. Výrazy „Asonkluban“ (příslušník zdejšího literárního národa) či „asonklubí“ (přídavné jméno přivlastňovací) se dnes už běžně používají v regionálním tisku.

Ason-klub po deseti letech

Deset let souznívání

Jana Horáková,
Kruh přátel knižní kultury

Když jsem na počátku roku 1993 nastoupila do Knihovny města Plzeň, bylo mi z postu mého pracovního zařazení svěřeno do péče „královské dítě“. Druhorozené. Stala jsem se tajemnicí nedávno světlo spatřivšího (18. 11. 1992) Kruhu přátel knižní kultury. Snažila jsem se ze všech sil být dobrou chůvou.

Kolegyně Mgr. Helena Šlesingerová vdechla svému dítěti život sama. O více než rok starší „sourozenec Kruhu“ Ason klub byl tehdy skoro ještě v plenkách. Batole. Skupina mladých básníků sice již vyslovila svá první slova (Ason-klub vydal almanach Kornout zmrzliny uprostřed pouště), ale nutno přiznt, že matka s ním měla stále ještě mnoho práce. Dlouho nedůvěřovala jeho samostatnosti, obávala se, že se nenaučí sám chodit, neustále mu podávala pomocnou ruku, ale nikdy nementorovala, byla chápavá, spravedlivá a ve výchově své ratolesti vždy mohla být příkladem. Přesto se snažila svému dítku najít dobré rádce a učitele (kolegy básníky i literární kritiky), s láskou „čechrala mladé peří a zalévala rašící výhonky“ (několik autorů se představilo v rozhlasovém pořadu Miroslava Kováříka Zelené peří).

Zdá se, jako by školní léta minula, jak když proutkem mávne. Třikrát se, bratříčku, otočíš, a již jsi skokem stovky mil. Z Ason-klubu vyrostl ztepilý mladík (pro mladé básníky je možná tím andělem dívka). Nevím, jak se počítají taková asonklubí léta, jestli jako koním, z nichž ten nejkrásnější, Pegas, je symbolem právě básníků, ale deset let Ason-klubu představuje mládí, zdá se, již vyspělé, byť ještě dravé, plné elánu, neotřelých nápadů, ale přitom kultivované dobrou výchovou i studii, a přesto neskrývající svou nekonvenčnost. Mládí jásavé i zamyšlené, mládí hravé i dekadentní, truchlivé, vážné, hloubavé, tápající i plné víry, hledající i nalézající, vnímavé i odmítavé, a někdy i pohrdavé a odsuzující.

Ason-klub, to je živel zcela originální, neotřelý, osobitý, který se objevuje v Plzni a s neodolatelným charisma tu usedne k kavárně Jabloň, tu na Roudné u Malina, tu zavítá do Polanovy síně nebo Čajového klubu v Pallovce, jindy si vyjede i do Prahy nebo jej potkáte na ulicích (třeba 16. listopadu nebo na prvního máje). A kudy jde, objevují se v jeho stopách básně – Malé knížky.

Život jeho mladšího bratra – Kruhu přátel knižní kultury – je usedlejší, pragmatičtěji obdělává své políčko. Pegáska nelze zapřáhnout a Múzy nepolíbí hned tak někoho.

Ason-klub po deseti letech

Jiří Staněk,
Západočeská univerzita Plzeň

K mému prvnímu kontaktu s Ason klubem došlo na prahu devadesátých let. Tehdy mne dobrá víla plzeňské poezie, autorka ryzích veršů Helenka Šlesingerová, pod jejímiž ochrannými perutěmi ona bohulibá instituce žila, požádala, abych si přečetl několik kratších prozaických textů a básniček a přišel si popovídat s jejich autory do jakéhosi Ason klubu (ostatně dodnes je mi význam tohoto magického slova utajen), snad – jak jsem pochopil – podělit se o svůj názor na napsané, popovídat si o tom co ano, co ne, jak a proč, posedět. Texty byly samozřejmě různých kvalit, témat, forem, od pohádky přes epigramy, baladu po sci-fi, verše nejednou chodily kolem Halase, Holana, Ortena, přesto – dokázal-li jsem postřehnout – zazářila i osobitost, originalita, nápad.

Setkání samotné bylo zprvu rozpačité: poslouchali, občas kroutili hlavami, potom šeptali, potom reptali. Otázky byly stále konkrétnější, osobnější, útočnější, reakce ostřejší – co si myslím o..., jak čtu toho, jak vnímám toto... Odcházel jsem s hořkostí, nesmířen s evidentním neúspěchem své literárně kritické mise, a když mi Helenka za pár dní ve Smetanově ulici řekla, že „to bylo dobré“, protože „o něco šlo“, nevěřil jsem jí ani slovo.

S některými z mladých rebelů jsem se později potkával v literárních seminářích, pokud se ovšem při své všestranné vytíženosti objevili – M. Šimek, D. Charvát, J. Sojka, L. Barborková, H. Indrová – bylo příjemné sledovat, naslouchat, vnímat je, pracovat s nimi, netvrdím, že díky „asonismu“, věřím však, že také. Když jsem měl později možnost setkávat se s jejich novějšími texty i s texty další, mladších „asonistů“, vždy to pro mne byla setkání příjemné a inspirativní.

„Asonismus“ naštěstí trvá a je možné právě o smyslu takovýchto setkávání, o polemikách, sporech, o výměnách názorů i hádkách, ale myslím, že hlavně o vědomí příslušnosti „někam“– ke komunitě obdobně postižených. A je dobře, že jsou lidé, kteří o to stojí, a je dobře, že jsou lidé, kteří o ně stojí.

Ason-klub po deseti letech

David Růžička, básník a překladatel

Minulost z mého úhlu pohledu

Dlouho pro mne „Ason“ znamenal převážně nástěnku za výkladem plzeňské městské knihovny. Fotky, na nichž mladíci nebo děvčata předčítali svá dílka za dozoru známých tváří západočeských osobností působících v oblasti literatury. A Helenku Šlesingerovou, obdivovanou autorku opravdové básnické sbírky. Jelikož jsem tou dobou měl dost svých školních starostí, zajímavé pozvánky k návštěvě autorských večerů, které mi posílala, zůstávaly ode mne bez odezvy. Jméno Ason-klubu se však pomalu, ale jistě dostávalo do obecného povědomí.

Přítomnost mýma očima

Co je to vlastně přítomnost? Zařadit k ní i moment před rokem či dvěma, kdy parta nadšených a kulturymilovných studentů z Pedagogické fakulty začala vydávat svůj časopis – Studentský Fénix? Určitě ano. Protože vrána k vráně sedá, začali se „fénixí“ básníci a literáti brzy scházet s podobně postiženými ptáčky v Asonu. Tak jsem se nakonec v klubu ocitl i já. A „fénixoasonská“ symbióza trvá již dlouuho, k oboustrannému prospěchu, domnívám se.

Za fascinující lze považovat veleobětavou práci naší Heleny, kterou někdy žertem přirovnávám k pravé i levé ruce boha Apollóna. Bez ní by „parnasská“ skalka uprostřed západočeské literární zahrádky mohla jen těžko obrůst množstvím exotických skalniček ve stínu ovocných štěpů. V zahradničení Helena používá těchto nástrojů: např. pravidelná autorská čtení psavců začátečníků, malé knížky, na nichž si lze vyzkoušet pocit, jaké to je vydat cosi podobného opravdové knížce, literární menu při pravidelných zálivkách v restaurantu U Malina, jakož nejen lektorské, ale i osobní okopívání, hnojení či foukání na bolístky. Líbí se mi, že tato obětavost nemá v našich krajích téměř obdoby. Však také plody z „asonských“ sklizní pravidelně získávají ocenění po celé republice.

Co se mi na „Asonu“ nelíbí? Napadá mne výrok mého kamaráda, jenž prohlásil po vstupu do katolické církve toto: Nejdříve mi ti lidé připadali naprosto perfektní, pak jsem je poznával a připadali mi hrozní, ale nakonec jsem si uvědomil, že jsme všichni jen lidé. A jak říkává Helenka, vzácný dar tvorby musím být něčím draze vykoupen. A tak i já si právě teď procházím obdobím, kdy mi někteří připadají jako neuvěřitelné mimózy, jež ofouknuty prudším větrem předstírají smrtelný zápal plic, u jiných jako by šnečí ulita duše přebujela v „kreténský“ labyrint, kde – bluď jak bluď – nepochopíš. Ejhle, i to je člověk: tvůrci, spisovatel a básník.

Budoucnost

Černá či růžová? Nevím. Zahrádka se nám rozrostla co do krásy i úrody. Pokud tedy zahradnice a ochranná bohyně v jednom nepadne únovou a nebude, kdo by ji nahradil, pokud nějaký dramatik budoucnosti nebede nucen sepsat o nás svou „válku myší a žab“, vidím budoucnost spíše růžově. Konečně, i kdyby zahrada zůstala opuštěna nebo zplaněla, kořeny vězí už příliš hluboko. Věřím, že alespoň osamělé shluky posvátných hájků a palouků by múzy nikdy neopustily.

Ason-klub po deseti letech

Milan Šedivý, básník

Otázce týkající se minulosti Ason-klubu asi uniknu, dokonce aniž bych chtěl, protože jeho členem jsem teprve druhým rokem. A tak toho o minulosti příliš nevím, ani jsem se po tom nepídil. Že existuje už desátý rok, jsem se dozvěděl dva měsíce před oslavami. Udivilo mě to a zároveň překvapilo.

Přítomnost Ason-klubu je velice činorodá a košatá, ani nevím odkud začít. Je bohatá nepochybně díky Heleně Šlesingerové, která nás začínající autory sdružuje. Pro takový řádně fungující klub je potřebná členská základna lidí, kteří mají nejenom do říct okolí, ale i sami sobě navzájem. A k zaujetí takovýách lidí pro Ason-klub má Helena zvláštní dispozice. Jelikož nejužší členská základna zahrnuje autory s poetikami značně rozrůzněnými a v jistém smyslu i soliterními, je pochopitelné, že se tu objevují i nejrůznější názorové střety. I tím se naše sdružení stává výsostně tvůrčím a inspirativním. Bez toho to nejde. Těm mladším to samozřejmě pomáhá ohledávat vlastní osobitost, čímž se i velice rychle profilují jako autoři. A zase není od věci, když starší pocítí bezprostředně za svými zády dech těch mladších, že se až zamlží zrcadlo před nimi. Dnešní Ason-klub je skutečně klokotající magma. Jestliže je jeho dým vidět daleko za Plzní, je to jenom důsledek probuzeného živlu. Důsledek anebo jeho reflexe.

Budoucnost: Stavět se k tématu budoucnosti je vždycky ošemetné, už protože tohle téma dává tak širokou volnost ve výběru možností. Tím se vlastně blíží svým způsobem k svobodě, oba pojmy chápu jako velmi spřízněné. Uvědomuji si, že pro budoucnost naší skupiny je nezbytné odhodlané vedení. Jedině s jistým organizačním zázemím může Ason-klub pomýšlet na nějakou budoucnost. Přirovnám-li tedy náš spolek k lidskému organismu, je organizace a materiální zázemí ssi jako všechny primární potřeby člověka. Jen na tomhle podkladě mohou vyrůst Semiramidiny zahrady tvůrčí představivosti.

Jan Alinče

DRBY

Byla jedna paní
tři chodili za ní
že chodili za ní
neměla ani
zdání
Byl jeden pán
byl jako džbán
byl jako pivo
měl značku LIHO
Byla jedna slečna
byla celá mléčná
byla jako čokoláda
a ta slečna měla ráda
čokoládu!
A teď jeden drb ze staročeské lyriky:
Jedna Ruska Jelena
měla ráda jelena
jelen praví Jeleno
nalej ty mi zelenou
spráskám se tu do němoty
Hoj travičko zelená
podetnula jelena
jelen padnul na nohy
zapíchl se parohy
Hoj travičko zelená
Ech travičko zelená

Milena Hasalová

BANÁLNĚ

Pozorné prsty zkoumaly pevnou
jemně vlnitou konzistenci nového
lesklého žlutohnědého papíru
Byl cítit lepidlem
v ohybech se lámal
Ubohé ztracené jazyky
bez poštovních známek
Ubohé ubohé pózy
Ubohé francouzské rty z hořkých
mandlí
Ubohé obálky z nového
lesklého
žlutohnědého
papíru

JEDLÍCI MRŠIN

Každý čínský drak
v nákladném obleku
Každá barmská tanečnice
v róbě z příčně pruhované svaloviny
Každý kultivovaný soubor
základních staveních a funkčních atd.
Každá vícerozměrná součást
jakéhokoli časoprostoru
Každý má hlavu kondora
Nad monotematickým jídelním lístkem
je to přímo nadčasové

PODEZŘELE ZAPADLE ORIENTÁLNÍ

To tenkrát vyprávěly tmavězelené
čajové lístky
na dně kalně žlutého nápoje
v ještě horké misce
Šeptaly to přes kouř
chraplavým vypitým hrdelním šepotem
„Kdysi sem prý chodil štíhlý jaguár
a celé hodiny pozoroval stíny gazel

Ason-klub po deseti letech

Sedm z Ason-klubu

vypálené na stěnu.
Když odešel někam do pouště
tak nástěnné gazely slzely tak dlouho
až omítka zplesnivěla
a opadala...“
K ďasu s tou prolhanou
rostlinnou tkání!
Co by dělal tak bytostně
městský jaguár
na poušti?

SKULPTURA

Nikdo ještě nepopsal
zvuk kroků dunících
podél vlnících se stěn
s výkřiky mnohdy
pitoreskních osudů
kdy se tělo stává součástí obrazu
a přeed skulinou do marnosti
vám v uších znějí kostelní
zvony

CHAOS

Tak už se sešly!
Dvanáct nymf
se zelenýma očima a bílou pletí
Dvanáct těkavých stvoření
z bordó krajky
Dvanáct artefaktů
pevně připoutaných k danému místu
Andílci
mezi nenahraditelnými střepy
brokátovými polštáři
a zlacenými výšivkami
v nevětrané místnosti
s nízkým stropem
třináctá
třináctá
třináctá

Kateřina Kašáková

NEJSEM RŮŽE, JSEM KOPŘIVA

nejsem růže
jsem kopřiva
umíráš žízní po ohni?
dám ti napít
ze své zelené pochodně
zažehnu v tobě
lásku k bolesti
svědivé
pálivé
vyrazím ti na kůži
v bílých ostrůvcích
a ty
se mne
budeš muset
dotýkat

• • •

dnes i housle bolí tahy smyčcem
víc než kdy jindy
ani knížka nedokáže zůstat otevřená
sněží tak hebce
očko po očku
padá skrze
klíčovou dírku
je to zrovna deset měsíců
pod noční košilí se boulil
kulatil a naléval život
i krev jsi měla o něco řidší
tou zvláštní a křehkou přítomností
někoho dalšího...

MÁMĚ

jsi tu chvíli a mně v krku
zaskočil zbrklý a nedočkavý pozdrav
jsi tu chvíli a já už nemohu polknout
také ta vůně
přišla s tebou
a rozesadila nás kolem stolu
postavila na něj petrolejku
a teplo
na tři stejné kusy jako chleba
nalámala

Ason-klub po deseti letech

Sedm z Ason-klubu

• • •

uzel vlasů
a nebe
studený obklad
na mém čele
lehnu si
mezi
spadané zahnívající listí
do zpola plné pokladnice
nadcházejícího podzimu
mojí trnovou korunou
jsi ty
docela vbrázděn
kolem mojí hlavy
pevně utažená smyčka
tvého těla
co končí až na ohryzku
jak hebká stuha
je to oko do kterého zapadám

Milena Písačková

ONE-SYLLABLE-words STORY (NA JEDNOSLABIČNÁ SLOVA)

Sníh vál už dva dny a sob byl sám. Sám spal, sám jed sůl a pil čaj. Měl stan, jenž čněl jak věž, byl v něm však chlad a žít v něm byl trest. Na všem byl led a lesk se jak sklo. Sob si však řek: „To se ti jen zdá," a šel ven. Tam stál strom a pod ním vlk.

„Byl jsem si jist, že je den, však teď už ne," řek vlk. Je tma, jen hrom a blesk a sníh...

„To se ti zdá," řek na to sob, „o co ti jde, když máš jen strach a z něj tu svou šeď. Já mám však sůl a dám ji na stůl, tak pojď a zkus tu chuť... Jak jsem řek – strach je síť a kdo je v ní, je hmyz, jenž má křeč..."

„To si piš, že žal je past. Můj byt je klec. Jsem však jak lev – jen mříž a rez a vztek. Však kdys byl máj a já byl mlád. Šel jsem na svah a zřel jsem sad a pod ním pláň. Jen pět vran, pár včel a keř, co kvet. Ta růž, na níž jsem lpěl... Však šláp jsem na trn a ten mě ťal jak šíp. Snad v něm byl jed – můj tep zněl jak zvon. Ten tón se nes jak stín a já se bál – chtěl jsem zas zřít čerň skal, co jsem měl tak rád. Však zřel jsem jen kmen a mech a pak jsem spal...

Pak déšť smyl prach a květ, co zvad, měl vliv jak lék a já jsem vstal. Však strach tu zbyl – je jak plášť tmy. Jsem na tom zle." Vlk šel na břeh a sed si tam. Však hned zas vstal a stál jak sloup. Pak pil líh a svůj dráp vtisk v jíl. Vrh se do vln. Sob to zřel a křik: „Tvůj vlak je už blíž, věř mi! Chce to jen čas. Chyť se, zde je můj vor!"

Vlk zved svůj dráp a řek: „Dík! Jsi sob mých snů!"

Plášť tmy byl pryč a sníh tál.

Pokračuj...

Když mi byly čtyři roky
ležel na přehradě pán
s potetovaným břichem
Šla jsem okolo
– zvědavé dítě –
a pak jsem zastavila
a prohlížela si ty obrázky
– ne jeho –
– ne to břicho –
ale ty obrázky...
Bylo jich hodně
– měl velké břicho –
veliká galerie
pro moje oči...
Ale on řekl chladným hlasem

Ason-klub po deseti letech

Sedm z Ason-klubu

Petra Procházková

– Pokračuj... –
A tak jsem šla
a ty obrázky
jsem si nedoprohlídla
a to byla škoda
protože on už je znal

Pták

Bylo skoro ráno
a probudil se pták
ve větvích
Třásl se mrazem
peří měl nasáklé mokrým sněhem
A pak otevřel jedno oko
a spadla mu tam mokrá vločka
a začala tát
Pták nebrečel
ale vločka
A ptáka napadlo
To jsem si v minulým životě nemyslel
jak složitej je život ptáků
Žil jsem v myší díře
ve sklepě
Tam mi do oka nesněžilo
tam mi nesněžilo vůbec nikam
nefoukal vítr
Ale číhala tam kočka

ČEKANKY

PREJ JESTLI TU MAM VOLNO. Samozřejmě. Jako kdyby to neviděla, že tu sedim už já. Půllitr dobrýho piva, klídek. Hodinka po šichtě, žádnej spěch, garsonka tak akorát pro jednoho. Pěkně nám to utíká. Po ulicích tečou sliny lidí a mně sem plivnou zrovna tuhle. Dámička. Když si sundala černej kabát, přesně ten samej mají snad všechny ženský v jejim věku plus minus deset let, zhrozil jsem se tý upnutý sukně do půli lýtek s rozparkem, kterej odhaloval tak maximálně začínající křečový žíly. Asi byla mladší, než se zdálo z jejích prosvítajících varixů.

„Já jsem Vaňáková, těší mě," představila se ze záhadného důvodu, podala mi přes stůl ruku a manžetou rukávu staropanenské halenky setřela pěnu z mého piva. Políbil jsem jí tu ruku, začínala hra.

„Oh," zavzdychala má dáma, důležitě zvedla z podšálku plastikový kelímek s mlékem a ve snaze ho elegantně otevřít a obsah nalít do kávy si polovinu vylila na sukni. Předstírala, že se nic nestalo. Celou dobu pak měla levou ruku spuštěnou v klíně a svý preso si k ústům podávala pravicí s rukávem mokrým od pěny. „Tak jsme

Ason-klub po deseti letech

Sedm z Ason-klubu

se konečně sešli," prohodila s předem nacvičeným úsměvem bankovní úřednice.

Nevypadala nijak extra, ale maximálně mě vzrušovala tím, jak na to šla rychle. Nařek bych, že tohle pohlaví bude chtít odtáhnout od piva i chlapa z lesa. Nebavilo mě hrát si na samce a lovit samičky. Byl jsem sám, pár známejch a žil si spokojeně. Žádná buzerace, plnění manželských povinností, měnění košil, opery, předmenstruační syndromy, natáčky, šminky, výročí. Když jí došlo kafe a mně pivo, odmítla dál objednávat.

„Zaplatíme," oznámila tiše, trochu stydlivě číšníkovi. Zaplatíme! Mluví v množném čísle! Fakt mě tahle ženská začínala brát.

„Jsi takový tichý, nepůjdeme si raději popovídat v klidu ke mně domů?"

Kdyby mě nezajímalo, kde na to ta ženská přišla, vykašlal bych se na ni. Dámičce jsem pomohl do kabátu a koukal vypadnout. Když jsme vycházeli ze dveří, začal jsem se stydět. Ještě jsem zaregistroval, jak na mě číšník náramně spiklenecky zamrkal. V životě jsem se nechoval tak šíleně.

BYLA JSEM HODNĚ NERVÓZNÍ, na rande jsem si netroufla několik let. Seznamování přes inzerát jsem vždycky odsuzovala, považovala jsou to za zoufalý krok neschopných živočichů s překypujícími sexuálními pudy. Nakonec mi ale nic jiného nezbylo. Nedostatek příležitostí, většinou podřadný kolektiv a vysoký post.

Na střední škole mě spolužáci i kantoři považovali za nafoukanou šprtku, a to jenom proto, že jsem nenásledovala ostatní holky a neměla v sedmnácti repertoár zkušeností. Braly, co se naskytlo, hlavně aby někoho měly. Samý lepší. Kuchař, truhlář, elektrikář, policajt, přehlídka inteligentů. Některý s nima zůstaly. Mít kluka bylo moderní. Po maturitě jsem chtěla začít znova. Bavit se s ostatními, zapadnout do party, odjíždět domů opojená první ranní tramvají. Na vysoké to nevyšlo. První týden jsem nestihla nasednout do správného vagónu a pak jsem se celých pět let vezla na vedlejší koleji. Nebrali mě. Chovali se jako v pubertě a neměla jsem šanci vysvětlovat. Přesto jsem převyšovala většinu z nich. Studijní výsledky, stipendia, kontakty. Pak mě začala jakákoli komunikace s nimi nudit. Tak trochu pseudointelektuálové. Červený diplom, slušnej flek, po dvou letech postup. Pak znova. Šéfová si nemůže začínat s podřízenými. Navíc většina z nich. Darmo mluvit.

A teď, když se konečně někdo ozval na inzerát, zmatkuju jako šestnáctka a zkouším třetí rtěnku. Přemýšlela jsem, jestli ho mám nechat čekat. Nakonec mi to nedalo. Bála jsem se, že odejde, a nechtěla jsem zmeškat šanci. Aspoň se uvidí, jestli si dá chlapeček záležet a přijde dřív. Dorazila jsem schválně přesně.

Už seděl u stolu a číšník mu právě donesl pivo. Podle toho, jak se díval ke dveřím i jak si mě pak prohlížel, to musel být on.

„Pan Kolnoch?" zkusila jsem se nenápadně zeptat.

„Samozřejmě."

Líbilo se mi to samozřejmě. Jako by říkal Jen já tě tu očekávám. Na pojišťováka vypadal dost jako samorost. Plnovous, vlasy všude, a pivo na prvním rande. Chlapi bejvají svérázný. Trochu jsem se bála, že nás někdo uvidí. Vaňáková na lovu. A ještě ke všemu s takovým. Ty košile mu klidně budu žehlit, jestli to sám neumí. Jen počkej, já z tebe udělám getlemana. Se svým postavením si nemohu dovolit ukazovat se s někým, kdo vypadá, jako by se právě vrátil z lesa. Čím déle jsme spolu seděli u stolu, tím častěji jsem se ohlížela, jestli se neobjeví někdo známý. Raději jsem navrhla, že půjdeme ke mně. Nikdo nás tam nebude rušit a já zjistím víc. Podle dopisu je to člověk na úrovni. Má rád společenské akce, je finančně zajištěný, vysokoškolsky vzdělaný. Zatím mě chce zaujmout svým sepraným ohozem a divoce přírodní vizáží. Je to muž tajemství. Zbožňuju tajemství.

POMALU JSEM UPÍJEL MINERÁLKU, stále po menších a menších doušcích, nechtěl jsem vypadat jako studna, až přijde. Deset, patnáct minut čekání. Nestalo se poprvé, že nepřišla. Na inzerát odpoví ledaskdo, ale k či-

Ason-klub po deseti letech

Sedm z Ason-klubu

nu má daleko. Záviděl jsem dvojicím, i těm, které k sobě zdánlivě nepatřily. Připadal jsem si trapně, jako v čekárně. Rudnul jsem dopředu, když jsem si představil servírku, až se ke mně přitočí a s posměšným úšklebkem se zeptá. „Ještě nějaké přání?“ Jediný. V marné čekárně. Zatím se ostatní stoly zaplnily, seděl jsem sám v rohu a držel místo.

Když se konečně otevřely dveře a v nich se objevily pátrající oči, vyrazilo mi to dech. Na první rande s krosnou a igelitkou naplněnou špinavým prádlem. Bezostyšně ji posadila na židli mezi námi. Je to tak odporné, že tomu nelze odolat. Podle toho, co psala, jsem myslel, že bude starší. Její mládí se mi zalíbilo.

„Máš tu volno?“ vyhrkla na mě. To, že mi tyká, byla výzva.

„Jasnačka,“ odpověděl jsem s hranou veselostí, ale jediné, co mi bylo opravdu jasné, že kvádro jsem měl nechat doma. Zdá se, že jí to nijak nezarazilo. Objednala si sama, jinak nemluvila. Pomalu, s dětskou rozkoší usrkávala z hrnku horkou čokoládu, která se svou hustotou spíš podobala kakaovému pudinku. Opatrně jsem z ní začal tahat podrobnosti. Vyklopila, že tu studuje medicínu, jinak je ze Žatce. Dost stručná na to, že mě sem přišla sbalit. Na druhou stranu nesnáším holky, co se podbízejí. Tahle kočka to dobře vycítila. A v půl sedmé jí jede vlak. Jednoduše tím dala najevo, kolik mám času. Chytrá holka.

Představuju si, jaký to bude, až to budu dělat s lékařkou. Zná určitě všechno a náležitě dovede ocenit mé příslušenství. Nemám se za co stydět. Bude to anatomicky dokonalé. Ta medička má slušnou postavu a tak krátkou sukni, že když přehazovala nohu, na okamžik prosvitly přes punčocháče její kalhotky. Výborná partie. Pět dní tady, dva v Žatci. Budu mít dost času se vzpamatovat. Zaplaťpánbůh nevypadá, že by se chtěla hned vdávat. Bál jsem se toho, z inzerátu to nevypadalo na pár let užívání. Zaduní úřední razítko a nesmíš na krok. Tentokrát mám snad štěstí.

Mám docela naději, chce mě zase vidět. Vlastně jsem docela rád, že si zapomněla odnést tašku se zašpiněnými kalhotkami, aspoň si pro ně příští týden přijde. Dnes v šestnáct padesát mi konečně začal život.

V PÁTEK BEJVÁ V JASMÍNU PLNO, ale je to nejblíž k nádraží. Tak akorát zajít si na chvíli oddychnout po přednáškách, než mi jede vlak domů, abych se trochu probrala. Nějakej pojišťovák, co si tam odběh zkrátit chvíli, se se mnou dal do řeči. Docela fajn kluk, asi mírně prachatej. Vzbudil ve mně zvědavost. Většinou lidi, ke kterým si z nedostatku místa přisednu, jsou spíš naštvaný, tenhle byl milej. A připomínal mi našeho souseda. Můj tajný idol. Když jsem ho viděla, jak se muchluje se spolužačkou s průmyslovky, strnula jsem žárlivostí. Celou dobu jsem ho pak pozorovala schovaná za rohem domu. Taky jsem chtěla někoho na líbání. Bylo mi deset. Čas pokročil. Mladík s americkým úsměvem ze mě páčil všechny detaily mýho života, že jsem si najednou připadala jako střed vesmíru. Dělalo mi to dobře. Každý holce by to dělalo dobře. Jeho řečičky mě nakonec zaujaly tak, že jsem málem nestihla vlak. Asi umí ženskou ukecat. Vyletěla jsem od stolu jak splašená káča na poslední chvíli. Bez placení, toho chlápka dvě pětky nevytrhnou, a na židli jsem milému agentkovi nechala tašku se špínou. Trapas jak blázen.

„Kdy se uvidíme příště?“ zeptal se mě v poslední vteřině. Byla to nepochopitelná otázka, ale vyslovená s takovou jistotou příznivé odpovědi, že se nedalo odolat. Tahle hra mě začala bavit.

„Po neděli přijedu ze Žatce, takže můžem zase zajít.“ Když ty, tak i já. Rozdali jsme karty. Vynášíš první. Příští týden zajdu do Jasmínu teda i v pondělí. Za tu legraci to stojí, i když bych se klidně vsadila, že milej zlatej bude balit dávno jinde. Do hospody se běžně nechodí takhle voháknutej. Přinejhorším si vypiju kafe sama, jako vždycky. Já to rozdejchám. To prádlo by mi ale přinést moh. Určitě mu bude trapněji než mně, až mi ho bude vracet a předstírat, že se ani neodvážil podívat, co v té tašce je. Suverén!

David Růžička

SEN O KRÁSNÉ KLÁŘE (1)

Klárčiny oči jsou kluziště,
lískové oříšky,
dva jezevčíci, dvě klubíčka
honící se za vlastním ocáskem,
klouzají po ledě tam i sem.
Při angličtině její vlasy zakryjí
svými křídly towerští havrani,
vějíři z jemného peří
lehoučce ovívají dívce tvář
a všechny věty jí správně
šeptají do uší, když se
v myšlenkách zatoulá
k velkému koni,
s rukama kolem jeho krku
slastně noří obličej do moře žíní...
Pak spolu klušou proti směru času
jako o závod.

SEN O KRÁSNÉ KLÁŘE (2)

Usínám.
Klárka mi před očima rotuje tmou.
Na bosé nohy dusající trávu z černého sametu
se nedá zapomenout.
Červená čelenka ve vlasech
barvy nočního nebe,
hvězdičky blikají v Klárčiných očích.
Spodnička zarudlá od zapadlého slunce
prosvítá skrze šaty bílé jak háčkované obláčky.
Bledá kolena jasně svítí,
když při šplhání po větvích zakázaného stromu
v ráji se nevědomky stala hadem i jablkem.
Opodál frkl její kůň.
Klárka seskočí, vidíš jak bílé nohy kmitají trávou.
Zavolá: „Na shledanou.“
Až brzy pojede kolem, řekne mi opět:
„Dobrý den.“
Ne.
Na ni se nedá zapomenout.

LITANIE KE KRÁSNÉ KLÁŘE

Požehnané tvé prsty,
píseční krabi na rozpálené poušti,
kéž uštknou mé srdce pod noční oblohou.
Požehnané tvé ruce,
hojivé náplasti, ať mne zas uzdraví.
Požehnané tvé paže,
ohlávky, co zkrotí koně i muže, polož také okolo mého krku.
Požehnané tvé vlasy,
ve dne připomínají existenci noci,
ať zahalí i moje tělo.
Požehnané tvé oči,
petrolejové lampy,
ať planou u naší společné večeře,
požehnaný tvůj jazyk,
kéž se tvá slova změní
v opojné víno.
Požehnaný tvůj obličej,
ikona,
kéž nikdy nevybledne nad oltáří paměti,
požehnaný tvůj krk,
alabastrová ozdoba chrámu těla,
dovol mi okrášlit ji věnci doteků,
požehnané tvé prsy,
ať osvěží mé rozpálené oči barvou sněhu,
požehnané tvé tělo,
bělostné světlo v temnotách, ať mi vždy ukazuje cestu.
Požehnané tvé nohy,
štíhlé jabloně s deseti granátovými plody,
ať nasytí můj hlad,
požehnaná tvá stehna,
dva útlé kmeny, zahrada se sametovou trávou,
dovol mi odpočívat v jejich stínu.
Požehnaná tvá orchidej,
kvetoucí mezi nimi, kéž je i mojí ozdobou,
požehnané tvé břicho,
hliněný džbánek, ať poslouží i k uchování mojí setby.
Požehnaná jsi mezi dívkami
a požehnané je tvoje srdce!
Prosím tě, vyslyš mé prosby!

Ason-klub po deseti letech

Sedm z Ason-klubu

A. Šakal

NESLUŠNÝ MUŠKY

Probudily mě milostný vzdechy
nahmatal jsem ovladač
že vypnu
tu zasklenou rozkoš
ale televize neběžela
rozsvítím lampu
a ve sklence zlitý
z pár kapek vína
si to dělaly dvě mušky octomilky
„Doprdele držte huby, nejste tu samy."
Dostaly šanci
ale neztišily se,
Ten pán dole se už začal oblizovat
a otravovat svými zájmy
vzal jsem sklenku
a zakryl rukou vršek
a on?
on
teď už povadlým sosákem
mně šimráním uleptával dlaň
nějakou muší nadávkou
a ona?
ona
v zaschlých rudých flecích
hledá trochu chlastu
a já?
?
?
?
já došel k vodovodu
a utopil je.

KLÍŠTĚCÍ LYRIKA

Nesnáším se v těch chvílích
kdy
opadnu
s přežraným břichem.
S pacičkama ještě od krve
pak píšu
milostný dopisy
a hubnu
když sem úplně maličkej
vydám se na cestu
vybírám si mezi
mladými houbařkami
jedný vlezu
do holínky
překonám překážky
zastrčených tepláků
do teplých ponožek
a pak stoupám
tam nahoru
tam
do teplých
růžových peřin.

STRANGER IN OWN BODY

I.
Jizvy
ještě načervenalé svojí mladostí
zfialověly
když prochladl
z průvanu
od mohutných lopatek
větrných mlýnů
a loďka brzy začne nabírat vodu
hilzen je už příliš mnoho.

II.
Trocha špíny
nevážila mnoho
vypadla ze žlábku
čepele jeho zavíráku
snad z povinnosti k boji
tu vytrval.

III.
No a pak
se to přiřítilo
a jako fréza
se to zavrtávalo
rvalo to z něj
cáry kůže
a kusy masa
a nikotin z plic
hluboko v něm
to ostří ze slinutých karbidů
sjelo po námraze
kterou měl uvnitř.

IV.
Bílá hůl
se vynořila
a v té zapálené ráně
se lenivě vyvaluje
jako dren.

V.
Později
palcem ji vložil do uzávěru
ve své mosazné kráse
vplula do komory
a se svou piraní tlamkou
čekala na první krev
x
x
x
na jeho
první krev.

V příštím čísle (vychází 30. dubna 2001) si přečtete:

Recenze na novou knih
Pavla Brycze
Miloval jsem Teklu a jiné povídky

Druhý naštvaný esejek
Karla Lišaje,
tentokrát o výtvarném umění

Povídky Michala Černého

Na shledanou příště!